

REFERAT Natur-, Miljø- og Planudvalget d. 04-06-2025

Mødedato Onsdag d. 04. juni 2025 kl. 13:00

Mødested Mødelokale 2, Snorrebakken 66, Rønne

Mødedeltagere Mark Palmquist, Karen Lynn Jacobsen, Helle Munk Ravnborg, Søren Schow, Mikael Benzon

Indholdsfortegnelse

Fraværende og bemærkninger til dagsordenen.....	3
Temadrøftelse om bevarende lokalplaner og arkitekturpolitik.....	4
Fornyset igangsætning af planlægning for pavillon til Bornholms Kunstmuseum i Rø.....	7
Godkendelse af planforslag for et sommerhusområde ved Hammersø.....	12
Privates opladning af elbil med ladekabel over offentlig vej.....	16
Igangsættelse af arbejde med program for tværgående ejendomsforvaltning Rum til Velfærd.....	18
Standsnings af planlægningen for sommerhusområderne ved Ålebæk og Gedebakkevej.....	24
Anlægsbevilling til strategisk udvikling af Rønne - Helhedsplan for Nørrekås.....	28
Orientering om status på vandløbsområdet.....	32
Budget 2026. Samlet prioritering og budgetbehov - Plan, Byg, Natur og Miljø.....	35
Budget 2026. Fortsættelse og fastholdelse af brandkadetter og ungdomsbrandkorps.....	40
Udmøntning af Komponents analyse fase 2.....	43
Flytning og udfasning af erhvervsklasserne.....	50
Udmøntning af budget 2025: Flytning af 10. klasse.....	54
Udmøntning af budget 2025: Omrokering af aktiviteter i Ungdomsskolen.....	59
Ophør af frivillighedsstrategien og aktiviteter herunder.....	65
Evaluerings af valgperioden 2022-2025.....	68
Anlægssag til budget 2026: Anlægspulje til tilgængelighed i BRK's bygninger.....	70
Anlægssag til budget 2026: Anlægspulje til udskiftning og vedligeholdelse af stoppestedskilte og el	72
Anlægssag til budget 2026. Retablering af terrassen ved Strandpromenaden i Sandvig.....	74
Anlægssag til budget 2026. Reparation af den vestlige ydermole i Nørrekås Lystbådehavn.....	77
Anlægssag til budget 2026. Optimering af faggang på Haldagsskolen.....	79
Anlægssag til budget 2026. Plejehjemmet Toftegården, næste etape af reoveringen.....	82
Anlægssag til budget 2026.-Samling af Tandplejens tilbud og klinikker.....	85
Anlægssag til budget 2026. Udskiftning af beredskabets redningslift.....	89
Opprioriteringsforslag til budget 2026 om midler til forbedring af den fysiske og digitale sikkerhed	91
Orientering om budgetopfølgning pr. 30. april 2025, Natur-, Miljø- og Planudvalget.....	93
Orientering om BAT budgetopfølgning pr. 30. april 2025.....	96
Orientering om administrative spareforslag til budget 2026 på udvalgets område.....	98
Orientering om mindre trafiksikkerhedsprojekter 2024. Afrapportering på anvendelse af midler.....	101
Orientering om arbejdet i Grøn Trepert Bornholm.....	103
Orientering om planlægning for boliger til midlertidig arbejdskraft.....	105
Orientering om evaluering af nedrivningspulje 2021.....	107
Orientering om skolebusudbuddet 2025.....	110
Afklaring af muligheder for at visitere service til håndtering af affald.....	112
Gensidig orientering.....	114
Sager til høring.....	115
Lukket: Lukket punkt: Anlægsbevilling til nyt tag på Børnehuset i Hasle.....	116
Lukket: Lukket punkt: Anlægsbevilling til udskiftning af rækværker 2025.....	117

Lukket: Lukket punkt: Anlægsbevilling til reparation af vestlig ydermole, Nørrekås Lystbådehavn -	118
Lukket: Lukket punkt: Anlægsbevilling til renovering af to trafiksignaler på Borgmester Nielsens V	119

Punkt 1: Fraværende og bemærkninger til dagsordenen

Politisk sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget beslutter.

Fraværende

-

Bemærkninger

Under behandling af punkt 2 deltog Annsophie Gundlach, Anka Sonne, Rocio Jensen og Elona Kofod.

Søren Schow kom til mødet kl. 14.25 under punkt 2.

Juridisk Service har foretaget en habilitetsvurdering i forhold til Mark Palmquists behandling af punkt 34. Da der alene er tale om et punkt til orientering og der ikke skal træffes nogen beslutning, er Mark Palmquist ikke inhabil. Natur-, Miljø- og Planudvalget er enig i denne vurdering.

Deltagere administrationen

Lisbeth Røgind, Teknisk direktør

Bjarne Sjelle Freund-Poulsen, Driftschef

Louise Lyng Bojesen, Beredskabs- og Miljøchef.

Elise Ipsen, Udvalgssekretær

Linda Matzen, Leder af plan, byg og miljø deltog ved mødet.

Punkt 2: Temadrøftelse om bevarende lokalplaner og arkitekturpolitik

25/9648

Politisk sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget orienteres

Resumé

Natur-, Miljø- og Planudvalget forholder sig til bevarende lokalplaner og arkitekturpolitik på baggrund af oplæg fra administrationen.

Indstilling

Direktionen indstiller at udvalget

- forholder sig til bevarende lokalplaner og arkitekturpolitik på baggrund af oplæg fra administrationen.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 04-06-2025

Orientering givet og punktet drøftet.

Sagsfremstilling

Natur-, Miljø- og Planudvalget har ønsket et temamøde om bevarende lokalplaner og arkitekturpolitik.

Nedenfor beskrives status på de bevarende lokalplaner og seneste nyt om arkitekturpolitik.

1.2. Status på de bevarende lokalplaner

Bevarende lokalplaner bliver lavet for at sikre, at et områdes særlige kulturhistoriske, arkitektoniske eller landskabelige værdier bevares og beskyttes. De bruges typisk i områder med historiske bygninger, karakteristisk bebyggelse eller særlige naturområder. Her er nogle af de vigtigste grunde til at lave en bevarende lokalplan:

1. **Beskyttelse af kulturarv** – Lokalplaner kan forhindre, at historiske bygninger bliver revet ned eller ombygget på en måde, der ødelægger deres oprindelige udtryk.
2. **Sikring af arkitektonisk sammenhæng** – De sørger for, at ny bebyggelse passer ind i det eksisterende miljø og respekterer områdets stil og struktur.
3. **Bevaring af grønne områder** – Mange bevarende lokalplaner regulerer brugen af haver, skovområder og parker for at bevare naturen og sikre rekreative områder.
4. **Bæredygtig byudvikling** – De kan også understøtte bæredygtige løsninger, der respekterer både miljø og historie.
5. **Forebyggelse af uønsket byudvikling** – De kan forhindre, at områder bliver for tæt bebygget eller ændret markant gennem store ombygninger.

Bornholms Regionskommune har 12 bevarende lokalplaner. Derudover har Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget i 2018 igangsat arbejdet med to bevarende lokalplaner for svenskehusene i henholdsvis Rønne og Nexø.

I 2019 vedtog Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget et koncept for revision af bevarende lokalplaner, som bl.a. indeholdt en oversigt over forventede bevarende lokalplaner. I årene fra 2019 til 2022 blev der vedtaget 4 bevarende lokalplaner.

I 2021 vedtog Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget, at opdateringen af de resterende bevarende lokalplaner skulle sættes på pause indtil 2022 for at frigøre ressourcer til at lave nye lokalplaner. I 2022 vedtog Økonomi- og Klimaudvalget endvidere, at der skulle ske en prioritering af plansagerne, hvad der indebærer, at de bevarende lokalplaner kom i kategori 4, og dermed blev prioriteret sidst.

De 5 bevarende lokalplaner som var blevet sat i bero i 2021 er aldrig blevet igangsat eller blevet nærmere vurderet i forbindelse med en igangsætning.

Nedenfor i skema 1 ses de 12 bevarende lokalplaner, de 2 igangsatte bevarende lokalplaner og de 5 bevarende lokalplaner, som ikke er blevet igangsat.

Skema 2, regionskommunes 12 bevarende lokalplaner, 2 igangsatte bevarende lokalplaner, 5 i bero

Lokalplan nr.	Bevarende lokalplan	Årstal for vedtagelse
00-01	Bevarende for Allinge, Sandvig, Ypnasted, Bølshavn	1986
00-30	Bevarende for Listed, Svaneke, Aarsdale, Nexø, Snogebæk	1989
02-04	Bevarende for Røgerier Søndre Bæk, Hasle	1991
00-02	Bevarende for Teglkås, Helligpeder, Vang	1995
01-12	Bevarende for Præstegade 12, Hasle	1995
026	Bevaring og videreudvikling af Aakirkeby	2008
025	Bevaring og videreudvikling af Gudhjem-Melsted	2008
051	Bevaring og videreudvikling af det centrale Rønne	2010
097	Bevaring og videreudvikling af Svaneke	2019
096	Bevaring og videreudvikling af Allinge	2020
118	Bevaring og videreudvikling af Aarsdale	2021
123	Bevaring og videreudvikling af Vang	2022
	Svenskehusene i Rønne	(Igangsat i 2018)
	Svenskehusene i Nexø	(Igangsat i 2018)
117	Bevarende for Listed	Bero – ikke igangsat
119	Bevarende for Bølshavn	Bero – ikke igangsat
122	Bevarende for Helligpeder-Teglkås	Bero – ikke igangsat
124	Bevarende for Sandvig	Bero – ikke igangsat
125	Bevarende for Nexø	Bero – ikke igangsat

2. Seneste nyt om arkitekturpolitik

Kulturministeriet nedsatte i 2022 en ekspertgruppe for national arkitekturpolitik, som i 2023 fik til opgave at lave en hvidbog og et anbefalingskatalog om den nationale arkitekturpolitik. Arbejdet skulle omhandle følgende 3 indsatsområder: alment boligbyggeri til fremtiden, bæredygtig arkitektur i et helhedsperspektiv og aktive bymidter og revitaliserede landsbyer.

Ekspertgruppen har i marts 2025 afleveret hvidbogen og anbefalingskataloget, se bilag 1 og 2.

Bornholms Regionskommune har en arkitekturpolitik fra 2012, se bilag 3.

Natur-, Miljø- Planudvalget opfordres til at orientere sig i bilagene som baggrund for en drøftelse om hvordan Bornholms Regionskommune fremadrettet skal understøtte de formål som en arkitekturpolitik kan rumme.

Økonomiske konsekvenser

Klik her for at skrive økonomiske konsekvenser

Bilag

Bilag 1 - Hvidbog for national arkitekturpolitik

Bilag 2 - Anbefalingskatalog

Bilag 3 - Arkitekturpolitik for Bornholm

Punkt 3: Fornyet igangsætning af planlægning for pavillon til Bornholms Kunstmuseum i Rø

25/9044

Politisk sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget indstiller

Økonomi- og Klimaudvalget indstiller

Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

Bornholms Regionskommune igangsatte i 2021 planlægning for en pavillon til værker af den danske kunstner Sonja Ferlov Mancoba på en del af Kjærenæsgrunden i Allinge. Placeringen ud til kysten og afstanden til Bornholms Kunstmuseum i Rø har imidlertid kompliceret projektet. Estate Ferlov Mancoba og Bornholms Kunstmuseum anmoder derfor om en fornyet igangsætning af planlægning for pavillonen med en placering ved Bornholms Kunstmuseum i stedet. Projektet forudsætter udarbejdelse af en lokalplan med miljøvurdering for Bornholms Kunstmuseum.

Grundet andre prioriterede opgaver er der i administrationen ikke kapacitet til udarbejdelse af miljøvurdering af planen indenfor de næste par år. For ikke at henlægge det igangværende arbejde, vil der være behov for ekstern konsulentbistand.

Kommunalbestyrelsen skal beslutte om lokalplan for pavillon til Bornholms Kunstmuseum skal igangsættes, om den igangsatte planlægning for Kjærenæsgrunden skal frafalde og dertil hørende kommunalt anlægsprojekt af parkeringsplads på i alt 4,5 mio. kr. skal tilbageføres til kassen, at der afsættes 0,7 mio. kr. i 2026 til dækning af ekstern bistand til miljøvurdering af planen, og at der fremlægges en sag til politisk godkendelse om vederlagsfrit overdragelse af areal, eller der indgås vederlagsfri lejeaftale af areal til pavillonen.

Indstilling

Direktionen indstiller, at

- a) der igangsættes udarbejdelse af lokalplan for pavillon til Bornholms Kunstmuseum med afsæt i pkt. A-D, jf. sagsfremstillingen.
- b) Der indarbejdes 0,7 mio. kr. på bevilling 52, Teknik, Natur og Miljø i budget 2026 til ekstern bistand til miljøvurdering af planen.
- c) igangsatte planlægning for Kjærenæsgrunden frafalder.
- d) afsat rådighedsbeløb 2,73 mio. kr. til anlæggelse af en kommunal parkeringsplads og 1,77 mio. kr. til kystsikring af den kommunale parkeringsplads på Kjærenæsgrunden, i alt 4,5 mio. kr., annulleres og indarbejdes i budget 2026.
- e) der fremlægges en sag til politisk godkendelse om aftale om relevant areal enten overdrages vederlagsfrit, eller der indgås en vederlagsfri lejeaftale af arealet til pavillonen mellem regionskommunen som grundejer og Bornholms Kunstmuseum som bygningsejer.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 04-06-2025

Anbefales.

Søren Schow kan ikke medvirke til indstillingens punkter a), b) og e).

Karen Lynn Jacobsen afventer sin stillingtagen.

Sagsfremstilling

Baggrund

Siden 2021 har Estate Ferlov Mancoba og Bornholms Kunstmuseum arbejdet for realisering af en pavillon tegnet af den japanske arkitekt Tadao Ando på Kjærenæsgrunden i Allinge, se bilag ”nr. 5 Masterplan for Kjærenæsgrunden i Allinge under kommunalbestyrelsen 25.05.2021”. Pavillonen skal rumme værker af den danske kunstner Sonja Ferlov Mancoba, som estaten vil overdrage til Bornholms Kunstmuseum.

Pavillonens beliggenhed i Allinge har vist sig at generere høje omkostninger til både anlæg og drift. Den kystnære placering på Kjærenæsgrunden vil betyde store udgifter til kystsikring for at beskytte pavillonen. Derudover vil pavillonen som funktion som selvstændigt museum medføre en række løbende driftsudgifter til servicefunktioner, personale mv.

Bornholms Kunstmuseum og Estate Ferlov Mancoba ser en række synergier ved i stedet at placere pavillonen i tilknytning til Bornholms Kunstmuseum i Rø, både driftsoptimering, gæsternes oplevelse af attraktionsværdien og kunstfagligt personale jf. *udtalelse fra museumsdirektør Jacob Bjerring-Hansen i vedhæftede bilag*. De anmoder derfor om fornyet igangsætning af planlægning med lokalisering af pavillonen ved Bornholms Kunstmuseum i Rø.

Planlægning for pavillon til Bornholms Kunstmuseum i Rø (indstilling pkt. a)

Området omkring Bornholms Kunstmuseum i Rø er udpeget i gældende Kommuneplan 2020 til en del af et større sammenhængende landskab og et særligt værdifuldt landskab. Kyststrækningen ved Helligdomsklipperne, hvor Bornholms Kunstmuseum ligger, rummer landskabelige værdier med uvurderlig betydning for befolkningens friluftsliv og rekreation. Pavillonens ønskes placeret i nærhed til Bornholms Kunstmuseum i en af de lysninger mellem træbevoksninger, der kendetegner stedets kystlandskab.

Arkitekt Tadao Andos arkitektoniske hovedgreb er en rund bygning med et spejlbassin i dets midte og et stort nordvendt panoramavindue ud mod Østersøen. Spejlbassinet reflekterer himlen og panoramavinduet indrammer kystlandskabet, havet og horisonten. Gæsterne bevæger sig fra indgangens mørke ind i dagslyset og til fortællingen om stedets natur i samspil med Sonja Ferlov Mancobas værkers formsprog. Udefra ligger pavillonen trykket ind i den nordvendte skråning og dermed kig hen over bygningens tag til kysten og havet. Taget er beplantet, så det spiller sammen med landskabet, som pavillonen ligger i. Pavillonen opføres med et maksimalt areal på 900 m² i én etage. For yderligere beskrivelse af projektet se bilaget *Skitsemappe*.

Området ligger indenfor strandbeskyttelseslinjen, hvor Kystdirektoratet er myndighed. Arkitema, der er rådgiver for estaten, har haft forhåndsdialog med Kystdirektoratet i november 2024. Kystdirektoratet stiller sig umiddelbart imødekommende overfor pavillonen og dens placering.

Området er i dag omfattet af gældende lokalplan nr. 107 Bornholms Museumscenter i Rø, der blev udarbejdet for at muliggøre en udvidelse af Bornholms Kunstmuseum. Udvidelsen af kunstmuseet er ikke længere aktuelt, og derfor vil den nye lokalplan ikke give mulighed for opførelse af denne tilbygning, men kun muliggøre opførelsen af pavillonen.

En udvidelse af Bornholms Kunstmuseum med pavillonen og hertil værker af kunstneren Sonja Ferlov Mancoba forventes at øge museets besøgstal og dermed behov for yderligere parkering. Gældende lokalplan nr. 107 giver mulighed for en udvidelse af Bornholm Kunstmuseums parkeringsplads. Samme parkeringsløsning forventes at blive brugt til parkering til pavillonen i nyt forslag til lokalplan.

Tidlig gennemgang

Bornholms Regionskommunes tekniske myndigheder har gennemført en tidlig gennemgang af projektet. Grundet pavillonens placering i et større sammenhængende landskab og et særligt værdifuldt landskab vurderes planen at skulle miljøvurderes.

Særlige opmærksomhedspunkter der fremkom:

- Større sammenhængende og særligt værdifuldt landskab
- Natura 2000 område (Skoven)
- Muligt habitat for markfirben
- Udvikling af arealet henimod beskyttet natur – forsat afgræsning og registrering af arter
- Behov for spildevandsanlæg
- Lavt støjniveau i rekreative områder, indretning af kunstpavillon må ikke give anledning til udendørsstøj
- Tilgængelighed og handicaptionet
- Skovbyggelinje – dispensation hos Bornholms Regionskommune
- Strandbeskyttelseslinje – dispensation hos Kysdirektoratet

Planlægningens mål og fokuspunkter

Administrationen foreslår, at planlægningen tager afsæt i nedenstående punkter:

- A. Sikre den arkitektoniske kvalitet af pavillonen og det eksisterende kunstmuseum samt bygningernes indbyrdes samspil.
- B. Ny og eksisterende bebyggelse og tilknyttede udearealer indpasses i landskabet og terrænet.
- C. Disponering af området i forhold til pavillon og eksisterende kunstmuseum skal fungere som en samlet enhed indenfor bl.a. modtagelse og udveksling af museets effekter imellem bygninger, gæsters ganglinjer, ankomst, udeareal til cafe, skulpturpark, parkering m.m.
- D. Eksisterende rekreative stiforbindelser i det omkringliggende landskab og driften af naturarealerne indarbejdes i områdets disponering.]

Proces for planlægningen

Planlægningen forventes at følge nedenstående procesplan:

- 1) Forslag til lokalplan (herefter planforslag) udarbejdes
- 2) Udarbejdelse af miljørapport
- 3) Planforslag og miljørapport forelægges Økonomi- og Klimaudvalget, via Natur-, Miljø- og Planudvalget, til godkendelse
- 4) Planforslag og miljørapport sendes i offentlig høring
- 5) Økonomi- og Klimaudvalget, via Natur-, Miljø- og Planudvalget, behandler indkomne høringssvar og vedtager planerne endeligt med eventuelle justeringer
- 6) Planerne bekendtgøres offentligt, hvorved de træder i kraft.

Ønsker bygherrerne Estate Ferlov Mancoba og Bornholms Kunstmuseum at få behandlet plan og projekt samtidig, vil det ændre ovenstående procesplan.

Gennemførelse af miljøvurdering (indstilling pkt. b)

Planarbejdet der skal muliggøre realiseringen af pavillonen og donationen af kunstværkerne til Bornholms Kunstmuseum blev igangsat i 2021, se bilag ”nr. 9 Igangsætning af planlægning for Kjærenæsgrunden under kommunalbestyrelsen 14.10.2021”. En flytning af projektet til fra Kjærenæsgrunden til arealet ved Bornholms Kunstmuseum, betyder at der skal gennemføres en miljøvurdering af planen. Udarbejdelse af miljøvurderingen er en myndighedsopgave under kommunen, der ikke kan pålægges bygherre jf. miljøvurderingsloven.

Der er i administrationen ikke kapacitet til at varetage udarbejdelse af miljøvurderingen indenfor de kommende år. For ikke at stande det igangværende arbejde med planlægningen for realisering af pavillonen, og få kunstværkerne til Bornholms Kunstmuseum, anbefaler administrationen, at miljøvurderingsarbejdet lægges ud til ekstern konsulent. Det er administrationens vurdering, at det ikke er muligt, at tiltrække en person til en midlertidig stilling med de relevante kompetencer til at løse opgaven.

Administrationen søger derfor om, at der afsættes 0,7 mio. kr. i 2026 til ekstern konsulent, så udarbejdelsen af miljøvurderingen kan gennemføres.

Prioritering af plansager

Økonomi- og Klimaudvalget besluttede i marts 2022 en række retningslinjer for prioritering af fremtidige plansager. Arbejdet med planlægning for pavillonen blev igangsat ved kommunalbestyrelsens godkendelse i oktober 2021. En fornyet igangsætning af planlægning for pavillonen er en forlængelse af allerede igangværende behandling, og dermed ikke en ny sag til prioritering. Sagen fremmes fordi projektet vurderes at have stor betydning for Bornholm.

Frafalder igangsat planarbejde på Kjærenæsgrunden (indstilling pkt. C og d)

Ved en fornyet igangsætning af planlægning for pavillonen ved Bornholms Kunstmuseum frafaldes planlægningen af pavillonen på Kjærenæsgrunden, og dermed godkendelsen af ”nr. 9 Igangsætning af planlægning for Kjærenæsgrunden under kommunalbestyrelsen 14.10.2021” jf. bilag.

Ved kommunalbestyrelsens behandling af ”nr. 5 Masterplan for Kjærenæsgrunden i Allinge under kommunalbestyrelsen 25.05.2021” godkendtes en arealreservation til projektet, der blev fornyet for 2 år i 2023 jf. bilag. Denne reservation udløb med udgangen af maj 2025.

Sonja Ferlov Mancobas projekt på Kjærenæsgrunden optog en stor del af grunden, som i dag anvendes til sommerparkering og afholdelse af Folkemøde. For at imødekomme det fortsatte behov for sommerparkering og plads til Folkemødet påtog kommunalbestyrelsen sig ved budget 2023, at bidrage med en ny parkeringsplads, der skulle optimere udnyttelsen af det resterende areal ved opstribning af parkeringsbåse. Ved ændring af pavillonens placering til Bornholms Kunstmuseum i Rø bortfalder behovet en anlæggelse af en optimeret parkeringsplads på Kjærenæsgrunden. Se endvidere afsnittet ”Økonomiske konsekvenser”.

Aftale med Bornholms Kunstmuseum om kommunalt ejet areal (indstilling pkt. e)

Bornholms Kunstmuseum ligger på det kommunale areal matr. Nr. 33a Rø, hvor også pavillonen ønskes opført. Det konkrete areal, som pavillonen skal ligge på, overdrages eller stilles til rådighed til ejeren af pavillonen, som forventes at blive Bornholms Kunstmuseum. Administrationen foreslår derfor, at der indgås en aftale mellem Bornholms Kunstmuseum som bygningsejer og Bornholms Regionskommune som grundejer om en vederlagsfri overdragelse af arealet eller, at arealet kan lejes vederlagsfrit jf. tidligere godkendelse ”nr. 5 Masterplan for Kjærenæsgrunden i Allinge under kommunalbestyrelsen 25.05.2021”, ”nr. 9 Igangsætning af planlægning for Kjærenæsgrunden under kommunalbestyrelsen 14.10.2021”, ”Forlængelse af reservation af Kjærenæsgrunden til etablering af udstillingspavillon under kommunalbestyrelsen 25.05.2023” samt Støtteerklæring og Hensigtserklæring. Aftalen om det endelige areal til pavillonen mellem Bornholms Regionskommune og Bornholms Kunstmuseum fremlægges til politisk godkendelse.

Driften af de arealer der omkranser kunstmuseet og pavillonen aftales internt i mellem kommunens driftsafdelinger og Bornholms Kunstmuseum.

Økonomiske konsekvenser

Der blev i budget 2023 afsat rådighedsbeløb til etablering af parkeringsplads på Kjærenæsgrunden samt kystsikring af parkeringspladsen med følgende budget:

Beløb i mio. kr.	2023 (2024)	2025 (2026)	I alt
Parkeringsplads, Vej, park og Anlæg	0,25	2,73	2,98
Kystsikring, Havneanlæg	0,05	1,77	1,82
Rådighedsbeløb i alt	0,30	4,50	4,80

I forbindelse med anlægsstopet i 2024 blev rådighedsbeløbet på 0,30 mio. kr. annulleret. Tilbage står rådighedsbeløb på 4,50 mio. kr., der i budgetforliget for 2025 blev rykket til 2026.

Ved ændring af pavillonens placering til Bornholms Kunstmuseum i Rø bortfalder behovet for anlæggelse af en optimeret parkeringsplads på Kjærenæsgrunden. Administrationen anbefaler med begrundelse i ovenstående, at projektet annulleres og at tilbageførslen af de afsatte 4,5 mio. kr. indarbejdes i budgettet for 2026.

Pavillonens nye placering ved Bornholms Kunstmuseum udløser dog miljøvurdering af planen, som er beskrevet i afsnittet ”Tidlig gennemgang af projektet”. Administrationen anbefaler, at der afsættes budget på bevilling 52, Teknik, natur og miljø på samlet 700.000 kr. i 2026, finansieret af kassebeholdningen til ekstern konsulentbistand til miljøvurdering, så arbejdet med planlægning for pavillonen kan fortsættes, hvilket er nærmere beskrevet i afsnit ”Gennemførelse af miljøvurdering”.

Det afsatte budget skal bruges til:

Beløb i hele kroner	Budget 2026
Myndighedsopgaver ved miljøvurderingsproces	600.000
Tilstedeværelse af konsulent på Bornholm	100.000
Budget i alt til miljøvurdering	700.000

Øvrige medarbejderressourcer i forhold til planlægning af pavillonen holdes indenfor den afsatte økonomiske ramme på bevilling 52, Teknik, natur og miljø.

Bilag

Skitsemappe for Sonja Ferlov Mancoba

Udtalelse fra museumsdirektør

Masterplan for Kjærenæsgrunden i Allinge februar 2021

Forlængelse af reservation af Kjærenæsgrunden til etablering af udstillingspavillon maj 2023

Igangsætning af planlægning for Kjærenæsgrunden oktober 2021

Støtteerklæring til Sonja Ferlov Mancobas udstillingspavillon på Kjærenæsgrunden_2023

Hensigtserklæring vedr. udstillingspavillon_2021

Punkt 4: Godkendelse af planforslag for et sommerhusområde ved Hammersø

22/1649

Politisk sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget indstiller

Økonomi- og Klimaudvalget indstiller

Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

Administrationen har udarbejdet forslag til kommuneplantillæg nr. 31 og lokalplan nr. 141 for et sommerhusområde ved Hammersø.

Med de udarbejdede planforslag muliggør kommunalbestyrelsen etableringen af et nyt sommerhusområde, som tilgodeser landskabet, naturen og eventuelle økologiske forbindelser. Området kan bebygges med op til 3 sommerhuse på 110 m², som tilpasses området, så deres påvirkning af landskabet mv. begrænses.

Kommunalbestyrelsen besluttede den 10. oktober 2024, at der skulle udarbejdes forslag til et kommuneplantillæg og en lokalplan. Kommunalbestyrelsen skal godkende de udarbejdede planforslag, inden de kan sendes i offentlig høring.

Indstilling

Direktionen indstiller, at

- forslag til kommuneplantillæg nr. 31 og lokalplan nr. 141 for et sommerhusområde ved Hammersø godkendes og sendes i offentlig høring i minimum 8 uger.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 04-06-2025

Anbefales.

Mikael Benzon og Helle Munk Ravnborg kan ikke medvirke, idet området er udpeget som potentiel økologisk forbindelse i Grønt Danmarkskort, og idet lokalplanen er i strid med søbeskyttelseslinjen.

Sagsfremstilling

Området ved Hammersø er udlagt til sommerhusområde i et landsplandirektiv for udlæg og omplacering af sommerhusområder i kystnærhedszonen. Området kan herved overføres fra landzone til sommerhusområde med en lokalplan. Det er en forudsætning for lokalplanen, at området er udlagt med en ramme i kommuneplanen, hvorfor der ligeledes skal udarbejdes et kommuneplantillæg.

Oversigtskort med indtegnede planområde

Kommunalbestyrelsen besluttede den 10. oktober 2024, at administrationen skulle udarbejde forslag til et kommuneplantillæg samt en lokalplan.

Der blev afholdt et digitalt borgermøde den 29. april 2025 i forbindelse med udarbejdelsen af planforslagene.

Forslag til kommuneplantillæg

Kommuneplantillægget udlægger en ramme for lokalplanlægning, som fastsætter, at området må anvendes til sommerhus- og fritidsboligbebyggelse og maksimalt kan udstykkes i tre sommerhusgrunde. I forhold til bebyggelsesomfanget fastsættes det, at bebyggelsesprocenten for området som helhed ikke må overstige 7,5, at etageantallet ikke må overstige to, og at den maksimale bygningshøjde ikke må overstige 5 meter. Det er endvidere en forudsætning for fremtidig lokalplanlægning, at områdets natur- og landskabskarakter fastholdes.

Gennem kommuneplanen fastsætter kommunalbestyrelsen de overordnede hensyn og rammer for kommunens udvikling og fremtidige planlægning, mens der fastsættes specifikke rammer for et konkret byggeri i en lokalplan. I det konkrete kommuneplantillæg er der fastsat rammer, der er en anelse bredere end dem, som lokalplanen giver. Dette betyder, at en eventuelt senere lokalplan kan tilvejebringes uden et kommuneplantillæg, såfremt den holder sig inden for kommuneplanrammen. Kommunen har dog altid mulighed for at fastsætte strengere rammer i en lokalplan, end det kommuneplanen tillader.

Forslag til kommuneplantillæg nr. 31 er vedlagt som bilag 1.

Forslag til lokalplan

Lokalplanens overordnede formål er at muliggøre et nyt sommerhusområde med plads til tre sommerhuse samtidig med, at hensyn til landskabet, naturen og evt. økologiske forbindelser varetages. Dette sikres ved, at områdets natur- og landskabskarakter fastholdes, bl.a. ved at begrænse det bebyggede areal og bevare træerne langs Langebjergvej, så der fortsat sikres ubebyggede arealer til natur og økologiske forbindelser.

Lokalplanen overfører området fra landzone til sommerhusområde og fastlægger principperne for områdets fremtidige udstykning og arealdisponering.

Lokalplanens Arealdisponering

Lokalplanen muliggør inden for hvert byggefelt et samlet bebyggelsesomfang (boligbebyggelse og sekundær bebyggelse) på 115 m², hvoraf boligen maksimalt må udgøre 110 m². Højden på bygninger må ikke overstige 5 meter inden for hver halvdel af byggefelterne, og facadehøjden må ikke overstige 3 meter, mens sokkelhøjden ikke må overstige 1 meter. Sommerhusene kan opføres i én etage med mulighed for én tagterrasse, hvor tagterrassen kun må placeres i den halvdel af byggefeltet, som er nærmest Hammershusvej. Tage skal dækkes med tagpap eller plantedække, og facader skal beklædes med træ og fremstå i træets naturlige farve eller sort.

For at tilgodese de eventuelle økologiske forbindelser i området, må der kun hegnes omkring opholdsarealer, og opholdsarealerne skal placeres inden for byggefelterne. Ved en maksimal udnyttelse af bebyggelsesomfanget vil der til hvert sommerhus kunne etableres 38 m² opholdsareal udover tagterrasser. Beplantningen langs Langebjergvej i en bredde på 10 meter skal bevares for at minimere bebyggelsens synlighed fra vejen og for at sikre dette areal til natur og økologiske forbindelser.

Forslag til lokalplan nr. 141 er vedlagt som bilag 2.

Grundejer er ved at få udarbejdet skitser, som viser, hvordan byggeriet tilladt i lokalplanen kan tage sig ud, der kan vedlægges lokalplanforslaget, mens det er i offentlig høring. Der er tale om overordnede skitser, som skal lette forståelsen af lokalplanens bestemmelser vedr. bebyggelsesomfanget. Skitserne er herved ikke en del af lokalplanforslaget og afspejler ikke det endelige byggeri.

Screening for miljøvurderingspligt

Kommuneplantillæg nr. 31 og lokalplan nr. 141 er omfattet af miljøvurderingsloven, og administrationen har foretaget en screening for miljøvurderingspligt af planforslagene.

Afgørelser vedrørende miljøvurderingspligt af planforslag er uddelegeret til administrationen, og administrationen vurderer, at planforslagene ikke vil medføre en væsentlig indvirkning på miljøet. Planforslagene er herved ikke omfattet af miljøvurderingslovens krav om udarbejdelse af en miljørapport.

Vurderingen er foretaget på baggrund af indholdet af de vedlagte planforslag, og den endelige afgørelse træffes efter den politiske behandling. Baggrunden for dette er, at der kan ske tilpasninger i planforslagene i forbindelse med den politiske behandling, som kan have betydning for afgørelsens udfald.

Afgørelsen om, at planforslagene ikke skal miljøvurderes, offentliggøres samtidig med, at planforslagene sendes i offentlig høring. Der er en klagefrist på fire uger.

Søbeskyttelseslinje

Hele planområdet er omfattet af en søbeskyttelseslinje (naturbeskyttelseslovens § 16), som udløses af Hammersø. Inden for søbeskyttelseslinjen må der ikke placeres bebyggelse, campingvogne og lignende, eller foretages beplantning eller ændringer i terrænet. En lokalplan tilsidesætter ikke anden lovgivning, og lokalplanens realisering forudsætter derfor, at der meddeles dispensation herfra. Der er en restriktiv praksis ift. søbeskyttelseslinjer, og det er herved usikkert, hvorvidt der kan dispensere fra denne. Der kan først tages stilling hertil, når der foreligger et konkret byggeprojekt.

Høringsperiode

Forslag til ændringer i kommuneplanen skal sendes i offentlig høring i minimum otte uger.

Administrationen anbefaler, at begge planforslag sendes i offentlig høring i otte uger. Otte uger vurderes tilstrækkeligt i forhold til planforslagenes omfang og kompleksitet.

Den videre proces

Såfremt de udarbejdede planforslag godkendes (med eventuelle justeringer), vil nedenstående proces blive igangsat.

- 1) Forslag til kommuneplantillæg nr. 31 og lokalplan nr. 141 sendes i offentlig høring i 8 uger.
- 2) Kommunalbestyrelsen, via Natur-, Miljø- og Planudvalget samt Økonomi- og Klimaudvalget, behandler indkomne høringssvar og vedtager planerne endeligt med eventuelle justeringer.
- 3) Offentlig bekendtgørelse, og herved ikrafttrædelse, af kommuneplantillæg nr. 31 og lokalplan nr. 141. Efter ikrafttrædelsen vil der være en klagefrist på fire uger.
- 4) Grundejer udarbejder et konkret byggeprojekt og ansøger om relevante tilladelser og dispensationer efter anden lovgivning.

Økonomiske konsekvenser

Klik her for at skrive økonomiske konsekvenser

Bilag

Bilag 1 - Forslag til kommuneplantillæg nr. 31

Bilag 2 - Forslag til lokalplan nr. 141

Punkt 5: Privates opladning af elbil med ladekabel over offentlig vej

25/6044

Politisk sagsgang

Natur, Miljø- og Planudvalget beslutter.

Resumé

Kommunalbestyrelsen godkendte på sit møde den 27. juni 2022 ”Udkast til retningslinjer for tilladelse til råden over vej // private ladebokse for matrikler uden egen parkering”, Bilag 1. Dette skete i forbindelse med udarbejdelsen af ”[Plan for offentlig tilgængelig ladeinfrastruktur, september 2022](#)”, som kommunalbestyrelsen godkendte på mødet den 22. september 2022.

Knap 3 år efter retningslinjernes vedtagelse, og med inspiration fra andre kommuner, lægger vejmyndigheden hermed op til, at der indføres principper for sagsbehandlingen, som tager højde for den udvikling, der er sket siden 2022.

Indstilling

Direktionen indstiller

- at udkast til ”Opladning af elbil ved kantsten - principper for tilladelse til at føre ladekabel over fortov” godkendes

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 04-06-2025

Godkendt.

Sagsfremstilling

I takt med, at flere borgere køber elbiler, stiger behovet for både offentligt tilgængelige ladestandere og at kunne etablere en ladeanordning på privat grund. Nogle borgere har ikke mulighed for at lade på egen grund, og vil derfor have brug for at søge om tilladelse til at trække kablet over fortovet til vejen, hvis de skal kunne anvende en privat ladeanordning.

De eksisterende retningslinjer og behovet for tilpasning

Det fremgår bl.a. af plan for offentlig tilgængelig ladeinfrastruktur, at det skal være muligt for de borgere, der ikke kan lade på egen grund, at søge om tilladelse til at etablere kabelrende over fortov på offentlig vej, efter kommunens retningslinjer. Dette skulle sikre, at så mange som muligt kunne lade hjemme.

Der har i perioden fra 2022 og til nu ikke været mange ansøgninger om tilladelse. Men i 2025 oplever vejmyndigheden at modtage flere ansøgninger end tidligere, i takt med at flere skifter til elbil. Det er i den forbindelse blevet klart, at der er behov for en tilpasning af de eksisterende retningslinjer. Vejmyndigheden ønsker derfor at erstatte retningslinjerne fra 2022 med principper, som i højere grad kan understøtte den kommunale administration af området og afspejler de hensyn, som vejmyndigheden skal afveje ved behandling af sagerne. Samtidig er der nu flere typer kabelbakker, som kommunen gerne vil kunne give tilladelse til.

De nye principper

Med inspiration fra andre kommuner, særligt Lyngby-Taarbæk Kommunes principper for ladeinfrastruktur, har vejmyndigheden opstillet en række principper for sagsbehandlingen af ansøgninger om at trække kabel fra privat grund til vejareal.

De nye principper gælder hele kommunen og både for offentlige veje (kommuneveje) og private fællesveje.

De nye principper beskriver, hvilke typer løsninger kommunen lægger op til og hvilke overvejelser der ligger bag. Principperne signalerer et ønske om at kunne give tilladelse til opladning af elbil ved kantsten, når det ikke er muligt for borgeren at lade på egen grund.

Nogle af principperne fungerer som en vejledning til ansøger og informerer om den generelle procedure for sagsbehandlingen, samt hvad der kan lægges vægt på i vurderingen af ansøgningerne. I behandlingen af ansøgningerne skal vejmyndigheden således ud over at vurdere den konkrete ansøgning, altid vurdere om hensynet til fremkommelighed, trafikikkerhed, trafikafvikling samt vejtekniske forhold, taler imod at give en tilladelse.

Andre af principperne har karakter af standardvilkår i vejmyndighedens fremtidige tilladelser. Blandt andet bliver der for kommuneveje indført et krav om tinglysning af den økonomiske forpligtelse til at fjerne ladeanordningen og reetablere vejarealet, løbende vedligeholdelse af kabelskinnen samt erstatningsansvar, hvis løsningen medfører personskaade. Tinglysningen vil ske på den ejendom, som modtager tilladelsen. Eneste påtaleberettigede er kommunen. På den måde sikrer kommunen, at der er aldrig er tvivl om, hvem der er forpligtet i de pågældende situationer.

De nye principper skal sikre, at vejmyndigheden kan træffe afgørelser på et ensartet grundlag.

Hvis principperne godkendes vil disse blive publiceret på kommunens hjemmeside, ligesom vejmyndigheden løbende vil dele billeder af løsninger, der har fået tilladelse, som inspiration til, hvordan en anordning kan se ud.

Økonomiske konsekvenser

Ingen

Lovgrundlag

Lov om offentlige vej §§ 8,73, 80 og 89

Lov om private fællesveje § 44, 66, 67 og 68

Færdselslovens § 92

Bilag

Retningslinjer for tilladelse til råden over vej - private ladebokse for matrikler uden egen parkering

Godkendelse af administrationsgrundlag til råden over vej til opladning af elbiler, 27-06-2022

Opladning af elbil ved kantsten - principper for tilladelse til at føre ladekabel over fortov

Punkt 6: Igangsættelse af arbejde med program for tværgående ejendomsforvaltning Rum til Velfærd

25/10085

Sagsgang

Børne- og Skoleudvalget indstiller

Social- og Sundhedsudvalget indstiller

Erhvervs-, Bolig- og Beskæftigelsesudvalget indstiller

Natur-, Miljø- og Planudvalget indstiller

Fritids-, Kultur- og Lokalsamfundsudvalget indstiller

Økonomi- og Klimaudvalget indstiller

Kommunalbestyrelsen beslutter

Formål med sagen

I denne sag orienteres politikerne om direktionens forslag om at igangsætte arbejdet med program for tværgående "Ejendomsforvaltning: Rum til Velfærd".

Målet for programmet er at gennemføre en langsigtet og bæredygtig udvikling og udmøntning af kommunens ejendomsstrategi indenfor rammerne af kommunens Plan- og Udviklingsstrategi og Kommuneplan som bedst muligt understøtter den demografiske udvikling på Bornholm og understøtter gennemførelse af velfærdsreformer til gavn for borgerne.

Udviklingen af programmet har til formål at konsolidere datagrundlag, skabe overblik over og prioritere relevante projekter, afprøve konkrete initiativer og opsamle erfaringer samt at udarbejde et 10-årigt program for optimering af ejendomsanvendelsen.

Program og konkrete projekter vil efterfølgende blive forelagt til politisk godkendelse.

Indstilling

Direktionen indstiller, at

- Orienteringen tages efterretning, idet programmet for ejendomsforvaltning: "Rum til Velfærd", indgår i materialet til budgetforhandlinger for 2026

Beslutning Social- og Sundhedsudvalget den 02-06-2025

Drøftet.

Beslutning Børne- og Skoleudvalget den 03-06-2025

Anbefales.

Morten Riis kan ikke medvirke, idet han godt nok ønsker at igangsætte arbejdet med ejendomsforvaltningen, men ikke vil forhåndsdiskontere et muligt provenu herved.

Beslutning Erhvervs-, Bolig- og Beskæftigelsesudvalget den 03-06-2025

Orientering givet.

Beslutning Fritids-, Kultur- og Lokalsamfundsudvalget den 04-06-2025

Udvalget anbefaler indstillingen.

Niclas Fick afventer sin stillingtagen.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 04-06-2025

Mikael Benzon og Helle Munk Ravnborg stillede følgende ændringsforslag til indstillingen:

Orienteringen tages til efterretning, og det indstilles at alene allokeringen til igangsætningen af analysen på 700.000 kr. indgår i materialet til budgetforhandlinger for 2026, mens mulige provener ved fremtidige tiltag først inddrages i takt med, at tiltagene kan beskrives.

Der stemmes om ændringsforslaget: For stemte Helle Munk Ravnborg og Mikael Benzon.
Imod stemte Mark Palmquist, Karen Lynn Jacobsen og Søren Schow.
Ændringsforslaget blev ikke anbefalet.

Der stemmes om direktionens indstilling.

For stemte Mark Palmquist, Karen Lynn Jacobsen og Søren Schow.

Imod stemte Helle Munk Ravnborg og Mikael Benzon, da de udelukkende ønsker at igangsætte analysen.
Direktionens indstilling anbefales.

Sagsfremstilling

Baggrund og formål med programmet

Bornholms Regionskommune står over for vedvarende økonomiske udfordringer som følge af en demografisk udvikling med flere ældre borgere, færre erhvervsaktive og stigende forventninger til velfærd og faciliteter. Kommunen ejer samtidig en omfattende ejendomsportefølje, hvor mange bygninger lider under et betydeligt vedligeholdelsefterslæb og ikke lever op til moderne krav om funktionalitet, tilgængelighed og klimahensyn. Det medfører højere driftsudgifter og forringede rammer for både borgere og medarbejdere.

Den aktuelle økonomi nødvendiggør budgetmæssige besparelser – særligt på velfærdsområderne, som udgør langt den største andel af det samlede kommunale budget, men også inden for kultur og fritid (biblioteker, idrætshaller og kulturskole) og administration. Ejendomsforvaltningen spiller en central rolle i denne indsats. Ejendommene udgør de fysiske rammer for velfærden – og ændringer i ejendomsporteføljen påvirker, og påvirkes af, de ydelser kommunen leverer.

En bæredygtig forvaltning af ejendommene er derfor en forudsætning for at leve op til forpligtelsen over for borgerne, og for at undgå generelle nedskæringer, der risikerer at udhule kvaliteten, er det afgørende at handle strategisk: ved at tilpasse og samle tilbud samt optimere anvendelsen af kommunens bygninger.

Programmet skal derfor sikre et helhedsorienteret og langsigtet perspektiv, hvor kommunens ejendomme udnyttes mere strategisk og effektivt, med henblik på at skabe større værdi i anvendelsen og reducere udgifterne. Når tilbud samles eller funktioner ændres, kan det på den ene side stille krav om investeringer i de bygninger, der skal bære opgaven fremadrettet, men på den anden side, samlet set, reducere driftsudgifter og give indtægter fra afhændede ejendomme.

Udgangspunktet er, at bygningerne – i det omfang det er muligt – skal imødekomme brugernes behov og understøtte kommunens kerneopgaver. En central ide i programmets er, at forandring ikke behøver at være lig med afsavn. Tværtimod skal udviklingen ses som en mulighed for at styrke det samlede kommunale tilbud, skabe bedre fysiske rammer og fremme lokal identitet i erhvervs- og handelsbyer og kommunecenter (jf. Kommuneplanen) gennem mere målrettede og differentierede tilbud. I sidste ende handler det om at sikre, at ejendomsforvaltningen ikke blot er en teknisk øvelse, men en aktiv del af den samlede velfærdsudvikling i kommunen til gavn for borgerne.

Grundlag

Udviklingen af ejendomsforvaltningsprogrammet tager afsæt i Budget 2025:” Bygninger Som led i arbejdet med ejendomsstrategien vil kommunalbestyrelsen sætte øget fokus på en optimal udnyttelse af regionskommunens bygninger og arealer” samt Økonomi- og Klimaudvalgets beslutning i budgetvejledningen d. 19. februar 2025 om en langsigtet og bæredygtig økonomisk planlægning for kommunen, som skal sikre vækst og udvikling indenfor rammerne af gældende Plan- og Udviklingsstrategi og Kommuneplan.

De foreslåede principper i nærværende sag, og det herefter grundlæggende program, er en udmøntning af direktionens mandat, som beskrevet i budgetvejledningen, til at foreslå nødvendige tiltag, herunder justering af kommunens serviceniveauer og servicetilbud for at tilpasse dem til de økonomiske og demografiske realiteter.

Tværgående ejendomsforvaltning

Når der tales om tværgående ejendomsforvaltning menes der:

- Forvaltning af ejendomme, der tilrettelægges med et langsigtet perspektiv, der sikrer bæredygtig udvikling af bæredygtige fysiske rammer for de kommunale kerneopgaver på både kort og lang sigt.

Hvor fokus dermed er på kerneopgavens udvikling og hvor den tværgående indsats skal sikre optimal udnyttelse af kommunens bygninger og arealer. Og hvor bæredygtig forstås som:

- *Økonomisk bæredygtighed*, ved at gennemføre indsatser, som reducerer det samlede arealforbrug eller effektiviserer driften af velfærdsområder, kultur, fritid og administration.
- *Social bæredygtighed*, investeringer i fx ombygning og tilgængelighed, der understøtter kvalitet og fastholder serviceniveauet, gennem en prioritering af færre, men bedre primære ejendomme.
- *Miljømæssig bæredygtighed*, hæve ejendommens tekniske tilstand eller frasælge sekundære ejendomme med ringe miljømæssig standard, og dermed styrke aktiv-/kapitalforvaltningen.

Og med følgende pejlemærker, der skal styre arbejdet:

- Bedre kvalitet til kerneopgaven
- Bruges mere
- Bruges af flere
- Driftes for et lavere budget

Der vil således være fokus på såvel kerneopgaven, som ejendommens fysiske ramme såvel som de bymæssige rammer som ejendommene indgår i.

Programmet er omfattende, tværgående og flerårigt, og går på tværs af administrationen: det stiller desuden væsentlige krav til en overordnet styring, der sikrer koordinering, fremdrift og opfølgning.

Programmets hovedprincipper for servicekatalog og økonomi

En bæredygtig udvikling kan ikke opnås gennem ændringer i ejendomsporteføljen alene – det kræver, at den fysiske forandring følges af organisatoriske og sociale justeringer. De følgende seks principper baserer sig på ovenstående tilgang, og danner det styrende grundlag for det videre arbejde med programmet.

De 6 hovedprincipper:

Velfærden

1. Sikre, at borgerne får samme eller bedre service, selvom der gennemføres besparelser
2. Muliggøre en fortsat høj kvalitet gennem mere optimal anvendelse af ejendomme (fx samling af tilbud)

Økonomi

3. Understøtte et langsigtet totaløkonomisk fokus, hvor man arbejder systematisk med forvaltningen af ejendomsporteføljen og fastholder kommunens værdier
4. Skabe råderum til nødvendige investeringer ved hjælp af fx salg af ejendomme og efterfølgende besparelser på løbende driftsudgifter eller ved besparelse på service.

Ejendommene

5. Tage udgangspunkt i en løbende optimering af ejendomsudnyttelsen for at reducere omkostninger og sikre teknisk tilstand
6. Sikre, at de ejendomme, der bevares, indrettes og opgraderes, så de effektivt understøtter kommunens servicebehov

Budgetforslag med afsæt i tværgående analyse og dialog

Resultatet af ejendomsforvaltningsprogrammet vil være konkrete budgetforslag i løbet af programmets 10-årige løbetid.

Fremgangsmåde

Forslagene vil basere sig på en grundig analyse - som skitseret i de to metodetilgange nedenfor – som sikrer struktur og sammenhæng i analyse og beslutningsgrundlag:

Metode: Velfærdsreformer som ramme for sektoranalyser

1. Politisk beslutning om formål og kriterier for sektor
2. Administrativ analyse af udpegede velfærdsområde eller kultur og fritid eller administration og ejendomsbehov
 - o Mål for den udpegede velfærdsopgave, kultur og fritid, administration
 - o Arbejdsgangsanalyse af den justerede kerneopgave – mennesker og processer
 - o Byggeprogrammering af ejendom
3. Teknisk, økonomisk og juridisk analyse af ejendomme
4. Politisk beslutning om indsats
5. Teknisk gennemførelse af byggeri, flytning mv.
6. Organisatorisk gennemførelse af justering af den udpegede velfærdsopgave, kultur og fritid, administration

Udvælgelsen af de primære ejendomme vil basere sig på kommunens gældende planer, strategier og politikker:

Metode: Kommuneplan, Plan- og Udviklingsstrategi og Ejendomsstrategi

Erhvervs- og handelsbyer og kommuncener + ejendomsstrategi = Kriterier for udvælgelse af primære ejendomme

- Plan og kommuneplanstrategi/kommuneplan: forstærke byers særskilte identitet
- Ejendomme bør understøtte udvikling af service i byerne
- Demografiske prognoser og tendenser for den udpegede velfærdsopgave, kultur og fritid eller administration, understøttes
 - Geografisk fortætning
 - Aldersmæssig udvikling
- Bruger­mæssig oplevelse og teknisk vurdering af bygningens egnethed
- Teknisk vurdering af ejendom: klima, miljø og tilgængelighed

Proces for involvering

Med det brede fokus på velfærdsreformer, Plan- og Udviklingsstrategi, Kommuneplan og Ejendomsstrategi vil der i de konkrete processer skulle tilrettelægges og koordineres med andre procesforløb i kommunen, hvor det måtte være relevant.

Der vil være en politisk drøftelse om proces for inddragelse for programmet og for projekterne.

Økonomiske konsekvenser

Budget 2026 og 2027

I sommeren 2025 og i forbindelse med budgetforhandlingerne for budget 2026, vil kommunalbestyrelsen blive præsenteret for forslag, der ligger inden for programmets område og som overordnet set følger programmets principper. Det er dog ikke, med den tid, der er til rådighed, muligt at gennemføre processerne, som de er tænkt i programmet i fuld udstrækning. Derfor vil en eventuel implementering af forslagene primært bidrage med erfaring, der vil kvalificere programudvikling.

Programmet Rum til Velfærd indgår som en del af de administrative forslag til tværgående besparelser (TVÆR03) i forbindelse med budgetforhandlingerne for budget 2026 - dog samlet set med en udvidelse på 700 t.kr i 2026 til programledelse. I overslagsårene 2027-2029 forventes konkrete forslag under programmet samt programledelse, samlet at resultere i en netto besparelse.

Der er sat 235 t.kr svarende til indsats fra og med september 2026, idet der kan opstartes tidligere, dersom det kan prioriteres indenfor de nuværende rammer.

I tabel 1 ses en oversigt over forslag til TVÆR03.

I det administrative forslag til besparelser findes to yderligere emner, der relaterer sig til området, men som nævnt ikke indgår i TVÆR03:

- Forslag BSU-11-01, dagpasning

I bilag 1, side 45, omtales forslaget: Dagtilbudsområdet (0-6 årsområdet) – almenområdet. Principper for fremtidens Dagtilbud er drøftet på BSU-mødet i maj 2025.

- Forslag BSU-12-01, specialtilbud børn

I bilag 1, side 45 omtales forslaget: Specialtilbud børn, sociale tilbud (specialiseret bore- og ungehjem).

samt spareforslag under programmet:

- Forslag TVÆR03

Tabel 1 – Oversigt over forslag der følger programmets principper ved forhandlinger budget 2026

	2026	2027	2028	2029	Evt. bemærkninger
Til budget 2026					
TVÆR-03					
Strukturelle ændringer, fortætning af aktiviteter og funktioner, der reducere behov for kommunale bygninger	0	-2.300	-4.500	-6.800	Strukturændringer og fortætning
Programledelse	235	700	700	700	koordinering, fremdrift og opfølgning
Samlet	235	-1.600	-3.800	-6.100	

Beløb i 1.000 kr. i 2025-pl

Supplerende sagsfremstilling

Økonomi- og Planudvalget den 18. juni 2025.

Bilag 1 – Ejendomsforvaltning i BRK, er vedhæftet til den videre sagsbehandling af punktet.

Bilag

Bilag 1 - Ejendomsforvaltning i BRK

Punkt 7: Standsning af planlægningen for sommerhusområderne ved Ålebæk og Gedebakkevej

25/8327

Politisk sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget indstiller

Økonomi- og Klimaudvalget indstiller

Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

Kommunalbestyrelsen besluttede den 10. oktober 2024, at administrationen skulle udarbejde planforslag for et nyt sommerhusområde ved Ålebæk og ved Gedebakkevej.

I forbindelse med planarbejdet er der blevet afdækket flere problematikker, som medfører, at det vil være hensigtsmæssigt at standse planarbejdet.

Kommunalbestyrelsen skal beslutte, om det igangværende planarbejde skal forsætte eller ej.

Indstilling

Direktionen indstiller, at

- a) planlægningen for et sommerhusområde ved Ålebæk standses, og at
- b) planlægningen for et sommerhusområde ved Gedebakkevej standses

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 04-06-2025

a) Anbefales.

b) Der er stemmelighed.

For stemte Helle Munk Ravnborg og Mikael Benzon.

Imod stemte Mark Palmquist og Søren Schow.

Karen Lynn Jacobsen afventer sin stillingtagen.

Sagsfremstilling

Områderne ved Ålebæk (bakkegårdsbakken) og Gedebakkevej er udpeget i landsplandirektiv 2021 for udlæg og omplacering af sommerhusområder i kystnærhedszonen. De kan gennem kommune- og lokalplanlægning udlægges til nye sommerhusområder. Landsplandirektivet bortfalder den 15. januar 2026 og planlægning for områderne skal være vedtaget inden da.

Kommunalbestyrelsen besluttede den 10. oktober 2024, at administrationen skulle udarbejde forslag til planlægning for de to områder.

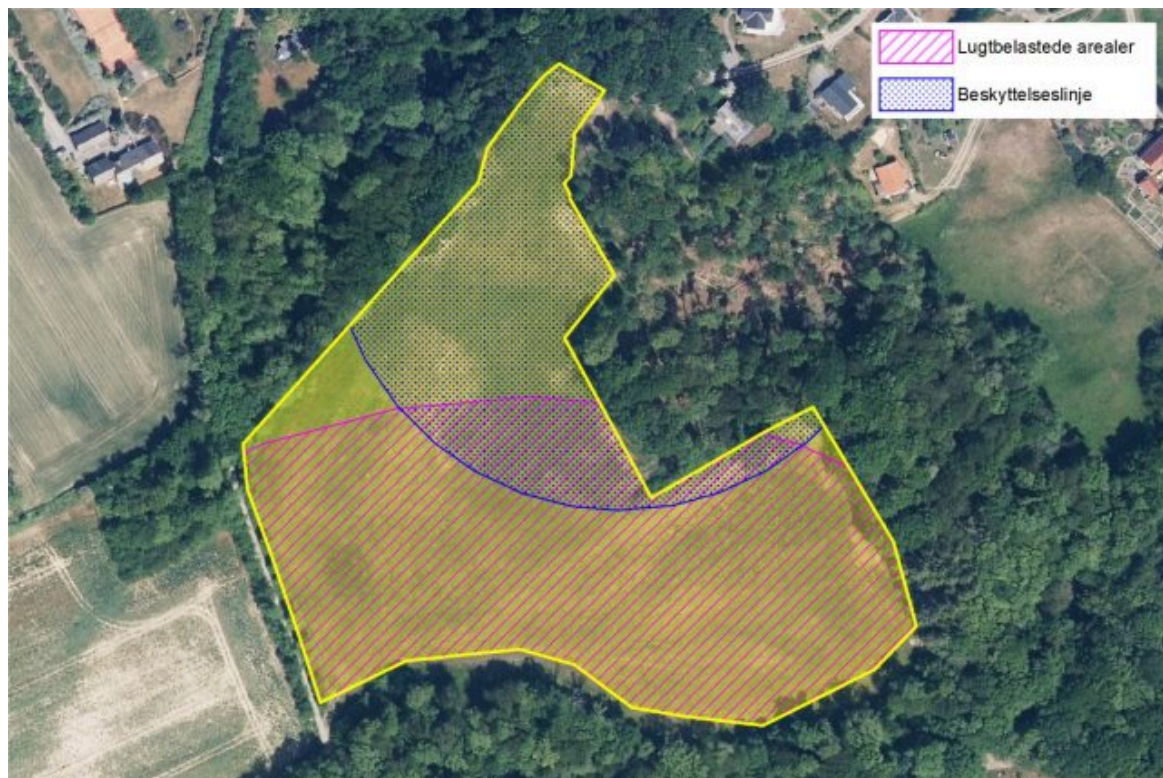

I forbindelse med det igangværende planarbejde er der blevet afdækket flere problematikker, som medfører, at det vil være hensigtsmæssigt at standse planarbejdet.

Sommerhusområdet ved Ålebæk

En lokalplan må ikke udlægge arealer, som er belastet af lugt, støv eller anden luftforurening, til sommerhuse. Grundejer er derfor blevet bedt om at få udarbejdet lugtberegninger for at få afklaret, om grænseværdierne for lugt ift. rensningsanlægget mv. er overholdt. Beregningerne viser, at grænseværdierne overskrides på størstedelen af arealet. Der kan derudover foretages lugtmålinger, men det vurderes, at en lugtmåling vil fremkomme med samme resultat som beregningerne.

Sideløbende med planarbejdet er der blevet afholdt en høring af relevante myndigheder for at få afklaret, om planlægningen vil medføre væsentlige påvirkninger på det bestående miljø, og herved er omfattet af miljøvurderingslovens krav om miljørapport. I forbindelse med høringen har Bornholms Museum oplyst, at der umiddelbart op af planområdet er fundet en ny gravhøj. Gravhøje er beskyttede fortidsminder efter museumsloven, og efter naturbeskyttelsesloven må der inden for en afstand af beskyttede fortidsminder på 100 meter ikke foretages tilstandsændringer. Der er en restriktiv praksis ift. fortidsmindebeskyttelseslinjer, og det er administrationens umiddelbare vurdering, at det i det konkrete tilfælde vil være meget svært om ikke usandsynligt, at der kan opnås en dispensation.

Den tilnærmelsesvise afgrænsning af de lugtblastede arealer samt arealet omfattet af beskyttelseslinjen

Dialog med grundejer

Administrationen har været i dialog med grundejer ift. ovenstående, og grundejer ønsker ikke at forsætte med planlægningen, da projektet umiddelbart vil skulle reduceres i så stort et omfang, at det ikke vil være rentabelt.

På denne baggrund er det administrationens vurdering, at det vil være mest hensigtsmæssigt at standse planlægningen. Såfremt planarbejdet fortsættes, vil eventuelle udgifter hertil skulle afholdes af kommunen, da grundejer ikke kan pålægges at afholde udgifterne.

Sommerhusområdet ved Gedebakkevej

Sideløbende med planarbejdet er der blevet afholdt en høring af relevante myndigheder for at få afklaret, om planlægningen vil medføre væsentlige påvirkninger på det bestående miljø, og herved er omfattet af miljøvurderingslovens krav om miljørapport. I forbindelse med høringen har kommunens naturmyndighed indkommet med et høringssvar ift. EU beskyttede dyrearter (bilag IV-arter). Det vurderes, at det ikke kan udelukkes, at planlægningen kan få betydning for bilag IV-arterne (flagermus, markfirben og padder) samt deres levesteder, da arterne er registreret relativt tæt på planområdet. Det vurderes således, at planområdet kan udgøre potentielle levesteder, idet der ikke umiddelbart er noget, der begrænser eller forhindrer bilag IV-arterne i at bevæge sig fra registreringsstedet til planområdet.

Administrationen har på ovenstående baggrund truffet afgørelse om, at der skal udarbejdes en miljørapport. Til denne vil det være nødvendigt at foretage artsregistreringer bilag IV-arter inden for planområdet. Sådanne registreringer skal foretages på bestemte tidspunkter i løbet af sommerhalvåret. Artsregistreringerne skal afdække, om bilag IV-arterne findes inden for området, så planlægningen kan tilpasses, hvis dette er tilfældet.

Praksis på miljøvurderingsområdet ændres løbende, og den er gennem de seneste år er blevet skærpet markant, særligt ift. bilag IV-arter. Praksisændringerne på miljøvurderingsområdet har bl.a. medført, at flere sager end tidligere falder ud til miljøvurderingspligt, med en længere sagsbehandlingstid til følge. Dette er bl.a. tilfældet ift. planlægningen for sommerhusområdet ved Gedebakkevej, som nu skal miljøvurderes, hvilket umiddelbart ikke havde været tilfældet efter den tidligere praksis.

Muligheden for at planlægge for det pågældende sommerhusområde er tidsbegrænset, da det landsplandirektiv, som har udlagt området, bortfalder den 15. januar 2026. Det vil ikke være muligt lave en miljøvurdering inden for den tilgængelige tidsramme. Administrationen har derfor rettet henvendelse til Plan- og Landdistriktsstyrelsen ift. at få afklaret, om fristen kan ændres eller udskydes. Styrelsen har svaret, at de hverken kan dispensere fra fristen eller har planer om at ændre fristen gennem en ændringsbekendtgørelse.

På denne baggrund er det administrationens vurdering, at det vil være mest hensigtsmæssigt at standse planlægningen, da det ikke vil være muligt at gennemføre de lovpligtige processer inden for tidsrammen.

Dialog med grundejer

Administrationen har været i dialog med grundejer ift. ovenstående, og grundejer er ikke indforstået med, at planlægningen standes på grund af tidsfristen. Grundejer ønsker, at planarbejdet og afklaringen ift. bilag IV-arter mv. fortsættes. Grundejer anfægter derudover styrelsens begrundelse ift. tidsfristen og ønsker, at kommunen prøver at rette henvendelse til styrelsen igen.

Det er alene en politisk beslutning, om der skal udarbejdes planlægning for området eller ej. Grundejer har således ikke ret til at få udarbejdet en lokalplan, og der er administrationens vurdering, som nævnt ovenfor, at det ikke vil være muligt at gennemføre planlægningen inden for tidsrammen. Ift. kommunens henvendelse til styrelsen om at få lavet bekendtgørelsen om, er det op til kommunen, om den vil henvende sig igen. Det står imidlertid grundejeren frit for om denne vil henvende sig styrelsen.

Økonomiske konsekvenser

[Klik her for at skrive økonomiske konsekvenser](#)

Bilag

Bilag 1 - Tidl. politisk beslutning vedr. igangsætning af planlægning for et sommerhusområde ved Ålebæk

Bilag 2 - Tidl. politisk beslutning vedr. igangsætning af planlægning for et sommerhusområde ved Gedebakkevej

Bilag 3 - Forespørgsel om udskydelse af frist

Bilag 4 - Svar på forespørgsel om udskydelse af frist

Punkt 8: Anlægsbevilling til strategisk udvikling af Rønne - Helhedsplan for Nørrekås

23/11798

Politisk sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget indstiller,

Fritids-, Kultur- og Lokalsamfundsudvalget indstiller,

Økonomi- og Klimaudvalget indstiller

Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

I denne sag skal der tages beslutning om at få afsluttet arbejdet med at lave en helhedsplan for Nørrekås. Helhedsplanen gælder frem til 2035. Midlerne, der er tilbage i budgettet fra den strategiske udvikling af Rønne skal bruges til intern projektledelse og konsulentrådgivning.

Anlægsbevillingen til at udvikle Rønne blev først godkendt i juni 2020. Den dækkede både en videreudvikling af bymidten og området ved Nørrekås. I december 2023 blev bevillingen ændret, men stadig inden for det oprindelige budget.

Indstilling

Direktionen indstiller, at:

- a) Helhedsplanen for Nørrekås færdiggøres til godkendelse, og
- b) Restbudgettet på 572.594 kr. benyttes til intern projektledelse og rådgivning.

Beslutning Fritids-, Kultur- og Lokalsamfundsudvalget den 04-06-2025

- a) Udvalget afventer sin stillingtagen
- b) Udvalget afventer sin stillingtagen

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 04-06-2025

Anbefales.

Søren Schow kan ikke medvirke.

Karen Lynn Jacobsen afventer sin stillingtagen.

Sagsfremstilling

Fase 3 i udviklingen af Nørrekås - helhedsplan

Fase 3 skal munde ud i en plan for området, som gælder de næste 10 år. Planens principper skal indgå i den kommende kommuneplan.

Nørrekås er et rekreativt område ved havet i Rønne. Mange borgere og foreninger bruger og holder af stedet. Men der findes endnu ikke en samlet plan for, hvordan området skal udvikles fremover.

Der er allerede lavet en del materiale med hjælp fra lokale foreninger og aktører. Men nu skal arbejdet tages op igen, så flere kan blive hørt og støtte op. Årsagen til dette, er kommet nye aktører til. Samtidig er der kommet mere liv i området, blandt andet fordi stedets eneste café nu er åben igen.

Formålet med helhedsplanen er at skabe et samlet overblik over, hvad både kommune og lokale aktører arbejder med.

Planen skal pege på problemer og muligheder i området omkring Nørrekås Lystbådehavn. Den skal også fungere som en rettesnor for nye projekter og tiltag i fremtiden. I den forbindelse vil den nationale arkitekturpolitik ligeledes kunne inspirere.

Planen skal være langsigtet og bygge på fælles tanker og ønsker. Det kræver tæt dialog med borgere, foreninger og erhvervsliv.

Proces for afslutning af arbejdet med helhedsplanen:

- Udbud af rådgiveropgaver
- Rådgiveroplæg til helhedsplan med fokus på arealudlægning og trafikafvikling udarbejdes
- Politisk behandling af oplægget
- Høringsfase
- Indarbejdelse af høringssvar i helhedsplan
- Politisk godkendelse
- Indarbejdelse af principper fra helhedsplanen i kommende kommuneplan

Hvad er en helhedsplan?

En helhedsplan er ikke en juridisk bindende plan. Men den giver en samlet retning for byens udvikling.

Den viser, hvordan byen kan blive et godt sted at bo og være – med afsæt i lokale styrker, udfordringer og drømme for fremtiden.

Baggrund

Arbejdet med Nørrekås bygger på anbefalinger fra Rønnes strategiske udviklingsplan, som blev vedtaget politisk i 2019. Her blev det foreslået at skabe en bedre forbindelse mellem byen og området ved Nørrekås Lystbådehavn. Samtidig skulle området have et løft i kvalitet.

Nørrekås er Bornholms største lystbådehavn og den første havn, mange bådture møder.

Der har været flere faser i arbejdet med at udvikle Nørrekås. I første fase blev aktørerne på stedet inviteret til at komme med ønsker og idéer. Det førte til de første skitser til en samlet plan, som blev politisk behandlet i sommeren 2021.

Dog blev der ikke fundet de 500.000 kr., som rådgiverne anbefalede, i budgettet for 2022 til at sætte gang i små projekter.

I 2023 blev anden fase sat i gang. Den handlede om at finde penge udefra til udvikling af området, i samarbejde med Destination Bornholm. Kommunen lavede en ansøgning til en pulje under Erhvervsstyrelsen, og mange lokale aktører blev igen inddraget. Ansøgningen blev godkendt politisk, men fik desværre afslag fra styrelsen.

Siden har arbejdet stået stille, da der ikke har været resurser i kommunen til at føre det videre.

Fase 3 begynder i juni 2025 og forventes færdig sommeren 2026.

Økonomiske konsekvenser

Kommunalbestyrelsen godkendte den 22. juni 2020 en anlægsbevilling til strategisk udvikling af Rønne. I december 2022 blev bevillingen ændret, men stadig inden for det oprindelige budget. Budgettet til en arkitektkonkurrence for Dams Gård blev ændret og i stedet brugt på projektledelse i 2023. Arbejdet i bymidten er nu afsluttet.

Der har i perioden været et forbrug, som vises nedenfor.

Beløb i hele kroner	Anlægsbevilling 15. december 2022	Forbrug pr. 10. maj 2025	Restbudget
Bymidten			
Rådgivning til udvikling af program for arkitektkonkurrence for Byens Hus samt Torv på Tværs inkl. dialogprocesser med brugergrupper*	700.000	1.062.020	-362.020
Midlertidige aktiviteter i Byens Hus*	150.000	122.313	27.687
Økonomisk og teknisk rådgivning (tekniske beregninger og prisfastsættelser på renovering af bygninger og trafikale tiltag samt udarbejdelse af driftsbudget)*	500.000	166.269	333.731
Projektledelse 2023	700.000	702.570	-2.570
Strategiske lejemål	120.000	154.230	-34.230
Uforudsete udgifter og relaterede udgifter i forbindelse med bl.a. borgerdialog.	86.875	53.405	33.470
I alt	2.256.875	2.260.808	-3.933

Nørrekås

Rådgivning til udarbejdelse af strategisk helhedsplan inkl. volumenstudier	350.000	404.480	-54.480
Midlertidige aktiviteter (særligt aktivering af remisen)	75.000		75.000
Teknisk rådgivning strandparken inkl. ansøgning til Kystdirektoratet	500.000	400.242	99.758
Rådgivning til trafikoplægning	150.000		150.000
Uforudsete udgifter og relaterede udgifter i forbindelse med bl.a. borgerdialog.	60.000	629	59.371
I alt	1.135.000	805.351	329.649

Prisfremskrivning i årene 2020-2025 246.878

I alt 3.391.875 3.066.159 572.594

* Budgetposterne udgør udgifter relateret til fondsstøtten fra Realdania på brutto 675.000 kr.

Der søges i denne sag om godkendelse af, at restbudget på 572.594 kr. benyttes til:

Beløb i hele kroner 2025

Intern projektledelse 152.594

Ekstern rådgivning 420.000

I alt 572.594

Udgiften til projektlederløn bliver konteret til anlægsprojektet

Bilag

20250512_Nørrekås Helhedsplansområde

Punkt 9: Orientering om status på vandløbsområdet

25/9480

Politisk sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget orienteres

Resumé

Vandløbsmyndigheden er bemandet med et årsværk og den omfattende sagsmængde betyder, at der ikke er balance mellem antal og kompleksiteten af sager og den personaleresource der er afsat til at forvalte området.

Indstilling

Direktionen indstiller

- sagen til orientering.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 04-06-2025

Orientering givet.

Sagsfremstilling

Vandløbsmyndigheden ligger organisatorisk i Center for Miljø, Plan og Kultur under Natur.

Vandløbsmyndigheden har til opgave at sikre, at vandløbslovens bestemmelser overholdes og efterleves. Da der gennem de senere år er kommet øget opmærksomhed på hele vandløbsområdet og krav er blevet skærpet, har et i forvejen overbebyrdet område oplevet en voksende sagsmængde.

Kommunen har normeret vandløbsmyndigheden til et årsværk. Gennem de sidste par år har området dog kun været bemandet med én deltidsmedarbejder.

Antal oprettede sager på vandløbsområdet ses af nedenstående tabel.

Sagstyper	Antal
Håndhævelsessager	65
Projektsager	25
Tilladelser	14
Indskærpelser	5
Afklaringer/forespørgsler	2
Restaurerings-sager/Vandområdeplan-projekter	41
Antal sager i alt	152

Som tabellen viser, er der i alt 152 oprettede sager. Det kan forventes, at der i løbet af de næste 5 år vil komme væsentlig flere opgaver. Bl.a. vil der komme sager i forbindelse med Grøn Trepark og Naturstyrelsens arbejde med naturnationalparken og øvrige driftsplaner (se bilag 1). Ligeledes vil komme flere vandområdeplan-projekter end dem, der for nuværende er registreret.

I forhold til det flow der i øjeblikket ses i sagsmængden, er der lavet en række estimater i forhold til hvornår nuværende sagsmængde er løst. Med nuværende systemer er der estimeret på antal arbejdsdage. Det betyder ikke at der arbejdes på en sag en hel dag, men den tid der tager før sagerne er afgjort og afsluttet. Der arbejdes med flere sager samtidig.

Det samlede estimerede antal arbejdsdage, for alle oprettede sager, er **6500**. Estimatet indeholder høringsperioder, men ikke miljøscreeninger eller -vurderinger, da de opgaver løses i et andet myndighedsområde.

Vandløbsmyndigheden

Ud af de 152 sager udgør 41 af sagerne restaurerings/vandområdeplan-projekter. De øvrige 111 sager vil estimeret tage ca. **4000** arbejdsdage at løse. Det vil sige, at den nuværende sagsmængde først vil først være løst tidligst i 2040, såfremt der ikke tilføres flere ressourcer til området.

Vandområdeplan-projekter

Da der kan søges tilskud/puljemidler til vandområdeprojekterne er der pt. en opslæt en to-årig projektlederstilling. Stillingen forventes at blive fuldt finansieret af tilskuds/puljemidlerne sådan som reglerne for midlerne er lige nu. Pt. er der 41 projekter registreret, men som nævnt vil der komme flere til.

Estimeret udgør den eksisterende restaurerings/vandløbs-projektportefølje ca. **2500** arbejdsdage. Det betyder, at sagerne kan forventes afsluttet tidligst om 10 år. Da projektansættelsen foreløbig er 2 årig, betyder det at enten skal projektansættelsen forlænges eller også vil en del af projekterne ikke blive gennemført.

Øvrige drifts- og udviklingsopgaver

Ud over daglige sagsbehandling løser vandløbsmedarbejderen en række administrative og tværgående opgaver. En større opgave som i dag ikke varetages i tilstrækkeligt omfang er tilsynsopgaven. Der er ikke kapacitet og tid til at varetage de tilsynsforpligtelser som kommunerne skal efterleve.

Derudover viser erfaringstal fra andre kommuner at 20-30 % af et årsværk bruger tiden til bl.a. besvarelse af høringer, udvikling af skabeloner og beregningsmodeller samt ad hoc opgaver. Hertil kommer tid til løbende opdatering på området i form af kurser m.v.

Risiko

Uden ekstra ressourcer og omfattende procesautomatisering vil området fortsat have et stort efterslæb og vil med stor sandsynlighed ikke kunne løse de lovpligtige opgaver.

Tiltag

Der er igangsat tiltag, som skal give bedre overblik og styring af sagerne. Det forventes, at det tiltag vil kunne bidrage til 5-10% øget effektivisering, når det er fuldt implementeret. I den forbindelse vil der blive etableret et kapacitets-dashboard, der viser faktisk fremdrift, restarbejde og ressourcebinding.

Ressourceopnormering behandles særskilt i sagsnummer 25/9553 – Samlet Prioritering og budgetbehov Plan, Byg, Natur og Miljø på Natur-, Miljø- og Planudvalget den 4. juni 2025.

Derudover vil der i efteråret 2025 blive fremlagt en digitaliseringsplan for myndighedsområderne under Plan, Byg, Natur og Miljø.

Økonomiske konsekvenser

-

Bilag

Oversigt over sager fra NST Bornholm i 2025 og skøn for 2026-2033

Punkt 10: Budget 2026. Samlet prioritering og budgetbehov - Plan, Byg, Natur og Miljø

25/9553

Politisk sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget beslutter

Resumé

Center for Miljø, Plan og Kultur har på udvalgs møderne i april, maj og juni redegjort for status på en række udvalgte myndighedsområder i Plan, Byg, Miljø og Natur jf. følgende sager:

- [25/870](#) (Orientering om status på organisatorisk sammenlægning af Plan, Byg, Miljø og Natur under Natur-, Miljø-, og Planudvalget den 12. marts 2025)
- [20/11899](#) (Status og prioritering af plansager under Natur-, Miljø- og Planudvalget den 2. april 2025)
- [25/862](#) (Orientering om Byg under Natur-, Miljø- og Planudvalget den 2. april 2025)
- [25/7588](#) (Orientering om spildevandsområdet under Natur-, Miljø og Planudvalget den 7. maj 2025)
- [25/7023](#) (Temamøde om og status på miljøvurderingsområdet under Natur, Miljø og Planudvalget den 7. maj 2025)

På en lang række tekniske myndighedsområder overholder kommunen ikke de lovfastsatte frister eller lever op til de forventninger, som erhvervsliv og borgere har til kommunens sagsbehandlingstider.

I centeret er igangsat et større analysearbejde samt påbegyndt tiltag, der skal effektivisere og strømline sagsbehandlingen inden for eksisterende ressourcer. Det vil dog ikke, som det er fremgået af de ovennævnte redegørelser, være muligt at overholde lovgivningen og reducere ventetider og sagspukler med mindre der tilføres ekstra ressourcer.

Derfor indstilles det, at områderne tilføres budgetforhøjelse svarende til sammenlagt kr. 8 mio til øget digitalisering, faglig udvikling og tildeling af ekstra stillinger. Samlet opprioriteringsforslag til budget 2026 er vedlagt.

Det igangværende arbejde med at systematisere og strukturere fortsætter. Ligeledes vil opgraderingen af faglige kompetencer samt indkøb af konsulentytelser og tilpasning af arbejdsgange og processer nu fortsætte.

Indstilling

Direktionen indstiller

- at udvalget oversender et forslag til budget 2026 til opprioritering af området med fire årsværk i 2026 stigende til 9 årsværk i 2028 samt midler kompetenceudvikling, digitalisering og AI værktøjer.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 04-06-2025

Godkendt.

Sagsfremstilling

På forårets møder i Natur-, Miljø- og Planudvalget er der orienteret om myndighedsarbejdet hos Plan, Byg, Natur og Miljø. Områderne har gennem flere år haft et meget højt sagspres. Ledere og medarbejdere har gennem flere år forsøgt at navigere i forhold til den stigende sagsmængde, øgede krav og kompleksitet. Det kan konstateres at opgavemængden forsat er for stor og det er nødvendigt at få tilført flere ressourcer til myndighedsarbejdet. Det kan konstateres at udviklingsprojekter i kommunen må sættes på standby, at lovbestemte tidsfrister forsat ikke overholdes, at kvaliteten af arbejdet ikke altid er tilstrækkelig, at alle nødvendige tilsyn ikke gennemføres. Dette er til gene for borgere og giver et uhensigtsmæssigt arbejdsmiljø for både medarbejdere og ledere.

I afdelingen byg er der arbejdet med at systematisere ansøgninger i ITsystemet, at opgradere faglige kompetencer, indkøbe af eksterne kompetencer og tilpasning af arbejds gange jf. sag 25/862 (Orientering om Byg). Indsatserne har betydet at udviklingen er vendt således at sagsbehandlingstiden er faldende.

Dette viser, at kommunen med en målrettet indsats og betydelig ressource tilførsel kan lykkes med at opfylde de lovbestemte krav.

Som det er illustreret i sag 25/862 (Orientering om Byg) er en sagsbehandling for en borger eller virksomhed ofte afhængig af, at flere myndighedsområder bidrager til den samlede afklaring. Det betyder for kommunen, at der er behov for ressource tilførsel i den fulde værdikæde. På den baggrund er der udarbejdet et skøn over nødvendig ressource tilførsel på tværs af centerets myndighedsområder.

Nedenstående tabel viser det samlede estimerede behov for ressource tilførsel til personale, kompetenceudvikling samt investering i digitalisering og AI-værktøjer.

Indsats	Ekstra årsværk 2026	Budget 2026	Ekstra årsværk 2027	Budget 2027	Ekstra årsværk 2028	Budget 2028	Omkostning pr. år ved fuld indfasning
Miljøvurdering	1	700.000	1	700.000			1.400.000
Spildevandsmyndighed	1	700.000	1	700.000			1.400.000
Plan			1	700.000			700.000
Vandløbsmyndighed	1	700.000	1	700.000			1.400.000
Natur					1	700.000	700.000
Projektledelse	1	700.000					700.000
Digitalisering og kompetenceudvikling		650.000		650.000		1.000.000	2.300.000
Digitalisering årlig drift		50.000		50.000		250.000	350.000
Årlig omkostning		3.500.000		3.500.000		1.950.000	8.950.000

Da BRKs økonomi er udfordret, er ovenstående et minimums ressourceestimat. Det samlede estimat på 9 årsværk er tilvejebragt ud fra et ønske om, at der skal ske en fornuftig nedbringelse af sagsmængderne og sagsbehandlingstiden, således at lovgivningen kan overholdes og at borgere, erhvervsliv m.fl. oplever en mere effektiv sagsbehandling, hvor der ikke opstår for mange flaskehalse.

Det skal dog anføres at det kan være svært at rekruttere fagligt kompetente ressourcer, hvorfor løsningen i nogle tilfælde bliver at bruge konsulentbistand. Endvidere undersøges muligheden for at der indledes samarbejde med andre kommuner – og at der i øvrigt generelt hentes inspiration i forhold til procesunderstøttelser og sagsbehandling hos andre kommuner.

Organisationsdiagram

Nedenstående diagram giver et visuelt overblik over den samlede organisation og de områder og opgaver som løses i afdelingen Plan, Byg, Natur og Miljø.

Kompetenceudvikling

Der er for nuværende og vil fremadrettet være et øget behov for faglig og personlig kompetenceudvikling af medarbejderne til ny lovgivning, nye IT-systemer samt kommunikation og håndtering af klager mv.

Indkøb af eksterne konsulenter

I dag benytter Byg konsulenter i forbindelse med sagsbehandling. Fremadrettet vil både Byg og de øvrige enheder bruge konsulenter i det omfang det er nødvendigt og muligt for at sikre en effektiv sagsbehandling.

Miljøvurdering

Miljøvurderingsområdet har pt. 6 års ventetid på vurderinger og screeninger for nye sager. Loven siger, at myndigheden for ansøgte projekter skal træffe afgørelse inden for 90 dage efter at bygherre har sikret at sagen er fuldt oplyst. Opgaver som kan kategoriseres som kritiske bliver i dag prioriteret højest. Det betyder, at en del sager oplever at blive udskudt og ikke rykket nævneværdigt frem i køen. De ekstra ressourcer kan føre til en markant nedbringelse af sagsbehandlingstiden ved at understøtte den generelle sagsbehandling og myndighedens rolle i projekter på tværs af myndighedsområder. Kommunen vil i langt større omfang end i dag have mulighed for at efterleve det lovbestemte krav til sagsbehandlingstider i projektsagerne.

Spildevandsmyndighed

Inden for spildevand ligger ca. 5.000 sager i kø. Området kan ikke følge med og sagsmængden vokser. På nuværende tidspunkt betyder sagspresset, at en stor mængde opgaver nedprioriteres. I den forbindelse kan det nævnes, at spildevandstilladelser hos kommunens egne anlæg nedprioriteres. Kritisk infrastruktur er sager, som skal prioriteres – eksempler herpå er BOFAs Miljø'er og Almegårds kaserne. Sagerne er ofte komplekse og tidskrævende og da der kun er 3 medarbejdere inden for spildevandsområde, er det ikke muligt at effektivisere området uden en opnormering af antal årsværk. Med to ekstra årsværk vurderes det muligt at følge med det aktuelle opgavetryk. Det vil øge muligheden for tværgående koordinering ligesom antallet af behandlede sager forventes at stige markant.

Plan

Inden for Planområdet er flere sager fra 2022, og den ældste er fra 2018. Opgaver, som har været i kø længe må desværre prioriteres længere ned i køen pga. arbejdet med lokalplanlægningen for festivaler i Nordlandet (der er givet penge til undersøgelser, men Miljøvurdering skal fortsat lave screening/miljøvurdering og Plan skal lave lokalplan og

kommuneplantillæg). Det betyder bl.a. at en virksomhed som Bigadan og flere andre, som ellers var blevet stillet i udsigt, at deres lokalplanlægning kunne påbegyndes i 2025 må affinde sig med, at deres sag udskydes yderligere et par år. Ligesom de øvrige personer eller virksomheder, som har anmodet om en lokalplan også får udskudt deres sager. De manglende ressourcer betyder også, at der ikke er ressourcer til at løse lokalplanlægningen for tre lokalplaner, som er i overensstemmelse med kommuneplanen, og derfor efter planloven skal laves snarest muligt, og den lovliggørende lokalplan for Nature Park og regionskommunens egen lokalplan for arbejderboliger.

Planopgaverne er afhængige af, at der er ressourcer hos miljøvurdering, der kan foretage de ønskede screeninger eller vurderinger. Det betyder, at både Miljø og Plan skal opnormeres. Miljø med to årsværk som anført oven for og Plan med et årsværk, hvis nedbringelse af sagsbehandlingstiden hos Plan skal gennemføres.

Natur

Naturgruppen består af 7 medarbejdere, hvoraf én sidder som vandløbsmyndighed.

Mindst 15 års sagsbehandling ligger der pt. hos BRKs vandløbsmyndighed med den nuværende ressource. Det er ikke tilfredsstillende for hverken borgere, virksomheder eller kommunen.

På nuværende tidspunkt er der mange opgaver, der ikke bliver løst herunder bl.a. også tilsynsopgaver.

Med de opgaver, der allerede ligger i kø og de opgaver, der er på vej, er det afgørende at vandløbsmyndigheden opnormeres med 2 årsværk. Det vil betyde, at ventetiden med den nuværende sagspukkel forventelig kan reduceres til ca. 5 år i stedet for 15 år. Området bør derfor løbende følges op således at ventetiden kan nedbringes yderligere.

De øvrige medarbejdere i naturgruppen løser en stor variation af opgaver, som dækker over daglige opgaver inden for naturpleje, stranddrift, tilsyn med §3 arealer, vedligehold af skilte + veje og stier i det åbne land, undersøgelser for bilag IV arter, bygge- og beskyttelseslinjer, sikring af fortidsminder og jorddiger og meget mere.

Endvidere er naturgruppen ansvarlig for større projekter som f.eks. Den Grønne Bølge, Trailcenterprojektet, udvikling af landskabsstrategi, Grøn Trepert, udvidelse af højlyngstien og mange flere.

Der er gennem de sidste par år kommet øgede krav til miljøvurderingerne. Det betyder bl.a., at der skal undersøges og screenes for bilag IV arter langt mere omfattende end tidligere. Ligeledes er tilsynskravene blevet højere og der skal indberettes langt flere data. De øgede krav betyder, at der er opgaver, der ikke bliver løst – herunder tilsynsopgaver.

Såfremt at det forsat ønskes at Naturgruppen håndterer projekter som bl.a. Grøn Trepert, er der behov for en opnormering med et årsværk. Det vil sige at naturgruppen skal tilføres sammenlagt 3 årsværk.

Projektledelse af tværgående udviklingsprojekter

Der er et stort udviklingsbehov og -potentiale på Bornholm. Lige nu er der mange opgaver, som løses sekventielt og det kombineret med lange ventetider (store sagspukler) medvirker til et uholdbart sagsflow med mange flaskehalse.

Mange udviklingstiltag skal myndighedsbehandles inden for flere områder, hvorfor der er behov for koordinering på tværs for at sikre en effektiv og smidig sagsbehandling. Som eksempel på større komplekse igangværende sager kan nævnes udviklingsprojekterne ”Almene boliger”, ”Sonja Ferlov pavillon” og Lokalplan for festivaler på Nordlandet.

Da der i dag ikke er ressourcer allokeret til projektledelse anbefales det, at der opnormeres med en projektlederstilling. Projektlederen vil have til opgave at sikre en effektiv og optimal opgaveløsning på tværs af flere myndighedsområder og dermed sikre at den samlede sagsbehandlingstid bliver kortest muligt.

Digitalisering og AI (Kunstig Intelligens)

Som beskrevet i de orienterende sagsfremstillinger fokuseres der naturligvis på at øge effektiviteten gennem bl.a. procesoptimering og implementering af digitaliseringsværktøjer og AI. Der er for nuværende et stort digitaliseringspotentiale og der er behov for midler til igangsættelse af mindre pilotprojekter inden for myndighedsområderne. Projekternes fokus vil være procesunderstøttelse, automatisering af sagsgange og koordinering på tværs af myndigheder, således at sagsbehandlerne kan bruge mere tid på faglighed i stedet for procesarbejde og koordinering. Det forventes ligeledes at øget digitalisering vil kunne bidrage til mere ensartet sagsflow.

Der vil i efteråret 2025 komme en samlet digitaliseringsplan for områderne. Der vil blive udarbejdet en business case forud for hver foreslået investering. Business casen skal kunne vise en forventet positiv tilbagebetaling i løbet af mindst 5 år. Til igangsætning af arbejdet med digitalisering foreslås der med budget 2026 afsat 1.500.000 kr. til digitaliseringsværktøjer og projektledelse.

Midlerne indfases over 3 år

For løbende at kunne tiltrække og oplære nye medarbejdere og sikre tilstrækkelig tid til implementering af de nye systemer, foreslås en indfasning af budgettilførslen over en 3 årig periode. I 2026 afsættes midler til 4 årsværk samt begyndende investering i robot/AI-løsninger og kompetenceudvikling. I alt kr. 3.500.000. I 2027 øges med yderligere 4 årsværk, digitaliserings/AI-løsninger – i alt kr. 3.500.000 (Nu samlet kr. 7.000.000). I 2028 tilføres midler til de resterende årsværk, kompetenceudvikling og implementering af nye digitale løsninger på kr. 1.950.000). Den samlede investering bliver derved kr. 8.950.000

Økonomiske konsekvenser

Klik her for at skrive økonomiske konsekvenser

Bilag

NMPU-52-50 Opprioriteringsforslag Plan Byg Natur og Miljø

Punkt 11: Budget 2026. Fortsættelse og fastholdelse af brandkadetter og ungdomsbrandkorps

22/22483

Politisk sagsgang

Børne- og Skoleudvalget beslutter

Natur-, Miljø- og Planudvalget beslutter

Resumé

Bornholms Brandvæsen har gennem tre år gennemført et projekt med uddannelse af brandkadetter og videreuddannelse til et ungdomsbrandkorps. Projektet er gennemført i samarbejde med andre afdelinger i kommunen og henvender sig til unge i alderen 13-17 år.

På den baggrund er der nu oprettet et ungdomsbrandkorps under Bornholms Brandvæsen.

Projektet vurderes at være til gavn for Bornholms Brandvæsen i forhold til fastholdelse, rekruttering og mulighed for fx forebyggende indsatser. Og også for de unge, der deltager i projektet. Vedhæftet sagen er et udvidelsesforslag, der vil muliggøre fortsættelsen af arbejdet for at styrke netværk, fastholde de unge, fremme frivilligt arbejde og faglige tjenester i klimarelaterede indsatser og danne grobund for kommende brandfolk.

Indstilling

Direktionen indstiller at

- udvalget oversender udvidelsesforslag om fortsættelse af brandkadetter og ungdomsbrandkorps til budgetforhandlingerne for budget 2026.

Beslutning Børne- og Skoleudvalget den 03-06-2025

Godkendt.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 04-06-2025

Godkendt.

Sagsfremstilling

Bornholms Brandvæsen startede i 2022 et treårigt projekt om brandkadetter. Det skete i samarbejde med kommunens børne- og ungeområde samt skoleområdet og Danske Beredskaber / Unge i Beredskabet.

I foråret 2025 gennemføres det fjerde hold brandkadetter. På hvert hold er der plads til 12 unge og på de første tre år forventes 31 at have gennemført uddannelsen til brandkadet, hvoraf 20 er fortsat i ungdomsbrandkorpsset

Der er blevet søgt Fondsmidler mv. til projektet og der er modtaget midler fra Trygfonden, Bornholms Brand, SSP-puljen, Brødrene E., S. & A. Larsens Legat samt Det Kriminalpræventive Råd.

Brandkadetterne

At være brandkadet er en fritidsaktivitet, som både har et læringsmæssigt, socialt og inkluderende sigte. De unge mødes ugentligt i grundforløbet og laver forskellige aktiviteter sammen med brandkadet-instruktørerne.

Der er flere frivillige instruktører tilknyttet projektet og de er alle uddannede brandmænd, holdledere eller indsatsledere.

At være brandkadet er også at deltage i et socialt fællesskab. Bornholms Brandvæsen har med projektet og med fortsættelsen af dette et ønske om at bidrage med en indsats, hvor der også er fokus på børn og unge, herunder en kriminalpræventiv indsats samt mulighed for at tilbyde nogle udsatte unge muligheder for at opnå kompetencer, der er med til at opbygge selvværd og en basis for at kunne søge fx fritidsjob mv.

Gadeplan

Det tætte samarbejde mellem instruktører og gadeplansmedarbejder er afgørende for at brandkadetterne klarer sig igennem forløbet, uanset hvilke udfordringer de unge måtte have.

De frivillige instruktører er primært til stede, ved undervisning i de specifikke emner, de hver især har kompetencer indenfor. Det er derfor en forudsætning for at skabe kontinuitet og sammenhængskraft, at have en gennemgående og nærværende voksen med pædagogiske kompetencer med fokus på at skabe et inkluderende fællesskab.

Gadeplan har været engageret i opstarten og etableringen af Brandkadetterne, og haft en medarbejder til stede som gennemgående omsorgsperson på alle mødeaftner og enkelte weekender. Opgaven har indebåret kørsel af enkelte unge, som gadeplansmedarbejderen har haft forudgående kendskab til, og derved skabt tryghed for. Gadeplansmedarbejderen har været med til at søge fondsmidler, producere og distribuere PR materiale rundt på skoler og klubber, lavet opslag på sociale medier og assisteret med rekruttering og optagelsessamtaler.

Ungdomsbrandkorpset

Med en fortsættelse af brandkadetterne i et ungdomsbrandkorps opnås en mulighed for at rekruttere fremtidige frivillige og deltids brandbekæmpere og sikre et mangfoldigt brandvæsen, som afspejler den danske befolkning. Det er muligt med ungdomsbrandkorpset at lave indsatser til forebyggelse af småbrande såsom påsatte containerbrande, forebygge dødsbrande og andre brandrelaterede ulykker.

Frivillige brandfolk

Den nyligt fremlagte dimensioneringsplan viser, at der er brug for ressourcer i beredskabet for at håndtere de forskellige mulige indsatser fx vedr. klimahændelser mv.

Med fortsættelsen af uddannelse af brandkadetter og videreuddannelse i et ungdomsbrandkorps opbygges et grundlag for fremtidige frivillige og deltids-brandbekæmpere, hvilket er en del af at øge robustheden af det bornholmske beredskab, jf. også sag om opprioritering af beredskabet og forslag om en frivilligpakke.

Økonomi i forslaget

Baseret på de foregående års hold af brandkadetter samt fastholdelse i ungdoms-brandkorps vurderes det, at der skal fortsættes med ét årligt hold af nye brandkadetter samt en kontinuerlig indsat for at fastholde disse i ungdomsbrandkorpset (frem til 18 år, hvorefter de kan overgå til at være deltidsbrandmænd).

Med de første hold af brandkadetter (2023-2025) er der etableret en base for uddannelse og der er indkøbt udstyr, der kan anvendes til efterfølgende hold.

Udgifterne til uddannelse af ét årligt hold af brandkadetter består af de løbende udgifter til instruktører, afvikling af kurset så som transport, forplejning mv. samt i mindre omfang fornyelse af udstyr og personligt udstyr.

En fastholdelse af en del af brandkadetterne i et ungdomsbrandkorps medfører udgifter til løbende videreuddannelse og en vis løbende fornyelse af beklædning og materiel.

De samlede udgifter pr år til gennemførelse af ovenstående udgør årligt 177.600 kr.

Dertil lægges der fra beredskabet samt fra Gadeplansteamet under Forebyggende indsatser i Center for Familie- og Voksenindsatser timer i projektet. Timerne svarer til en udgift på ca. 250.000 kr. fordelt med ca. $\frac{3}{4}$ til Beredskabet og $\frac{1}{4}$ til Gadeplansteamet.

Den samlede årlige udgift til en fortsættelse af brandkadetter og et ungdomsbrandkorps udgør dermed anslået 427.600 kr.

Økonomiske konsekvenser

Klik her for at skrive økonomiske konsekvenser

Bilag

Bilag udvidelsesforslag NMPU-51 Fortsættelse og fastholdelse af brandkadetter og ungdomsbrandkorps

Brandkadetter_pjece

Budget for Bornholms Ungdomsbrandkorps 2026 og fremadrettet udd. 1 hold_af 18 teenager

Punkt 12: Udmøntning af Komponentens analyse fase 2

25/7694

Politisk sagsgang

Børne- og Skoleudvalget indstiller
Erhvervs-, Bolig og beskæftigelsesudvalget orienteres
Natur, Miljø- og Planudvalget indstiller
Økonomi- og Klimaudvalget indstiller
Kommunalbestyrelsen beslutter.

Resumé

”Handleplan for inkluderende læringsmiljøer” (bilag 1) indstilles til politisk godkendelse. Handleplanen er udarbejdet på baggrund af arbejdet med Komponentens analyse af inklusion og specialundervisning (bilag 2).

Handleplanen erstatter [Politik for inkluderende Læringsmiljøer, 2017](#) samt indsatsplan for ”Inkluderende fællesskaber for alle børn”, 2020 (se bilag 3).

Den endelige handleplan indeholder fire væsentlige tiltag til politisk beslutning:

Oprettelse af et lokalt behandlings- og specialundervisningstilbud

Oprettelse af skolen ved Vibegård ved sammenlægning af de eksisterende tilbud: Heldagsskolen samt Heltidsundertilbuddene Dask, Ung på vej og Dybdal under Ungdomsskolen på forskellige matrikler ved Vibegård. Dette omfatter også en ejendomsræssig tilpasning, der forelægges til senere politisk stillingtagen.

Kompetenceudvikling i flere spor.

Etablering af et fælles Kompetenceteam Pædagogik, Læring og Trivsel ved omorganisering og prioritering af ressourcer til at understøtte implementeringen af Handleplanen for inkluderende læringsmiljøer.

Indstilling

Direktionen indstiller, at

- a) Kommunalbestyrelsen godkender ” Handleplan for Inkluderende Læringsmiljøer” og herved samtidig lukker [Politik for inkluderende Læringsmiljøer, 2017](#) samt indsatsplan for ”Inkluderende fællesskaber for alle børn”, 2020.
- b) Kommunalbestyrelsen træffer beslutning omkring oprettelse af lokalt behandlings- og specialundervisningstilbud, og oversender et udvidelsesforslag til budgetprocessen for 2026.
- c) Kommunalbestyrelsen træffer beslutning omkring oprettelse af Skolen ved Vibegård som specialskoletilbud i henhold til folkeskolelovens § 20, stk. 2 for elever fra 0.-9. klasse, der i dag udgøres af de eksisterende tilbud: Heldagsskolen samt Heltidsundervisningens tilbud Dask, Ung på vej og Dybdal under Ungdomsskolen, idet den ejendomsræssig tilpasning forelægges senere til politisk stillingtagen.
- d) Børne- og Skoleudvalget godkender forslag til kompetenceudvikling i flere spor.
- e) Kommunalbestyrelsen træffer beslutning omkring etablering af fælles kompetenceteam Pædagogik, Læring og Trivsel, herunder understøttelse af implementeringen af indsatsen i ”Handleplanen for Inkluderende Læringsmiljøer” og som en del heraf nedlæggelse af de to Ødækkende mellemformer.
- f) Sagen sendes i høring hos alle skolebestyrelser, Handicaprådet, Ungerådet og til kommentering i CenterMED.

Beslutning Børne- og Skoleudvalget den 03-06-2025

Udvalget anbefaler indstillingen, idet man bemærker, at den endelige beslutning først vil blive truffet efter endt høring i oktober måned.

Beslutning Erhvervs-, Bolig- og Beskæftigelsesudvalget den 03-06-2025

Orientering givet.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 04-06-2025

Udvalget anbefaler indstillingen, idet man bemærker, at den endelige beslutning først vil blive truffet efter endt høring i oktober måned.

Ad pin c)- idet dette alene kan træffes som en principbeslutning, da de tekniske og økonomiske forhold endnu ikke er kendt.

Sagsfremstilling

Med denne sag præsenteres den endelige ”Handleplan for inkluderende læringsmiljøer” (se bilag 2).

Kommunalbestyrelsen godkendte, ved sagen [Udmøntning af Komponentens analyse fase 1](#), igangsættelsen af tiltagene i fase 1 den 27. marts 2025. Fase 1 har primært fokus på konkrete indsatser, der på den korte bane har bidraget til at imødekomme udfordringen omkring pres på pladser og økonomi på specialskolerne i forbindelse med dette års hovedvisitation.

Denne sag omhandler fase 2, der for at imødekomme anbefalingerne i Komponentens analyse indeholder fire væsentlige tiltag til politisk beslutning.

Handlingerne i de to faser er, med afsæt i input fra de forskellige workshops, udarbejdet af Styregruppen bestående af Centerledelsen i Børn og Læring. Der har i processen været afholdt to temamøder med BSU, som har bidraget med fælles retningskabelse og en oplevelse af samskabelse om løsning af udfordringer samt udvikling og kvalificering af løsninger på den korte og lange bane.

Udmøntning af anbefalinger i Komponentens rapport igangsættes i fase 2 henover en 4-årig periode og indtænkes i revideringen/udviklingen af de retningsgivende dokumenter i Center for Børn og Læring samt gennem skolernes lokale udviklingsplaner.

Fase 2 i handleplanen, og konkrete indsatser i denne fase, vil være tværfaglige og involvere Center for Familie og Voksenindsatser samt de forskellige afdelinger i Center for Børn og Læring. Blandt andet gennem fælles udvikling af praksis, fælles kendskab til ressourcer, der allerede er i organisationen, fælles udvikling af kompetencer, fælles systematik og udvikling af tilbudsviften, herunder konkrete forslag til skoletilbud og organisering.

Mulige løsninger og tiltag, der bidrager til at imødekomme anbefalingerne i Komponentens analyse:

For at understøtte muligheden for at imødekomme elevernes behov for specialundervisning, specialpædagogisk bistand i almenmiljøet eller tættere på almenmiljøet, tænkes handleplanen og følgende fire tiltag igangsat fra skoleåret 2026/2027:

1. Oprettelse af lokalt behandlings- og specialundervisningstilbud.
2. Oprettelse af Skolen ved Vibegård som specialskole ved sammenlægning af de eksisterende tilbud: Heldagsskolen samt Heltidstilbuddene Dask, Ung på vej og Dybdal under Ungdomsskolen på forskellige matrikler ved Vibegård.
3. Kompetenceudvikling i flere spor.
4. Etablering af et fælles Kompetenceteam Pædagogik, Læring og Trivsel ved omorganisering og prioritering af ressourcer til at understøtte implementeringen af Handleplanen for inkluderende læringsmiljøer.

I det følgende gennemgås de fire tiltag kort. Yderligere beskrivelse af tiltagene findes i bilag.

Tiltag 1: Oprettelse af lokalt behandlings- og specialundervisningstilbud (se bilag 4)

Forslaget om at oprette et lokalt behandlings- og specialundervisningstilbud skal ses i lyset af et stigende behov for styrkede behandlingsindsatser i kommunen, særligt målrettet familier og børn i sårbare positioner. Med henblik på at styrke og øge kapaciteten samt kvaliteten i behandlingsindsatsen foreslås etablering af et lokalt behandlings- og specialundervisningstilbud.

Både lokalt og nationalt ses et stigende behov for at kunne levere tværfaglige og tværsektorielle løsninger, der nedbryder siloer og sikrer, at børn og unge får den rette hjælp – på det rette tidspunkt og i det rette regi. Et lokalt forankret behandlings- og specialundervisningstilbud vil være et vigtigt skridt i den retning.

Tilbuddet skal understøtte en helhedsorienteret indsats.

Tilbuddet sammensættes af en fast tildeling, der findes ved at omstrukturere eksisterende ressourcer og fast tilknytte to medarbejdere fra Center for Familie- og Voksenindsatser til tilbuddet.

Dertil vil der være en variabel tildeling på 150.000 kr. årligt pr. indskrevet barn/ung. Tilbuddet er i udgangspunktet tænkt dimensioneret til 20 børn/unge.

Tabel 1: Økonomisk overblik over behandlings- og specialundervisningstilbud

	2026	2027	2028	2029
Fast tildeling				
2,0 stillinger tilknyttet fra Center for Børn og læring	500.000	1.200.000	1.200.000	1.200.000
Finansieret i nuværende ramme	-500.000	-1.200.000	-1.200.000	-1.200.000
Variabel tildeling				
20 pladser x 150.000 kr. årligt	1.250.000	3.000.000	3.000.000	3.000.000
Behandlingstilbud i alt, netto	1.250.000	3.000.000	3.000.000	3.000.000

Som det ses ovenfor vil nettoudgifterne til behandlingstilbuddet udgøre 1.250.000 kr. i 2026 og 3.000.000 mio. kr. fra og med 2027.

Udover tilknytningen af 2 stillinger fra Familie- og Voksenindsatser, er det ikke muligt at finde finansiering indenfor de nuværende rammer, og det indstilles derfor, at oversendes et udvidelsesforslag til budgetprocessen for 2026.

Det anbefales, at der træffes politisk beslutning om at godkende forslaget om oprettelse af lokalt behandlings- og specialundervisningstilbud, da dette vurderes til at være en styrkelse af behandlingsområdet og understøtte kommunens strategiske mål for tidlig indsats og kvalitet i behandlingen.

Tiltag 2: Oprettelse af Skolen ved Vibegård som specialskole på forskellige matrikler ved Vibegård ekskl. Ejendomsræssig tilpasning (bilag 5)

Tiltag 2 vedrører oprettelse af Skolen ved Vibegård som et samlet specialskoletilbud i henhold til folkeskolelovens § 20, stk. 2 for elever fra 0.-9. klasse, ved en sammenlægning af tilbud, der i dag udgøres af de eksisterende tilbud: Heldagsskolen samt Heltidsundervisningstilbuddene Dask, Ung på vej og Dybdal under Ungdomsskolen. Foreslaget er bygget op indenfor den eksisterende økonomiske ramme på bevilling 12. Den ejendomsræssige tilpasning forelægges senere til politisk stillingtagen.

Sammenlægning af de eksisterende tilbud (Heldagsskolen samt Heltidsundervisningens tilbud Dask, Ung på vej og Dybdal under Ungdomsskolen) skal bidrage til at sikre og fagligt styrke et sammenhængende specialpædagogisk undervisningstilbud for kommunens elever med særlige behov samt bidrage til en ensartet og kvalificeret indsats, hvor alle elever modtager det undervisningstilbud, de har retskrav på.

Skolen ved Vibegård som samlet specialskole vil bestå af 3 afdelinger:

Afdeling 1: 0. – 6. klasse, herunder et sammenhængende fritidstilbud med udvidet tilpasset åbningstid med mulighed for en fleksibel ordning, der kan rumme elever med nedsat skema, hvor der skabes meningsfulde aktiviteter, der understøtter deres udvikling, trivsel og læring samt for at imødekomme potentielle besparelser på tabt arbejdsfortjeneste.

Afdeling 2: 7. – 9. klasse, herunder praksisfagligt undervisningstilbud svarende til juniormesterlære.

Afdeling 3: For alle klassetrin vil være specialundervisningstilbud til elever, der også vurderes at have behov for et behandlingstilbud. Afdeling 3 løser ikke behandlingsopgaven. Afdeling 3 samarbejder med relevante fagpersoner om en koordineret individuelt forhandlet indsats, på samme niveau som i dag, omkring at møde børnenes behov og skabe et forløb for elever, der har behov for både specialundervisning og behandlingsindsats.

Det anbefales, at der træffes politisk beslutning om: Oprettelse af Skolen ved Vibegård som et specialpædagogisk kraftcenter indeholdende 3 afdelinger. Hvoraf afdeling 3 kan oprettes som et lokalt behandlings- og specialundervisningstilbud jævnfør tiltag 1 i denne sag.

Administrationen og Centerledelsen anbefaler, at forslaget sendes i høring hos alle skolebestyrelser, Handicaprådet, Ungerådet og til kommentering i CenterMED, hvorefter det behandles af Kommunalbestyrelsen med henblik på en endelig beslutning.

Den nuværende økonomiske ramme til de sammentænkte tilbud i skoleåret 2026/2027 er 39,1 mio.kr. og er afsat til 115 elever.

I tabellen nedenfor ses budgettet for Skolen ved Vibegård, der er bygget op indenfor den samme økonomiske ramme.

Skolen ved Vibegård				
Skoleled				
Fast tildeling				
Basisbeløb og lederløn			=	1.315.000
+ 1,0 leder			=	600.000
+ 0,5 administrativ medarbejder			=	255.000
Udgående support			=	1.035.000
Variabel tildeling				
	elev		takst	
Afdeling 1 - 0.-6. klasse inkl. fritidstilbud	45	X	352.000	= 15.840.000
Afdeling 2 - 7.-9. klasse	50	X	287.000	= 14.350.000
Afdeling 3 - 0.-9. klasse	20	X	287.000	= 5.740.000
Ny specialscole på Bornholm - skoleåret 2026/2027				39.135.000

Som tidligere skrevet vil der med et nyt tilbud med en udvidet tilpasset åbningstid med mulighed for en fleksibel ordning, der kan rumme elever med nedsat skema, være potentiale for at kunne nedbringe kommunens udgifter til tabt arbejdsfortjeneste.

Kommunens nettoudgifter til elever indskrevet i de sammenlagte tilbud var i 2024 2,7 mio. kr., og der vil som en del af arbejdet med at bringe budgetbalance på bevilling 12 Børn og Familie være fokus på det potentiale, der eventuelt vil kunne realiseres ved et mere fleksibelt specialeskoletilbud.

Ejendomsmæssige tilpasninger

Sagen betyder, at der skal ske ejendomsmæssige justeringer (se bilag 8), hvilket omfatter bygningerne på Vibegårdsvej 5, Marthas minde og pedelboligen ved Søndermarksskolen med en fraflytning fra Klemensker skole og Heldagskolen i Østermarie.

Endvidere arbejdes i forbindelse med igangsat arbejde med at afdække de afledte anlægs- og driftsomkostninger, videre med at afdække muligheder for benyttelse og sameksistens i forhold til andre lokaler / bygninger i tæt placering med Vibegård og tæt på et alment skoletilbud.

Der henvises til sager om ”Flytning og udfasning af erhvervsklasserne”, ”Udmøntning af budget 2024: Flytning af 10 klasse” og ”Udmøntning af budget 2025: Omrokering af aktiviteter i Ungdomsskolen”. Der er endnu ikke overblik over de ejendomsmæssige konsekvenser. Behov og konsekvenser for anlægsinvesteringer og afledt effekt på bygningsdriften afdækkes frem mod kommunalbestyrelsens budgetseminar i august.

TILBUD/AKTIVITET

FRA

TIL

RØNNE

10. KLASSE

Elevantal: ca. 56

VIBEGÅRDSVEJ
5

CAMPUS BORNHOLM

E8 og E9 (Heltidsundervisning)

Elevantal: ca. 40

VIBEGÅRDSVEJ
5

HANS RØMER SKOLEN

DASK (to tilbud) (Heltidsundervisning) Elevantal: ca. 14-17	VIBEGÅRDSVEJ 5	VIBEGÅRDSVEJ 5
UNG PÅ VEJ (Heltidsundervisning) Elevantal: ca. 12	VIBEGÅRDSVEJ 5	VIBEGÅRDSVEJ 5
MILE, Center for Job, Uddannelse, Unge og Digitalisering	VIBEGÅRDSVEJ 5	VIBEGÅRDSVEJ 5
SAMVÆR, Center for Familie og Voksenindsatser	MARTHAS MINDE	MARTHAS MINDE
KLEMENSKER		
DYBDAL (7.-9.årgang), (Heltidsundervisning) Elevantal: ca. 10-12	KLEMENSKER SKOLE	MARTHAS MINDE
KLEMENSKER KLUB (Fritidsundervisning)	KLEMESKER SKOLE	ÅVANGSSKOLEN (KLUB)
KLEMENSKER FRITIDSUNDERVISNING	KLEMENSKER SKOLE	DAMSGÅRD MARTHAS MINDE (tilbygning til eksisterende lager) eller
LAGER/VÆRKSTED	KLEMENSKER	REMISEN eller ANDEN VÆRKSTED/LAGER i Rønne

Tiltag 3: Kompetenceudvikling i flere spor (se bilag 6)

Tiltag 3 indeholder en kompetenceudvikling i flere spor som et vigtigt led i handleplanen i forhold til at kapacitets- og kompetenceopbygning. Tiltaget vil betyde, at Center for Børn og Læring de næste 4 år vil fokusere midlerne i pulje til efter- og videreuddannelse til denne kompetenceudvikling.

Forslaget kan finansieres inden for den nuværende ramme ved tilbageværende midler fra egen pulje til kompetenceudvikling 125.000 kr. i 2026 samt frigjort økonomi ved nedlæggelse af de nuværende Ødækkende mellemformer, Spirerne på Svartingedal skole og NEST-klasserne på Paradisbakkeskolen. Finansieringen kan de følgende år rummes i efteruddannelsespuljen.

Det anbefales, at der træffes politisk beslutning om kompetenceudvikling i flere spor, da dette understøtter kompetence- og kapacitetsopbygning i forhold til at styrke inkluderende læringsmiljøer og elevernes deltagelsesmuligheder.

Tiltag 4: Etablering af fælles Kompetenceteam Pædagogik, Læring og Trivsel, herunder understøttelse af implementeringen af indsatser i ”Handleplanen for Inkluderende Læringsmiljøer” (se bilag 7)

Forslaget om etablering af fælles Kompetenceteam Pædagogik, Læring og Trivsel (PLT) har til sigte at kunne understøtte udviklingen af praksisnært samarbejde herunder støttestruktur og understøttelse af fleksible løsninger i almenmiljøet.

Det er vurderingen, at PLT skal opnormeres, hvis det skal opleves som kraftcenter, hvor der er rammer og betingelser til også at gå med i den konkrete praksis som rollemodeller, når dette er relevant.

Kompetenceteamet (PLT) foreslås organiseret under nuværende leder af PPR.

PLT består af PPR, Sundhedsplejen, visitationskonsulent, ressourcesteam og pædagogiske konsulenter.

Det anbefales, at der træffes politisk beslutning om etablering af fælles Kompetenceteam Pædagogik, Læring og Trivsel herunder opnormeringen, da dette vil understøtte implementeringen af Handleplanen for inkluderende læringsmiljøer herunder udviklingen af praksisnært samarbejde.

Indfasning og samlet økonomi i tiltag 3 og 4:

Tiltag 3 og 4 kan i 2026-2028 finansieres inden for den nuværende ramme ved tilbageværende midler fra egen pulje til kompetenceudvikling 125.000 kr. i 2026 samt frigjort økonomi ved nedlæggelse af de nuværende Ødækkende mellemformer, Spirerne på Svartingedal skole og NEST-klasserne på Paradisbakkeskolen.

Dette vil betyde, at de ødækkende mellemformer ophører i sin nuværende form, men elevers behov for specialundervisning eller specialpædagogisk bistand i almenmiljøet i stedet mødes ved fleksible/lokale løsninger. De nuværende elever i NEST tildeles en elevtakst i stedet for en klassetildeling.

Den sidste del af finansieringen vil findes i 2027 og 2028 i efteruddannelsespuljen.

Tabel 3: Økonomisk overblik over tiltag 3 og 4

Tiltag	Delement	2026	2027	2028
Tiltag 3	Fælles spor	108.000	400.000	400.000
	Lederudvikling: Ledelse af stærke fællesskaber i skolen	83.000	200.000	117.000
	Kompetenceudvikling i flere spor i alt	191.000	600.000	517.000
Tiltag 4	Prioritering af ressourcer til understøttelse af implementeringen af indsatser i "Handleplan for inkluderende læringsmiljøer" i PLT enhed	600.000	1.200.000	1.200.000
Samlet udgift		791.000	1.800.000	1.717.000
Finansiering	Tilbageværende midler fra egen pulje til kompetenceudvikling	-125.000		
	Prioritering indenfor efteruddannelsespuljen		-202.000	-119.000
	Egen finansiering: Ophør spirerne	-400.000	-960.000	-960.000
	Egen finansiering: Nest går fra klassetildeling til elevtakst	-266.000	-638.000	-638.000
Finansiering i alt		-791.000	-1.800.000	-1.717.000
I alt, netto		0	0	0

Bruger-, interessent-, medarbejder og CenterMED inddragelse

Tiltag 1 er aktuelt drøftet med medarbejdere og forældre i DASK. Der er planlagt med yderlig drøftelse i juni af tiltag 1 og 2 med medarbejderne i heltidsundervisningens tilbud, medarbejderne på Heldagsskolen, Heldagsskolens skolebestyrelse, forældre til elever i Heltidsundervisningens tilbud og i Handicaprådet. Hele sagen er aktuelt drøftet i CenterMED.

CenterMED udtrykker: CenterMED er overordnet positive over ændringer. Det er en styrke med en samling af de specialpædagogiske tilbud, med ét ansættelsessted med fælles ledelse og ledelse tæt på og med opbyggelse af et fagligt fællesskab.

Opmærksomhed på et behov for en klar beskrivelse af ansættelsesforhold for de ansatte på den samlede enhed. Herunder også opmærksomhed på oprettelse af møde- og personalerum.

Det er vigtigt med en klar og tydelig kommunikation i processen.

Såfremt der politisk træffes beslutning om tiltag 1, 2 og tiltag 4 sendes sagen i høring i Skolebestyrelser, Handicapråd, Ungerådet og til kommentering i CenterMED, jævnfør Folkeskoleloven §40 stk.2 og medaftalen.

Økonomiske konsekvenser

Nedenfor opsummeres kort på økonomien der er beskrevet i selve sagsfremstillingen.

Tiltag 1 Oprettelse af lokalt behandlings- og specialtilbud er sammensat af en fast tildeling der findes indenfor de nuværende rammer i Center for Familie- og Voksenindsatser og variabel tildeling på 150.000 kr. årligt pr. indskrevet

barn/unge. Tilbuddet er i udgangspunkt dimensioneret til 20 indskrevne hvilket indebærer merudgifter ift. den nuværende ramme på 1.250.000 kr. i 2026 og 3.000.000 mio. kr. fra og med 2027. Derfor indstilles at der oversendes et udvidelsesforslag vedr. behandlings- og specialtilbuddet til budgetprocessen for budget 2026.

Tiltag 2 Oprettelse af Skolen ved Vibegård. Omlægningen og samlingen i Skolen på Vibegård holdes indenfor den nuværende økonomiske ramme på bevilling 13 undervisning på 39,1 mio. kr.

Der udestår dog at få skabt overblik over de ejendommæssige konsekvenser. Disse afdækkes frem mod kommunalbestyrelsens budgetseminaret i august, således at der vil kunne indgå et anlægssforslag med besparelser på afledt drift i materialet til budgetforhandlingerne.

Tiltag 3 og 4 vil kunne finansieres inden for den nuværende ramme ved tilbageværende midler fra egen pulje til kompetenceudvikling i 2026 samt puljen til efteruddannelse på skoleområdet og frigjort økonomi ved nedlæggelse af de nuværende Ødækkende mellemformer Spirerne på Svartingedal skole og NEST-klasserne på Paradisbakkeskolen.

Bilag

Handleplan for inkluderende læringsmiljøer

Bornholm Rapport - Analyse af inklusion og specialundervisning

Inkluderende fællesskaber for alle børn

Tiltag 1 - Oprettelse af et lokalt behandlings- og special

Tiltag 2 - Oprettelse af Skolen ved Vibegård

Tiltag 3 - Kompetenceudvikling i flere spor

Tiltag 4- Etablering af fælles kompetenceteam.docx

Udmøntning af Komponentens analyse fase 2: inkluderende læringsmiljøer

Punkt 13: Flytning og udfasning af erhvervsklasserne.

25/8043

Politisk sagsgang

Børne- og Skoleudvalget indstiller

Erhvervs-, Bolig og Beskæftigelsesudvalget orienteres

Natur- Miljø og Planudvalget indstiller

Økonomi- og Klimaudvalget indstiller

Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

Administrationen anbefaler at flytte erhvervsklasserne under Ungdomsskolens Heltidsundervisning til Hans Rømer Skolen og at sende en udfasning af skoletilbuddet i høring. Udfasningen foreslås på baggrund af, at der er overlap mellem elevgruppen i erhvervsklasserne og i den kommende og lovpligtige juniormesterlæreordning. Det vil sige elever, der profiterer af en praksisnær undervisning med fokus på værksteder og praktik.

Med juniormesterlæreordningen, som træder i kraft fra skoleåret 2025/2026 for 8. og 9. klasse, får folkeskolerne bedre mulighed for at imødekomme elevgruppens behov direkte i folkeskolens almenundervisning. Kommunalbestyrelsen har besluttet at placere juniormesterlæreordningen på Hans Rømer Skolen.

Erhvervsklasserne er i dag et lokalt-initieret og ikke-lovpligtigt tilbud. Det er hverken et visiteret eller et specialiseret tilbud.

Indstilling

Direktionen indstiller,

- sagen til orientering i Erhvervs-, Bolig og Beskæftigelsesudvalget.

Beslutning Børne- og Skoleudvalget den 03-06-2025

Indstillingen anbefales, idet fælleselevrådet bliver høringspart i stedet for Ungerådet.

Sabine Nicoline Lyngberg kan ikke medvirke.

Beslutning Erhvervs-, Bolig- og Beskæftigelsesudvalget den 03-06-2025

Orientering givet.

Indstilling

Direktionen indstiller,

a) at træffe beslutning om at flytte erhvervsklasserne til Hans Rømer Skolen med effekt fra skoleåret 2026/2027

b) at kommunalbestyrelsen sender forslaget om en udfasning af erhvervsklasserne, hvor der ikke optages elever i erhvervsklassetilbuddets 8. klasse (E8) fra skoleåret 2026/2027 og i erhvervsklassetilbuddets 9. klasse (E9) fra skoleåret 2027/2028, i høring hos skolebestyrelserne, Ungerådet og Handicaprådet.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 04-06-2025

Anbefales.

Sagsfremstilling

Administrationen foreslår at flytte erhvervsklasserne til Hans Rømer Skolen

Administrationen foreslår at flytte Høldagsskolen fra Østermarie til Ungdomsskolens aktuelle lokaler på Vibegårdsvej 5 i Rønne. Som konsekvens heraf er det nødvendigt at anvise alternative lokaliteter til nogle af de aktiviteter, der i dag finder sted på Vibegård. Herunder erhvervsklasserne under Ungdomsskolens Heltidsundervisning. Erhvervsklasserne er et tilbud på 8. (E8) og 9. (E9) årgang med plads til op til 20 elever på hver årgang. Erhvervsklasserne er et lokalt-initieret og ikke-lovpligtigt tilbud. Det er hverken et visiteret eller et specialiseret tilbud.

Administrationen foreslår på baggrund af ovenstående at flytte erhvervsklasserne til Hans Rømer Skolen i Aakirkeby med effekt fra skoleåret 2026/2027. Det vil ikke have bygnings- eller driftsmæssige konsekvenser for Hans Rømer Skolen at blive vært for erhvervsklasserne.

Folkeskolens kvalitetsprogram – frihed og fordybelse, blev vedtaget af et bredt flertal i Folketinget i december 2024 og medfører en række konkrete tiltag. Herunder den lovpligtige juniormesterlæreordning, der fra skoleåret 2025/2026 skal tilbydes elever i 8. og 9. klasse.

Kommunalbestyrelsen har besluttet en central model for juniormesterlæreordningen på Bornholm, hvor ordningen placeres på Hans Rømer Skolen fra skoleåret 2025/2026.

Ved at placere erhvervsklasserne på samme matrikel som juniormesterlære, forventer administrationen, at der bliver mulighed for at opnå synergieffekter mellem de to tilbud.

Administrationen foreslår at sende en udfasning af erhvervsklasserne i høring

Administrationen vurderer, at der er et overlap i målgrupperne for den kommende juniormesterlæreordning og erhvervsklasserne. Det vil sige elever, der profiterer af en praksisnær undervisning med fokus på værksteder og praktik. Med indførelsen af den lovpligtige juniormesterlæreordning får den almene folkeskole nu til opgave at imødekomme dette behov.

Administrationen foreslår at udfase erhvervsklasserne, hvor der ikke optages elever i E8 fra skoleåret 2026/2027 og i E9 fra skoleåret 2027/2028. Såfremt erhvervsklasserne bevares, vil der fremadrettet være to parallelle tilbud, der henvender sig til overlappende målgrupper.

Der er dog også forskelle på de to tilbud. Eksempelvis giver en elev i juniormesterlæreordningen anledning til samme tildeling som andre elever i den almene folkeskole, mens en erhvervsklasse modtager en finansiering omkring 850.000 kr. mere end en almen klasse på en folkeskole.

Skulle en elev ikke kunne indgå i et alment undervisningstilbud – herunder juniormesterlæreordningen – vil der fortsat være mulighed for individuelle tilpasninger i almenregi eller muligheden for visitation til et specialiseret tilbud.

Administrationen foreslår, at erhvervsklasserne udfases med en delvis omprioritering af midler til juniormesterlæreordningen. Der lukkes således for optag af nye elever til E8 fra skoleåret 2026/2027 og E9 fra skoleåret 2027/2028, herunder at elever i E8 i skoleåret 2025/2026 tilbydes at fortsætte i E9 i skoleåret 2026/2027. Hvis dette forslag bliver implementeret, vil det i praksis betyde, at E9 vil blive gennemført i skoleåret 2026/2027 på Hans Rømer Skolen, hvorefter erhvervsklasserne ophører som tilbud.

Administrationen foreslår, at de økonomiske midler fra E8, svarende til 850.000 kr. pr. år, overføres til juniormesterlæreordningen i de første to skoleår, hvorefter overførslen reduceres til 400.000 kr. pr. år. Midlerne skal blandt andet anvendes til at indkøbe praksisundervisning hos Campus Bornholm og afholde udgifter til elevbefordring. Efter andet skoleår vil de resterende midler fra E8, svarende til 450.000 kr. pr. år, og E9, svarende til 850.000 kr. pr. år, blive ført tilbage til regionskommunens kassebeholdning. Fra skoleåret 2028/2029 vil det i alt være 1,3 mio. kr. pr. år.

Ejendomsmæssige tilpasninger – kun flytninger

Sagen betyder, at der ikke er behov for ejendomsmæssige justeringer (se bilag 1) kun flytninger.

Der henvises til sager om ”Udmøntning af Komponentets analyse fase 2”, ”Udmøntning af budget 2024: Flytning af 10 klasse” og ”Udmøntning af budget 2025: Omrokering af aktiviteter i Ungdomsskolen”. Der er endnu ikke overblik over de samlede ejendomsmæssige konsekvenser. Behov og konsekvenser for anlægsinvesteringer og afledt effekt på bygningsdriften afdækkes frem mod kommunalbestyrelsens budgetseminar i august.

TILBUD/AKTIVITET	FRA	TIL
RØNNE		
10. KLASSE Elevantal: ca. 56	VIBEGÅRDSVEJ 5	CAMPUS BORNHOLM
E8 og E9 (Heltidsundervisning) Elevantal: ca. 40	VIBEGÅRDSVEJ 5	HANS RØMER SKOLEN
DASK (to tilbud) (Heltidsundervisning) Elevantal: ca. 14-17	VIBEGÅRDSVEJ 5	VIBEGÅRDSVEJ 5
UNG PÅ VEJ (Heltidsundervisning) Elevantal: ca. 12	VIBEGÅRDSVEJ 5	VIBEGÅRDSVEJ 5
MILE, Center for Job, Uddannelse, Unge og Digitalisering	VIBEGÅRDSVEJ 5	VIBEGÅRDSVEJ 5
SAMVÆR, Center for Familie og Voksenindsatser	MARTHAS MINDE	MARTHAS MINDE
KLEMENSKER		
DYBDAL (7.-9.årgang), (Heltidsundervisning) Elevantal: ca. 10-12	KLEMENSKER SKOLE	MARTHAS MINDE
KLEMENSKER KLUB (Fritidsundervisning)	KLEMESKER SKOLE	ÅVANGSSKOLEN (KLUB)
KLEMENSKER FRITIDSUNDERVISNING	KLEMENSKER SKOLE	DAMSGÅRD
LAGER/VÆRKSTED	KLEMENSKER	MARTHAS MINDE (tilbygning til eksisterende lager) eller REMISEN eller

Medarbejdere og CenterMED

Medarbejderne på CenterMED gav den 15. maj 2025 udtryk for, at det har været et turbulent år for medarbejderne, og det påvirker arbejdsmiljøet. Usikkerheden om, hvorvidt der skal ske en udfasning eller ej, er udmattende for personalet, og det kan påvirke den igangværende ansættelsesproces. Personalet mener, at de lykkes godt med arbejdet med målgruppen i den nuværende ramme.

Økonomiske konsekvenser

De økonomiske midler fra E8, svarende til 850.000 kr. pr. år, overføres til juniormesterlæreordningen i de første to skoleår, hvorefter overførslen reduceres til 400.000 kr. pr. år. Midlerne skal blandt andet anvendes til juniormesterlæreordningen, til at indkøbe praksisundervisning hos Campus Bornholm og til at afholde udgifter til elevbefordring. Fra og med skoleåret 2028/2029 vil de resterende midler fra E8, svarende til 450.000 kr. pr. år, og alle midlerne fra E9, svarende til 850.000 kr. pr. år, blive ført tilbage til regionskommunens kassebeholdning. Det svarer til i alt 1,3 mio. kr. pr. år.

Folkeskolerne bidrager i dag kollektivt med 400.000 kr. pr. år til erhvervsklasserne. Ved en udfasning vil skolerne fra skoleåret 2026/2027 reducere deres bidrag til 200.000 kr. og bidraget vil ophøre fra skoleåret 2027/2028.

Den forventede besparelse på 850.000 kr. pr. år stammer fra det prisfremskrevne spareforslag til budget 2025: BSU-13-11 Nedlæggelse af erhvervsklassen E8. Spareforslaget tog højde for, at der bliver flere elever i de almene skoler, hvilket skaber en udbetaling til skolerne, der har flere elever/klasser - samt at når mængden af erhvervsklasser halveres, skal skolernes bidrag til erhvervsklasserne halveres.

Det vil ikke have bygnings- eller driftsmæssige konsekvenser for Hans Rømer Skolen at blive vært for erhvervsklasserne

Der udestår dog at få skabt overblik over de samlede ejendomsmæssige konsekvenser. Disse afdækkes frem mod kommunalbestyrelsens budgetseminaret i august, således at der vil kunne indgå et anlægssforslag med besparelser på afledt drift i materialet til budgetforhandlingerne.

Bilag

flytning og udfasning af erhvervsklasserne

Punkt 14: Udmøntning af budget 2025: Flytning af 10. klasse

24/26862

Politisk sagsgang

Børne- og Skoleudvalget indstiller

Erhvervs-, Bolig og Beskæftigelsesudvalget indstiller

Natur- Miljø og Planudvalget indstiller

Økonomi- og Klimaudvalget indstiller

Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

Børne- og Skoleudvalget har bedt administrationen belyse muligheder for en placering af 10. klasse på Campus Bornholm (CB) (tilbud 1).

Administrationen præsenterer et forslag til en fremtidig placering af 10. klasse på CB. Forslaget skal ses i sammenhæng med, dels den igangværende proces i direktionen med fokus på struktur og kapacitet i velfærdsområderne og ejendomme, dels et administrativt forslag om, at etablere Skolen på Vibegård, som et specialpædagogisk kraftcenter på Vibegård.

Indstilling

Direktionen indstiller til Kommunalbestyrelsen, at

- a) Træffe beslutning om, at flytte 10. klasseundervisningen fra Vibegård til CB med virkning fra skoleåret 2026/2027.
- b) Igangsætte en proces i forhold til flytning af 10. klasseundervisningen fra Vibegård til CB.

Beslutning Børne- og Skoleudvalget den 03-06-2025

Morten Riis blev erklæret inhabil og deltog ikke i behandlingen af punktet.

Indstillingen anbefales, idet udvalget p.v.a. kommunalbestyrelsen sender sagen i høring i 10. klasseskolens skolebestyrelse, så høringssvaret foreligger inden kommunalbestyrelsens møde den 26.6.2025.

Sabine Nicoline Lyngberg kan ikke medvirke til punkt a, idet hun ønsker en mere rettidig høringsproces og gerne vil afvente sin stillingtagen til høringssvaret foreligger.

Beslutning Erhvervs-, Bolig- og Beskæftigelsesudvalget den 03-06-2025

Grundet stemmelighed er der ingen indstilling fra udvalget.

Heidi Burgedahl afventer sin stillingtagen.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 04-06-2025

Anbefales.

Sagsfremstilling

Efter ønske fra Børne- og Skoleudvalget præsenterer administrationen et forslag om flytning af 10. klasse til CB (tilbud 1).

Nedlæggelse af 10. klasse i 2030

Regeringen har besluttet, at 10. klasse skal nedlægges i 2030. Nedlæggelsen sker som led i ny uddannelsesreform, hvor der i stedet oprettes en ny erhvervs- og professionsrettet ungdomsuddannelse (EPX).

Bornholms Regionskommunes (BRK) 10. klassetilbud er i dag placeret på Vibegårdsvej 5 i Rønne. Tilbuddet rummer 56 elever (pr. september 2024) og under 10 medarbejdere. Aktuelt er 46 elever indskrevet til opstart i 10. klasse med nyt skoleår 2025/2026. Dette elevtal forventes øget frem mod nyt skoleår.

I dialog med CB har administrationen undersøgt muligheder for flytning af 10. klasse fra Vibegård til CB.

Administrationen vurderer, at en flytning af 10. klasse vil kunne ske ved to modeller, som beskrevet nedenunder.

Model a: Driftsoverenskomst med CB

BRK indgår en driftsoverenskomst med CB om varetagelse af 10. klasseundervisning (BEK nr. 1251 af 27/11/2014). Ved en sådan driftsoverenskomst kan medarbejdere i kommunens 10. klassetilbud overgå til CB (LBK nr. 710 af 20/08/2002 Virksomhedsoverdragelsesloven).

En eventuel driftsoverenskomst mellem BRK og CB vil imidlertid være betinget af en dispensation, da kommunen i henhold til folkeskolelovens §20, stk. 1 er forpligtet til at stille et kommunalt tilbud om 10. klasse i folkeskolen til rådighed for eleverne.

BRK har ansøgt Styrelsen for Uddannelse og Kvalitet (STUK) om dispensation fra folkeskoleloven og mener, med den ny uddannelsesreform, at have et godt afsæt for en dispensation.

Det fremgår af aftalen om EPX som ny uddannelsesretning, at regeringen ønsker at øge incitamenterne til, at der indgås samarbejde mellem kommuner og erhvervsskoler om at tilbyde 10. klasse på erhvervsskolerne. Ligeledes fremgår det af aftalen, at uddannelsesdækning af skoleåret efter 9. klasse skal tilrettelægges med opmærksomhed på unge fra ø-kommuner ([Aftale om en ny erhvervs- og professionsrettet gymnasieuddannelse](#)).

Svar på ansøgning om dispensation fra folkeskolelovens §20, stk. 1

BRK har den 12. maj 2024 modtaget svar fra STUK på sin ansøgning om dispensation (bilag 2). Af svaret fremgår det, at folkeskoleloven ikke giver mulighed for en generel dispensation fra lovens bestemmelser.

Styrelsen skriver imidlertid, at de forventer, at et lovforslag vil blive fremsat i Folketinget i 2025-2026. Hvis Folketinget vedtager lovforslaget, vil der være hjemmel til, at BRK vil kunne leve op til sin kommunale forsyningsforpligtelse af 10. klasseundervisning ved at indgå en driftsoverenskomst med Campus Bornholm.

På nuværende tidspunkt kan STUK ikke præcisere tidspunktet for lovforslagets behandling i Folketinget. Aktuelt er der således ikke lovhjemmel til, at BRK indgår en driftsoverenskomst med virkning fra skoleåret 2026/2027.

Modellen skal undersøges nærmere i forhold til gældende krav til proces og MED inddragelse ved en eventuel virksomhedsoverdragelse af medarbejdere til CB.

Model b: Leje af lokaler på CB til 10. klasse undervisning driftet af BRK

BRK opretholder sit nuværende kommunale 10. klasse tilbud og fraflytter Vibegård til lejede lokaler på CB.

Gensidigt ønske om et styrket samarbejdet frem mod 2030

BRK og CB er gensidigt interesserede i at styrke samarbejdet frem mod ny uddannelsesreform i 2030. Dette er i tråd med regeringens opfordring til, at kommuner og erhvervsskoler indgår samarbejder om, at tilbyde 10. klasseundervisning på erhvervsskolerne.

Begge parter vurderer, at en flytning af 10. klasse til CB vil være hensigtsmæssigt, ud fra en række faglige begrundelser:

- BRK og CB kan tage delvist forskud på reformen med en ny erhvervs- og professionsrettet gymnasieuddannelse (EPX) og hermed opnå tidlige erfaringer med at integrere 10. klasseelever i ny EPX frem mod 2030 hvor loven træder i kraft. Reformen er ganske omfattende og vil også indebære nedlæggelse af Grundforløb 1 på erhvervsuddannelserne, HF og EUX. En del kommuner er allerede i gang med overgangsindsatser og en flytning af 10. klasse, uanset valg af model, vil understøtte overgangen til den nye ungdomsuddannelsesstruktur frem mod 2030.
- BRK og CB kan samarbejde om at skabe gode overgange for elever og medarbejdere i det nuværende 10. klassestilbud. Erfaringer fra Slagelse, Næstved og Sorø kommuner, hvor man har placeret 10. klasse på en erhvervsuddannelsesinstitution, viser, at det er muligt at etablere endnu bedre overgange mellem 10. klasse og ungdomsuddannelse. Herved kan det være muligt, at reducere antallet af bornholmske unge, der falder ud af uddannelse i overgangen fra 10. klasse til ungdomsuddannelse. Samtidigt øges mulighederne for at BRK kan monitorere og vurdere udviklingen.
- CB har strategisk ønske om, at fungere som ”testskole” og med en tidlig flytning af 10. klasse vil det være muligt, at gennemføre pilotprojekter frem mod 2030, hvor den nye EPX træder i kraft. Pilotprojekter kan tænkes gennemført i samarbejde med blandt andet Region Hovedstaden og andre relevante aktører fra hovedstadsområdet.
- Skolerne på Bornholm forventes med Folkeskolens Kvalitetsprogram at skulle have et øget samarbejde med CB, blandt andet i forhold til juniormesterlære og etablering af lokale valgfag. En placering af 10. klasse på CB vil yderligere styrke snitflader og samarbejde mellem folkeskolen og CB.
- Som testskole vil CB og BRK kunne ansøge fonde og puljer, med det formål at gennemføre pilotprojekter og gøre sig tidlige erfaringer frem mod, at reformen træder i kraft i 2030. Administrationen vurderer, at ny uddannelsesreform kan give anledning til, at gentænke det bornholmske uddannelsesudbud, således at ungdomsuddannelserne fagligt hænger sammen med forsøg på at øge udbuddet af blandt andet flere erhvervsakademiuddannelser.

Den fysiske placering af 10. klasse på CB

Hvis 10. klasse flyttes til CB vil tilbuddet blive etableret i afdeling på Merkurvej (M10). De lokaler, der er tiltænkt 10. klasse er markeret med S (bilag 3).

Størrelsen på de 10 lokaler er fra 60 til 30 m². Hertil er kontorer, tekøkken og samtalerum.

Der er adgang til forskellige faglokaler i hovedbygningen, ligesom der er parkeringsplads.

Det er administrationens vurdering, at man ved at placere 10. klasse i et særskilt læringsmiljø ”udenfor” den primære bygning vil kunne imødekomme de elever, der profiterer af et mindre og fysisk separat læringsmiljø. Medarbejdere i 10. klasse har netop tilkendegivet, at en større andel af elever i 10. klasse har brug for et mindre og fysisk separeret læringsmiljø.

Ejendoms-mæssige tilpasninger – kun flytninger

Sagen betyder, at der ikke er behov for ejendoms-mæssige justeringer (se bilag 4) kun flytninger.

Der henvises til sager om ”Udmøntning af Komponentens analyse fase 2”, ”Flytning og udfasning af erhvervsklasserne” og ”Udmøntning af budget 2025: Omrokering af aktiviteter i Ungdomsskolen”. Der er endnu ikke overblik over de samlede ejendoms-mæssige konsekvenser. Behov og konsekvenser for anlægsinvesteringer og afledt effekt på bygningsdriften afdækkes frem mod kommunalbestyrelsens budgetseminar i august.

RØNNE

10. KLASSE Elevantal: ca. 56	VIBEGÅRDSVEJ 5	CAMPUS BORNHOLM
E8 og E9 (Heltidsundervisning) Elevantal: ca. 40	VIBEGÅRDSVEJ 5	HANS RØMER SKOLEN
DASK (to tilbud) (Heltidsundervisning) Elevantal: ca. 14-17	VIBEGÅRDSVEJ 5	VIBEGÅRDSVEJ 5
UNG PÅ VEJ (Heltidsundervisning) Elevantal: ca. 12	VIBEGÅRDSVEJ 5	VIBEGÅRDSVEJ 5
MILE, Center for Job, Uddannelse, Unge og Digitalisering	VIBEGÅRDSVEJ 5	VIBEGÅRDSVEJ 5
SAMVÆR, Center for Familie og Voksenindsatser	MARTHAS MINDE	MARTHAS MINDE
KLEMENSKER		
DYBDAL (7.-9.årgang), (Heltidsundervisning) Elevantal: ca. 10-12	KLEMENSKER SKOLE	MARTHAS MINDE
KLEMENSKER KLUB (Fritidsundervisning)	KLEMESKER SKOLE	ÅVANGSSKOLEN (KLUB)
KLEMENSKER FRITIDSUNDERVISNING	KLEMENSKER SKOLE	DAMSGÅRD MARTHAS MINDE (tilbygning til eksisterende lager) eller
LAGER/VÆRKSTED	KLEMENSKER	REMISEN eller ANDEN VÆRKSTED/LAGER i Rønne

Medarbejdere og CenterMED

En eventuel flytning af 10. klasse til CB er aktuelt drøftet med medarbejderne i 10. klasse og i CenterMED.

I CenterMED giver medarbejdere udtryk for bekymring for de personalemæssige konsekvenser af en eventuel virksomhedsoverdragelse og bemærker, at ændringer, er påvirker elevernes trivsel kan påvirke og belaste medarbejdernes arbejdsmiljø. Medarbejderne anser de nuværende fysiske rammer for at være mere rolige og ugenerede og at rammerne bidrager positivt til opgaveløsningen i 10. klasse.

Økonomiske konsekvenser

Model a) Drift af 10. klasse ved indgået driftsoverenskomst

Hvis Folketinget vedtager nyt lovforslag, der giver hjemmel til, at BRK vil kunne leve op til sin kommunale forsyningsforpligtelse af 10. klasseundervisning ved at indgå en driftsoverenskomst med Campus Bornholm og CB skal overtage driften af 10. klasse inklusiv alle forpligtelser koster det i alt 60.000 kr. pr. elev pr. år eksklusiv moms (2025 niveau) under forudsætning af, at:

- Eleverne placeres i 3 klasser, svarende til de tre nuværende uddannelsesretninger med et elevgrundlag på mellem 50-70 elever
- Alle elever skal have 6 ugers brobygning

Ved et optag på 56 elever, svarende til skoleåret 2024/2025, vil det koste CB 3.360.000 kr. at drifte 10. klasse.

CBs tilbud om drift af 10. klasse er prismæssigt på niveau med BRK, hvor prisen på en 10. klasseelev er 62.745 kr. pr. år (eksklusiv moms). Den samlede udgift til at drive 10. klasse i BRK er i dag 3.513.720 kr. (56 elever).

Således vil der ved model a) være et forventet provenu for kommunen på 153.720 kr. pr. år (ved 56 elever og i 2025 priser).

Model b) Leje af lokaler på CB til 10. klasse undervisning driftet af BRK

Hvis BRK fortsat skal drifte 10. klasseundervisningen i lejede lokaler på CB gælder det, at:

- Lokalerne indeholder tavlet og projektor
- En samlet pris for 3 undervisningslokaler (eksklusivt), et læreforberedelseslokale samt mulighed for at låne flexlokaler, skolekøkken og laboratorier (inkl. forbrugsudgifter og facility service) jf. bilag 1 er 185.000 kr. pr. år (2025 niveau).

Se detaljer om tilbud fra CB i det vedlagte tilbud (bilag 1).

Lokaleleje for Bornholms Regionskommune er ikke opgjort, da tilbudsgiver ikke har tilbudt at drifte 10. klasse i regionskommunens lokaler.

Administrationen anbefaler model a), under forudsætning af, at Folketinget i perioden 2025-2026 vedtager nyt lovforslag, der giver hjemmel til, at BRK kan leve op til sin kommunale forsyningsforpligtelse af 10. klasseundervisning ved at indgå en driftsoverenskomst med Campus Bornholm.

Der vil senere forelægges en sag til politisk beslutning om model for flytning af 10. klasse. Herunder vil indgå de eventuelle bevillingsmæssige konsekvenser.

Der udestår dog at få skabt overblik over de ejendomsræssige konsekvenser. Disse afdækkes frem mod kommunalbestyrelsens budgetseminaret i august, således at der vil kunne indgå et anlægssforslag med besparelser på afledt drift i materialet til budgetforhandlingerne.

Bilag

Bilag 2 Svar fra STUK på anmodning om dispensation

Bilag 3 Placering af 10. klasses tilbud på CB

Udmøntning af budget 25 Flytning af 10 klasse

Punkt 15: Udmøntning af budget 2025: Omrokering af aktiviteter i Ungdomsskolen

24/26862

Politisk sagsgang

Børne- og Skoleudvalget indstiller

Erhvervs-, Bolig og Beskæftigelsesudvalget orienteres

Natur-, Miljø og Planudvalget indstiller

Økonomi- og Klimaudvalget indstiller

Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

Med budgetforlig 2025 er der truffet politisk beslutning om at igangsætte et arbejde for en fremtidig placering af aktiviteter i Ungdomsskolen samt 10. klasseskolen.

Administrationen har udarbejdet et udmøntningsforslag, der vedrører omrokering af aktiviteter i Ungdomsskolens klub-, fritids- og heltidsundervisning. Forslaget indgår i en større sammenhæng, der også omhandler et forslag om at flytte 10. klasse til Campus Bornholm (CB) samt et forslag om at etablere Skolen ved Vibegård som et specialpædagogisk kraftcenter på Vibegård, ved at samle Ungdomsskolens Heltidsundervisning og Heldagsskolen på samme lokation.

Administrationens forslag om at flytte 10. klasse og etablering af et specialpædagogisk center på Vibegård behandles i selvstændige dagsordenspunkter.

En eventuel flytning af erhvervsklasserne fra Vibegård behandles ligeledes i et selvstændigt dagsordenspunkt.

Udmøntningsforslaget skal ses i sammenhæng med den igangværende proces i direktionen med fokus på struktur og kapacitet i velfærdsområderne og ejendomme i forbindelse med budgetlægningen.

Indstilling

Direktionen indstiller

- sagen til orientering til Erhvervs-, Bolig og Beskæftigelsesudvalget.

Beslutning Børne- og Skoleudvalget den 03-06-2025

Indstillingen anbefales.

Sabine Nicoline Lyngberg kan ikke medvirke, idet hun stillede følgende ændringsforslag:

”a) forslaget om omrokering sendes i høring.

b) der udarbejdes et forslag med følgende ændring: klub og fritidsundervisningen fra Klemensker omplaceres til Kongeskærs skolen i Allinge. Knallertundervisningen flyttes som det eneste til rønne ved Marthas minde.

Beslutning Erhvervs-, Bolig- og Beskæftigelsesudvalget den 03-06-2025

Orientering givet.

Indstilling

Direktionen indstiller, at

- Kommunalbestyrelsen følger administrationens forslag til en fremtidig omrokering af aktiviteter i Ungdomsskolens klub-, fritids- og heltidsundervisning.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 04-06-2025

Anbefales.

Sagsfremstilling

Med afsæt i budgetforlig 2025 fremlægger administrationen forslag til en omrokering af aktiviteter i Ungdomsskolens fritids- og heltidsundervisning. I forslaget tages der blandt andet højde for transportforhold, byliv, ungeliv og en evt. samplacering af opgaver.

Forslaget indgår i en større sammenhæng, der også omhandler et forslag om flytning af 10. klasse til Campus Bornholm (CB) samt et forslag om at samle Ungdomsskolens heltidsundervisning og Heldagsskolen på Vibegård.

Forslag til omrokering af Ungdomsskolens heltidsundervisning og klub- og fritidsundervisning

Aktiviteter i Ungdomsskolens klub- og fritidsundervisning og heltidsundervisning er aktuelt fordelt på syv lokationer:

Vibegårdsvej 5 i Rønne: DASK og Ung på Vej (Heltidsundervisning)

Klemensker Skole: Dybdal (Heltidsundervisning) og Klemensker klub- og fritidsundervisning, lager/værksted (fritidsundervisning)

Klemensker: Lager/værksted udenfor skolen (Fritidsundervisning og Heltidsundervisning)

Åvangsskolen: Rønne klub (Fritidsundervisning)

Damsgård: Fritidsundervisning (Fritidsundervisning)

Marthas Minde: Fritidsundervisning og værksted (Fritidsundervisning)

Nexø klub- og fritidsundervisning er placeret på Nexø Skole.

Administrationen har udarbejdet et forslag til udmøntning af den del af budgetforliget, der vedrører en fremtidig placering af Ungdomsskolens aktiviteter i klub-, fritids- og heltidsundervisningen.

Forslaget ændrer den nuværende placering af aktiviteter i Rønne og Klemensker, mens Ungdomsskolens aktiviteter i Nexø fastholdes uden ændringer.

Ejendoms-mæssige tilpasninger

Sagen betyder, at der skal ske ejendoms-mæssige justeringer (se bilag 1).

Der henvises til sager om "Udmøntning af Komponentets analyse fase 2", "Flytning og udfasning af erhvervsklasserne" og "Udmøntning af budget 2024: Flytning af 10 klasse". Der er endnu ikke overblik over de ejendoms-mæssige konsekvenser. Behov og konsekvenser for anlægsinvesteringer og afledt effekt på bygningsdriften afdækkes frem mod kommunalbestyrelsens budgetseminar i august.

TILBUD/AKTIVITET	FRA	TIL
RØNNE		
10. KLASSE Elevantal: ca. 56	VIBEGÅRDSVEJ 5	CAMPUS BORNHOLM
E8 og E9 (Heltidsundervisning) Elevantal: ca. 40	VIBEGÅRDSVEJ 5	HANS RØMER SKOLEN
DASK (to tilbud) (Heltidsundervisning) Elevantal: ca. 14-17	VIBEGÅRDSVEJ 5	VIBEGÅRDSVEJ 5
UNG PÅ VEJ (Heltidsundervisning) Elevantal: ca. 12	VIBEGÅRDSVEJ 5	VIBEGÅRDSVEJ 5
MILE, Center for Job, Uddannelse, Unge og Digitalisering	VIBEGÅRDSVEJ 5	VIBEGÅRDSVEJ 5
SAMVÆR, Center for Familie og Voksenindsatser	MARTHAS MINDE	MARTHAS MINDE
KLEMENSKER		
DYBDAL (7.-9.årgang), (Heltidsundervisning) Elevantal: ca. 10-12	KLEMENSKER SKOLE	MARTHAS MINDE
KLEMENSKER KLUB (Fritidsundervisning)	KLEMESKER SKOLE	ÅVANGSSKOLEN (KLUB)
KLEMENSKER FRITIDSUNDERVISNING	KLEMENSKER SKOLE	DAMSGÅRD MARTHAS MINDE (tilbygning til eksisterende lager) eller
LAGER/VÆRKSTED	KLEMENSKER	REMISEN eller ANDEN VÆRKSTED/LAGER i Rønne

Faglige begrundelser for omrokering af aktiviteter

Administrationen vurderer, at der er en række faglige og pædagogiske argumenter, der taler for en omrokering af aktiviteter i Ungdomsskolens Heltidsundervisning, klub- og fritidsundervisning:

Heltidsundervisningen

Administrationens forslag om at fastholde DASK og Ung på vej på Vibegård, skal ses i sammenhæng med et administrativt forslag om at samle tilbud i Heltidsundervisningen med Heldagsskolen i et nyt specialpædagogisk kraftcenter på Vibegård. Dette forslag behandles i en selvstændig sag.

Administrationen vurderer, at der er følgende argumenter for at opretholde DASK og Ung på vej på Vibegård sammen med Heldagsskolen samt at flytte Dybdal fra Klemensker til Marthas Minde:

- Fastholdelse af et kendt og trygt miljø for eleverne i DASK og Ung på vej.
- Grundlag for en større faglig synergi og en pædagogisk styrket indsats.
- Styrkede sammenhænge og basis for gode overgange mellem tilbud.
- Bedre rammer for tværfagligt samarbejde mellem tilbuddene.
- Bedre mulighed for at fleksibel brug af medarbejderressourcer
- Bedre mulighed for at tilbyde undervisning med linjefagsdækning.
- Bedre mulighed for at dække ind ved sygdom, da eleverne vil kunne opbygge trygge og tillidsfulde relationer til flere voksne.
- Ledere, der er tæt på opgaveløsningen.
- Bedre transportforhold ved at Dybdal flyttes til Rønne.
- Bedre rammer for at etablere et ungeliv, sammen med andre unge på lokationen.

Fritidsundervisning og klubtilbud

Administrationen vurderer, at der er følgende argumenter for at flytte fritidsundervisning til Damsgård og samle de to klubtilbud på Åvangsskolen:

- Grundlag for en større faglig synergi og en pædagogisk styrket indsats.
- Bedre rammer for tværfagligt samarbejde mellem tilbuddene.
- Bedre mulighed for at dække ind ved sygdom.
- Bedre transportforhold (busforbindelser) og større tilgængelighed til klubaktivitet, ved at samle dem i Rønne. Forbedrede transportforhold vurderes at kunne øge antallet af unge, der benytter sig af et klub- og/eller fritidstilbud.
- Bedre rammer for at etablere et godt ungemiljø og byliv med flere unge i fritidstilbud på Damsgård og i klubtilbud på Åvangsskolen.

Forslag til proces for omrokering af tilbud

Administrationen ser to mulige scenarier for en flytning af de aktuelle tilbud. Begge scenarier er under forudsætning af, at der træffes politisk beslutning om at flytte 10. klasse fra Vibegård til CB og at E8 og E9 flytter til Hans Rømer Skolen.

Aktuelt er det uvist om det vil være muligt, at flytte MILE projektet til anden lokation allerede op til skoleåret 2026/2027. Dette forventes afklaret indenfor 5 måneder.

I scenarie 1 foreslås en gradvis flytning henover skoleårene 2026/2027 og 2027/2028. Dette scenarie er muligt uanset hvornår MILE kan flytte.

I scenarie 2 flytter alle tilbud samtidigt om til skoleår 2026/2027.

Administrationen anbefaler scenarie 2 under forudsætning af, at det er muligt, at flytte MILE til anden lokation.

Scenarie 1:

Fase 1 (2026/2027)

- a) Flytning af 10. klasse til CB
- b) Flytning af erhvervsklasserne til Hans Rømer skolen

Fase 2 (2026/2027)

- a) Flytning af elevgruppen i Dybdal til Marthas Minde
- b) Delvis flytning af Heldagsskolen

Fase 3 (2027/2028)

- a) Flytning af MILE til anden lokation

Fase 4 (2027/2028)

- a) Flytning af værksted/lager tilknyttet Dybdal til lokation i Rønne.
- b) Flytning af den resterende del af Heldagsskolen.

Scenarie 2:

Fase 1 (2026/2027)

- a) Flytning af 10. klasse til CB
- b) Flytning af erhvervsklasserne til Hans Rømer Skolen

Fase 2 (2026/2027)

- a) Flytning af MILE til anden lokation

Fase 3 (2026/2027)

- a) Flytning af Dybdal (elevgruppe og værksted/lager)
- b) Flytning af Heldagsskolen.

Medarbejdere og CenterMED

En eventuel omrokering af aktiviteter i Ungdomsskolen er drøftet i CenterMED, der vurderer, at værksteder på Marthas Minde kan være en god løsning, såfremt værkstederne skal flyttes fra Klemensker. Det forudsætter, at elevtallet er som det er aktuelt. Det vurderes, at der er behov for opmærksomhed på den finansielle ramme for flytning og etablering af værksteder, ligesom personalet ønsker at blive inddraget i processen.

Sagen sende til orientering i Handicaprådet

Økonomiske konsekvenser

Administrationen vurderer, at der vil være følgende økonomiske konsekvenser ved en samling af Heltidsundervisningen og Heldagsskolen på Vibegård og Marthas Minde:

- Ved at flytte **10. klasse** fra Vibegård til CB vil der, ved indgåelse af en driftsoverenskomst med Campus Bornholm (model a), være et årligt provenu på 153.720 kr. årligt (baseret på 2025 priser og et elevtal på 56 elever, svarende til skoleåret 2024/2025).

- Hvis **10. klasse** vedbliver at være et kommunalt tilbud, der er placeret i lejede lokaler på CB (model b) vil prisen for leje af lokaler på CB være 185.000 kr. pr. år (2025 niveau). Lejen af lokaler på CB er tænkt finansieret via det nuværende bygningsbudget på Vibegårdsvej 5.

- Ved at flytte **Dybdal** fra Klemensker til Marthas Minde vurderes der, at være en samlet besparelse på 415.000 kr. da skolebygningen i Klemensker overgår til tomgangsdrift. Denne besparelse skal modregnes en udgift, svarende til 95.000 kr., der skal bruges til at sætte bygningen i drift til heltidsundervisning (undervisningslokaler, ikke værksted/lager). Der må forventes en udgift til renovering af Marthas Minde i forbindelse med at anvendelsen ændres til heltidsundervisning. Udgifter til anvendelsesændringer er ukendte.

- En anden placering af **klub og fritidsundervisning** fra Klemensker til Rønne vurderes til at være udgiftsneutral.

Der tages forbehold for, at en forventet udgift til etablering af værksted/lager på alternativ lokation og flytning af grej og andet materiel fra værksted/lageret i Klemensker, der ikke er medtaget her.

Ligeledes tages der forbehold for, forventede udgifter forbundet med driftsmæssige overlap når tilbud skal flytte lokation.

Yderligere er det aktuelt ikke afdækket om der vil være mulige synergier ved sameksistens, således at flere brugere deler de samme arealer, ved at anvende lokaliteten forskudt af hinanden.

Der udestår dog at få skabt overblik over de ejendomsræssige konsekvenser. Disse afdækkes frem mod kommunalbestyrelsens budgetseminaret i august, således at der vil kunne indgå et anlægssforslag med besparelser på afledt drift i materialet til budgetforhandlingerne.

Bilag

Udmøntning af budget 25 Omrokering af aktiviteter i ungdomsskolen

Punkt 16: Ophør af frivillighedsstrategien og aktiviteter herunder

25/9700

Politisk sagsgang

Social- og Sundhedsudvalget indstiller

Børne- og Skoleudvalget indstiller

Erhvervs-, Bolig- og Beskæftigelsesudvalget indstiller

Natur-, Miljø- og Planudvalget indstiller

Fritids-, Kultur- og Lokalsamfundsudvalget indstiller

Økonomi- og Klimaudvalget indstiller

Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

Kommunalbestyrelsen har i forbindelse med budget 2025 vedtaget et ophør af frivillighedskonsulentstillingen i Staben. Hermed bortfalder kommunens centrale understøttelse og koordinering af frivillighedsaktiviteter udover selve uddelingen af Puljen for frivillige sociale indsatser. Dette dagsordenspunkt beskriver konsekvenserne af beslutningen.

Indstilling

Direktionen indstiller, at

- den nuværende frivillighedsstrategi "Fælles om frivillighed 2023-2026" nedlægges, og at opgaverne fra strategien videreføres af centrene, i det omfang det er muligt indenfor rammerne af lovgivning og økonomi

Beslutning Social- og Sundhedsudvalget den 02-06-2025

Bjarne Hartung Kirkegaard fremsætter følgende ændringsforslag: "At den nuværende frivillighedsstrategi "Fælles om frivillighed 2023-2026" tilpasses beslutningen om at funktionen som frivillighedskonsulent ophører, så de enkelte centre og stab ud fra rammerne af lovgivning og økonomi vurderer hvilke opgaver, der kan videreføres".

Social- og Sundhedsudvalget godkender ændringsforslaget.

Kirstine van Sabben afventer sin stillingtagen.

Beslutning Børne- og Skoleudvalget den 03-06-2025

Anbefales.

Sabine Nicoline Lyngberg og Jacob Trøst afventer deres stillingtagen.

Beslutning Erhvervs-, Bolig- og Beskæftigelsesudvalget den 03-06-2025

Udvalget afventer sin stillingtagen.

Beslutning Fritids-, Kultur- og Lokalsamfundsudvalget den 04-06-2025

Kirstine Van Sabben, Claus Larsen-Jensen og Linda Kofoed Persson afventer sin stillingtagen.

Niclas Fick kan ikke medvirke.

Bjarne Hartung kan ikke medvirke og ønsker følgende mindretalsudtalelse:

”At den nuværende frivillighedsstrategi ”Fælles om frivillighed 2023-2026” tilpasses beslutningen om at funktionen som frivillighedskonsulent ophører, så de enkelte centre og stab ud fra rammerne af lovgivning og økonomi vurderer hvilke opgaver, der kan videreføres”.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 04-06-2025

Udvalget tilslutter sig beslutning i Social- og Sundhedsudvalget den 2. juni 2025.

Sagsfremstilling

Den vedtagne budgettilpasning medfører, at stillingen som frivillighedskonsulent nedlægges. Stillingen har hidtil understøttet tværgående samarbejder, netværk, arrangementer og initiativer under frivillighedsstrategien. Uden en central koordinerende funktion vil det fremadrettet være vanskeligt at fastholde en fælles kommunal strategi for området.

Puljen for frivillige sociale indsatser videreføres dog med en årlig udlodning, og administrationen vil sikre den nødvendige understøttelse af puljeudmøntningen. Derudover vil det være op til de enkelte centre og fagområder at vurdere, hvor og i hvilket omfang eksisterende samarbejder og initiativer kan opretholdes – eksempelvis i regi af civilsamfundet, centrene eller via lokale netværk.

Selvom den overordnede strategi foreslås ophævet, vil det fortsat være muligt at understøtte frivillighed og civilsamfundsløsninger på forskellig vis – dog i et mere decentralt og situationsbestemt setup.

Strategien indeholder tre væsentlige spor, der hver især har haft betydning for Bornholms Regionskommunes arbejde med civilsamfundet og frivillighedsområdet. Disse spor er: 1) Frivillighed, foreningsliv, civilsamfund og aktivt medborgerskab, 2) Unges trivsel og fællesskaber samt 3) Social innovation og samskabelse.

Strategiens første spor om frivillighed, foreningsliv, civilsamfund og aktivt medborgerskab vil i mindre grad kunne videreføres i sin nuværende form, da den koordinerende funktion i kommunen bortfalder. Aktiviteter som det mobile frivillighedskontor og arrangementer som Frivillig Fredag videreføres ikke fra 2025, men flere af de involverede aktører har opnået erfaring og netværk, som kan understøtte fremtidige samarbejder – i nyt regi.

Det andet spor om unges trivsel og fællesskaber har været understøttet af tværgående indsatser og samarbejde med uddannelsesinstitutioner og foreninger. Uden en central tovholder vil visse aktiviteter ikke kunne videreføres i deres nuværende form, men det undersøges aktuelt, om og hvordan elementer heraf kan forankres hos andre aktører eller fagcentre.

Det tredje spor om social innovation og samskabelse har haft fokus på udvikling af nye løsninger i samarbejde med civilsamfundet. Uden en central funktion vil det fremover i højere grad bero på lokale initiativer og partnerskaber at

igangsætte og drive samskabende projekter. Der vil fortsat kunne skabes nye samarbejder, men i en anden organisatorisk ramme end hidtil. Eksempelvis kan eksisterende partnerskaber som ”Cykling uden alder” og Bornholms Børnealliance potentielt videreføres med støtte fra frivillige kræfter og/eller medarbejdere i de relevante fagcentre. Dette kræver dog, at andre centre eller de frivillige selv har mulighed at tage over, hvilket kan være usikkert på nuværende tidspunkt.

Sammenfattende vurderes konsekvenserne af spareforslaget om nedlæggelse af frivillighedskonsulentstillingen af et omfang, der betyder, at det bliver en udfordring at realisere størstedelen af frivillighedsstrategien som den ser ud i dag.

På den baggrund indstiller administrationen til kommunalbestyrelsen, at den nuværende frivillighedsstrategi ”Fælles om frivillighed 2023-2026” nedlægges.

Retningslinjer for Puljen for frivillige sociale indsatser

Uddeling fra Puljen for frivillige sociale indsatser vil i indeværende år ske via Udviklingspuljen, samt hoveduddelingen af 2026-puljen med frist 1. november, som beskrevet i retningslinjerne. Efter hoveduddelingen vil et revideret sæt retningslinjer blive udarbejdet med henblik på politisk behandling, primo 2026.

Idet der ikke er afsat midler til administration i forbindelse med uddeling af Frivillighedsprisen, uddeles Frivillighedsprisen ikke i 2025, og de afsatte midler til præmiepenge indgår i stedet i hoveduddelingen for 2026-puljen.

Økonomiske konsekvenser

Ingen.

Bilag

Frivillighedsstrategi færdig

Frivillighedsstrategi 2023-2026

Punkt 17: Evaluering af valgperioden 2022-2025

25/9058

Politisk sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget beslutter

Resumé

Kommunalvalget den 18. november 2025 markerer afslutningen af den siddende kommunalbestyrelses valgperiode, der effektueres med udgangen af 2025.

For at sikre den bedst mulige overlevering af erfaringer til et kommende, politisk udvalg på fagområdet, gennemfører administrationen derfor en evaluering i de enkelte udvalg. Evalueringen overleveres skriftligt til de kommende udvalg, som en del af den samlede materialepakke.

Indstilling

Direktionen indstiller, at

- udvalget evaluerer den snart afsluttede valgperiode og videresender evalueringen til efterfølgende udvalg med ansvar for området

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 04-06-2025

Temamøder og opstart på valgperioden:

Temamøder bør ligge tidligt i valgperioden for at skabe fælles forståelse af vigtige emner.

Dog bør der ikke være for meget information på samme møde, og der ønskes temamøder gennem hele valgperioden.

Nye medlemmer skal introduceres grundigt til udvalget og være klar over det tidsforbrug arbejdet kræver.

Udvalgsstruktur og sagsbehandling:

Forslag om at samle Natur-, Miljø- og Planudvalget og Økonomi- og Klimaudvalget i ét udvalg for en bedre sammenhæng.

Natur-, Miljø- og Planudvalget har et relativt set meget bredt politikerområde og sagsomfanget er dermed omfattende i forhold til øvrige fagudvalg.

En mulig justering kunne være, at ejendomme, der er kommunens fælles ressourcer, placeres i kommunens økonomiudvalg.

Plansager bør forblive i Natur-, Miljø- og Planudvalget, da det giver et samlet blik i forhold til myndighedsområderne i Center for Natur, Byg, Miljø og Plan.

Klimatilpasning bør kobles tættere med myndighedsområderne i Center for Natur, Byg, Miljø og Plan.

Samarbejde og dialog:

Vigtigt med administrativ loyalitet over for politiske beslutninger.

Besøg hos aktører og i felten giver bedre indsigt.

Tæt samarbejde med Erhvervs-, Bolig- og Beskæftigelsesudvalget fx i boligspørgsmål og bopælspligt har været nyttigt.

Opfølgning og vigtige områder:

Der skal følges tæt op på fremdrift på myndighedsområderne i Center for Natur, Byg, Miljø og Plan.

Bevarende lokalplaner er en vigtig opgave.

BAT skal følges nøje.

Sagsfremstilling

Evalueringen gennemføres i de stående udvalg inden sommerferien 2025, for at sikre et rum til opsamling og refleksion.

Formål og tilgang

Evalueringen sigter mod at give udvalgenes medlemmer mulighed for reflektere over deres oplevelser af den forgangne valgperiode, sådan at et nyt udvalg kan drage nytte af det nuværende udvalgs erfaringer og tanker.

Det konkrete produkt af udvalgenes evalueringer er derfor at en opsamling på evalueringen, der giver erfaringsbaseret inspiration og et kvalificeret input til en kommende udvalg.

Spørgsmål i evaluering

For at sikre den bedst mulige erfaringsopsamling, vil både evalueringerne og opsamlinger på dem tage udgangspunkt i følgende spørgsmål:

1. Hvilke opgaver ser I foran det kommende udvalg, som skal løftes på området (reformer og lignende)?
2. Hvilke udfordringer ser I på jeres område, som et kommende udvalg bør tage stilling til?
3. Hvilke potentialer eller muligheder ser I på jeres område, som et kommende udvalg bør tage stilling til?
4. Er der andre ting, som I tænker et kommende udvalg bør vide?

Opsamling af evalueringen

Administrationen har udarbejdet opsamlingsdokument til udvalgene, sådan at det er lettest muligt for udvalgene under punktet, selv at indføje input i dokumentet.

Administrationen vil som en del af introduktionen af den nye kommunalbestyrelse og i samarbejde med en kommende borgmester, fordele inputs til de udvalg, som nedsættes.

For at give plads til forskellige perspektiver og fokusområder, vil opsamlingen kunne rumme mere end ét svar per spørgsmål.

Denne struktur giver mulighed for at samle konkrete input og refleksioner fra udvalget på en systematisk måde, uden at træde de folkevalgtes oplevelser under fode.

Den videre proces

I forlængelse af evalueringen udarbejder administrationen et referat, som overføres til det kommende udvalg med ansvar for politikområdet.

Økonomiske konsekvenser

Ingen økonomiske konsekvenser.

Bilag

Opsamling på evaluering af valgperiode

Punkt 18: Anlægssag til budget 2026: Anlægspulje til tilgængelighed i BRK's bygninger

25/8999

Politisk sagsgang

Natur, Miljø og Planudvalget beslutter

Resumé

Ejendomsservice har konstateret et behov for at kortlægge og forbedre tilgængeligheden i Bornholms Regionskommunes (BRK) bygninger. Derfor foreslås afsat en særlig anlægspulje på 500.000 kr. årligt i hvert af årene 2026 -2029, der skal styrke BRK's tilgængelighedsindsats. Med det formål at have fokus på, at bygninger og offentlige rum i det nødvendige omfang, er fysisk tilgængelige for personer uanset alder, funktionsnedsættelser eller andre begrænsninger. En sådan investering vil dermed kunne bidrage til en mere inkluderende kommune, hvor alle borgere har lige adgang til offentlige faciliteter.

Natur-, Miljø- og Planudvalget anmodes om at tage stilling til, om dette anlægforslag ”Anlægspulje til tilgængelighed i BRK's bygninger” skal oversendes til de kommende budgetforhandlinger.

Indstilling

Direktionen indstiller, at

- udvalget oversender anlægforslaget til budgetforhandlingerne for budget 2026.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 04-06-2025

Godkendt.

Sagsfremstilling

Tilgængelighed til offentlige bygninger i BRK er en central del af kommunens arbejde for at sikre lige muligheder for alle borgere, uanset deres fysiske eller sensoriske begrænsninger. Ifølge de gældende retningslinjer, herunder Bygningsreglementet og FN's Handicapkonvention, bør offentlige bygninger være tilgængelige for personer med handicap, ældre og andre med særlige behov. Ejendomsservice vurderer, at en systematisk indsats for at kortlægge og forbedre tilgængeligheden er nødvendig for at sikre, at BRK lever op hertil, og for at kunne fremme inklusion og borgernes selvstændighed.

Med en årlig afsat pulje på 500.000 kr. årligt i hvert af årene 2026 -2029, til en tilgængelighedsindsats, kan BRK målrettet adressere en koordineret indsats på de mest presserende behov og sikre, at kommunens faciliteter bliver mere inkluderende og tilgængelige.

Det anbefales derfor, at BRK iværksætter en løbende vurdering af tilgængeligheden i kommunens bygninger og faciliteter. Dette indebærer en grundig gennemgang af adgangsveje, indretning, skiltning, belysning og taktile elementer. På baggrund af kortlægningen prioriterer Ejendomsservice konkrete tiltag, som f.eks. kan omfatte installation af ramper, automatiske døre, forbedret skiltning og implementering af diverse teknologiske løsninger, der øger brugervenligheden.

Når kortlægningen af tilgængelighedsbehovet foreligger mere generelt og konkret, vil indsatserne ligeledes løbende blive koordineret og prioriteret i dialog med bl.a. Kommunikationscentret, Ældrerådet og Handicaprådet. Således at anvendelse af de afsatte puljemidler, sikres på den bedst mulige måde.

Et konkret behov og ønske er bl.a. montering af en teleslynge i Lundens aktivitetscenter, her er der trukket kabler til anvendelse af teleslynge, men selve kontroldelen af teleslyngen mangler. Med denne pulje vil dette tiltag kunne blive iværksat primo 2026. Det kunne også være montering af en stolelift i fleretage foreningshuse, som f.eks. Østermarie fritidshus eller Kærnehuset i Allinge.

Det er ligeledes tanken, at der i den næstkommende revidering af Ejendomsstrategien vil være en handleplan for "Tilgængelighed i BRK's bygninger".

Der vil, med en budgetvedtagelse af denne pulje, fra 2027 og primo hvert efterfølgende år, så længe puljen findes, blive fremlagt en orienteringssag for Natur-, Miljø- og Planudvalget, med en opgørelse over de tilgængelighedstiltag, der er blevet udført via denne pulje i det foregående år.

Økonomiske konsekvenser

Center for Trafik, Ejendomme og Drift, Ejendomsservice, har udarbejdet vedlagte anlægforslag vedrørende tilgængelighed i BRK's bygninger, som ønskes oversendt til budgetforhandlingerne for 2026 (bilag 1). Jf. anlægforslaget skal der afsættes anlægsmidler på 0,5 mio. i 2026 og 0,5 mio. kr. i overslagsårene.

Nogle af tilgængelighedsindsatserne vil generelt set også kunne medføre faste afledte driftsudgifter, der vil skulle kompenseres for i de efterfølgende års driftsbudgetter.

Bilag

Anlægforslag - Anlægspulje til tilgængelighed i bygninger

Punkt 19: Anlægssag til budget 2026: Anlægspulje til udskiftning og vedligeholdelse af stoppestedskilte og elektroniske informationstavler

25/9841

Politisk sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget beslutter

Resumé

BAT fokuserer på at forbedre passagerkommunikationen ved at opgradere stoppesteder og informationsystemer, da vores nuværende stoppestedskilte er mere end 40 år gamle og elektroniske informationstavler er ml. 10-20 år, hvilket betyder, at de er nedslidte og forældede.

BAT anbefaler, at der investeres i moderne løsninger for at sikre en bedre rejseoplevelse for passagererne. Det nye system vil være mere holdbart og omkostningseffektivt, mens renovering af eksisterende tavler vil kræve betydelige investeringer.

BAT stiller med et anlæggsforslag på 1,25 mio. kr. til 2026 og 1,25 mio. kr. i 2027.

Natur-, Miljø- og Planudvalget anmodes om at tage stilling til, om dette anlæggsforslag ”Anlægspulje til udskiftning og vedligeholdelse af stoppestedskilte og elektroniske informationstavler” skal oversendes til de kommende budgetforhandlinger for budget 2026.

Indstilling

Direktionen indstiller, at

- udvalget oversender anlæggsforslaget til budgetforhandlingerne for budget 2026.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 04-06-2025

Ikke godkendt.

Sagsfremstilling

Hovedformålet er at præsentere en nødvendig udskiftnings- og vedligeholdelsesplan for opgradering af passagerkommunikation på stoppestederne for at sikre en bedre rejseoplevelse for passagererne i fremtiden. Vores nuværende stoppestedskilte er mere end 40 år gamle og elektroniske informationstavler er ml. 10-20 år, hvilket betyder, at de er nedslidte og forældet.

1. Opdeling af stoppestedtavler og informationstavler

- BAT ønsker at opdele stoppesteder i to typer:
- Elektroniske informationstavler som placeres på centrale trafikpladser på Bornholm.
- Nye stoppestedtavler, som ønskes udskiftet fra det gamle køreplanholdersystem.

2. Ulemper ved nuværende stoppestedtavler

- Det eksisterende glasrørsystem er nedslidt og er ikke en standardvare mere, men skal specialfremstilles.
- Rørdimensionerne er ikke længere tilgængelige, hvilket medfører ekstremt høje produktionsomkostninger ved løbende udskiftninger.
- Køreplan-klistermærkerne til det eksisterende glasrørsystem, holder kun kort tid og er dyre at vedligeholde og udskifte.

3. Fordele ved en ny stoppestedskiltning

- Det nye køreplanholdersystem er vejrbestandigt og kræver minimal vedligeholdelse.
- BAT kan selv udskrive og udskifte køreplaner, hvilket sparer penge.
- Systemet er designet til at være kundevenligt og holdbart. Systemet benyttes i det øvrige Danmark.

4. Renovering af informationsskilte

- BAT har 23 elektriske informationstavler, der er forældede og kræver renovering, som på den lange bane ikke er en god investering.
- Der anbefales investering i moderne mindre elektroniske informationstavler fra Axentia for at sikre effektiv kommunikation, med lang levetid for batterierne.

5. Fremtidige tiltag

- BAT planlægger at udskifte 17 mindre elektroniske informationstavler med et mere driftseffektivt system.
- Der vil ikke blive investeret i de store elektroniske informationstavler, da mindre informationstavler kan levere samme information og er langt billigere.

BAT anbefaler, at gennemføre en løbende udskiftning af stoppested- og elektroniske informationstavler i 2026 og 2027.

Konklusion: BAT fokuserer på at forbedre passagerkommunikationen ved at opgradere stoppesteder og informationssystemer. Det nye system vil være mere holdbart og omkostningseffektivt, mens renovering af eksisterende tavler vil kræve betydelige investeringer. Det anbefales at investere i moderne løsninger for at sikre en bedre rejseoplevelse for passagererne i fremtiden.

Økonomiske konsekvenser

Center for Trafik, Ejendomme og Drift, BAT har udarbejdet vedlagte anlægsforslag vedrørende udskiftning og vedligeholdelse af stoppestedsskilte og elektroniske informationstavler, som ønskes oversendt til budgetforhandlingerne for 2026 (bilag 1). Jf. anlægsforslaget skal der afsættes anlægsmidler på 1,25 mio. kr. i 2026 og 1,25 mio. kr. i 2027 til indkøb og opsætning. Driftsomkostningerne forventes at ligge på godt 100.000 kr. årligt.

BAT har siden 2022 brugt ca. kr. 113.000 kr. pr. år til løbende udskiftning, men det har været styret af budget og begrænset heraf.

Bilag

Anlægsforslag BAT stoppesteder på Bornholm 2026

Punkt 20: Anlægssag til budget 2026. Retablering af terrassen ved Strandpromenaden i Sandvig

24/13893

Politisk sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget beslutter.

Resumé

Terrassen ved Strandpromenaden i Sandvig er i så dårlig stand, at den ikke længere kan anvendes. Der er så meget råd i den bærende konstruktion at det er nødvendigt at udskifte alt træværket. Der er ikke eksisterende drifts- eller anlægsmidler til retableringen, og administrationen vurderer derfor, at terrassen må fjernes, medmindre der findes finansiering til en genopførelse. Foreningen Sandvig arbejder på at skaffe fondsmidler til at retablere terrassen.

Natur-, Miljø- og Planudvalget anmodes om at tage stilling til, om anlægsforslagene vedrørende retablering af terrassen ved Strandpromenaden i Sandvig skal indgå i de kommende budgetforhandlinger.

Der er udarbejdet to løsningsforslag.

Indstilling

Direktionen indstiller, at

- Udvalget oversender anlægsforslagene 1 og 2 til budgetforhandlingerne for budget 2026.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 04-06-2025

Godkendt.

Mikael Benzon kan ikke medvirke.

Sagsfremstilling

Terrassen, der dækker 270 m², blev opført i 2012 som en del af projektet Mulighedernes Land. Alt træværket er lavet af douglasgran.

På luftfotoet ses

terrassen ved Strandpromenaden i Sandvig.

Siden opførelsen er der blevet udført flere mindre reparationer. Blandt andet er 10 søjler der bærer terrassen blevet erstattet med rustfrit stål, og en betydelig del af terrassebrædderne og trappetrinene er blevet udskiftet. Under stormen i efteråret 2023 blev den nederste del af trappen ødelagt. En grundig inspektion i sommeren 2024 afslørede råd i flere af de bærende søjler, bærebjælker og terrassevanger. Desværre betyder det, at alt træværket skal udskiftes.

En prisbogsberegning udført af administrationen anslår, at omkostningerne til at udskifte alt træværk i douglas med tilsvarende træ vil være 1,0 mio. kr.

Der er ikke eksisterende drifts- eller anlægsmidler i kommunen til retableringen, og administrationen vurderer derfor, at terrassen må fjernes, medmindre der findes finansiering til en genopførelse.

Foreningen Sandvig værdsætter terrassen højt og mener, at den spiller en vigtig rolle for liv og aktiviteter i byen. Foreningen har derfor tilbudt at søge fondsmidler til at finansiere genopførelsen. Til brug for fundraising har Foreningen Sandvig fået overslag på etablering af ny terrasse med stålstoelper og alt træværk i azobé. Gelænder og eksisterende stålstoelper genbruges. Overslaget lyder på 1,55 millioner kr.

Administrationen anbefaler, at terrassen retableres og at der afsættes midler til genopførelse i 2026. Retableringen forventes at kunne blive igangsat i foråret 2026, med henblik på at terrassen er åben til sommeren 2026.

Der er udarbejdet to løsningsforslag for genopførelse af terrassen, den ene med douglas og den anden med azobé. Beløbene i løsningsforslagene indgår med 100 pct. kommunal finansiering af retableringen. Finansieringsbehovet er dog afhængigt af resultatet af Foreningen Sandvigs fundraising. Foreningen har kontakttet både små og store fonde og forventer at have svar på ansøgningerne i 2. halvår af 2025 forhåbentligt før budgetforhandlingerne.

I sommeren 2025 vil terrassen blive afspærret, og der opsættes information om, at Foreningen Sandvig og kommunen arbejder på at finde midler til at genopbygge terrassen i en lignende stil.

Inden arbejdet kan igangsættes skal der indhentes tilbud på det konkrete valg af projekt.

Løsning 1

I løsningsforslag 1 sker genopbygning af terrassen med dragere i rustfrit stål og udskiftning af træværk med grantræ (douglas) som på nuværende terrasse. Træbeskyttelsen forbedres ved brug af linolie og trætjære. Forventet levetid er ca. 30 år ved denne løsning. Rådgivning er indregnet som 10 % af anlægssummen. Udgifterne til drift anslås at være ca.

20.000 kr. årligt, og omfatter påsmøring af linolie og træbjære på træværk hvert femte år, udskiftning af nedslidte enkeltdele og udskiftning af dele udsat for hærværk. Anlægsoverslaget lyder på 1,0 mio. kr.

Løsning 2

I løsning 2 sker genopbygning af terrasse med stolper i rustfrit stål og udskiftning af eksisterende træværk med jerntræsarten azobé. Forventet levetid ved denne løsning er ca. 60 år. Rådgivning er indregnet som 10 % af anlægssummen. Udgifterne til drift anslås at være ca. 10.000 kr. årligt, og omfatter blandt andet udskiftning af nedslidte enkeltdele og udskiftning af dele udsat for hærværk. Anlægsoverslaget lyder på 1,55 mio. kr.

Denne løsning anbefales af administrationen. Den er dyrere i anlæg, men grundet den meget længere levetid og den lavere omkostning til årlig drift så bliver det den billigste løsning på langt sigt.

Økonomiske konsekvenser

Center for Trafik, Ejendomme og Drift, Vej, Park og Anlæg har udarbejdet to anlægforslag (bilag 1 og 2) vedrørende retablering af terrassen ved Strandpromenaden i Sandvig, som ønskes oversendt til budgetforhandlingerne for 2026.

Bilag

Anlægforslag B2026 Løsning 1 - Retablering af terrasse

Anlægforslag B2026 Løsning 2 - Retablering af terrasse

Punkt 21: Anlægssag til budget 2026. Reparation af den vestlige ydermole i Nørrekås Lystbådehavn

25/7590

Politisk sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget beslutter

Resumé

I 2021 gennemførtes i samarbejde med ekstern rådgiver en tilstandsundersøgelse af den vestlige ydermole i Nørrekås Lystbådehavn. Konklusionen på undersøgelsen er, at størstedelen af den samlede strækning på ca. 260 m har en restlevetid på mellem 2-4 år. På baggrund af rådgiveres anlægsoverslag, vurderes det i dag, at den forventede anlægssum for reparation af ydermolen udgør ca. 11,9 mio. kr.

Under hensyntagen til den presserende restlevetid på ydermolen ønskes det, at rådgiverprojektet igangsættes hurtigst muligt. Rådgiverydelsen skal omfatte et detailprojekt for den samlede strækning. Udgiften hertil vurderes at udgøre 1.100.000 kr. og er blevet prioriteret finansieret af puljen til havneanlæg på Natur-, Miljø- og Planudvalgets møde den 12. marts 2025.

Det foreslås at anlægsoverslaget vedrørende reparation af den vestlige ydermole i Nørrekås Lystbådehavn skal indgå i de kommende budgetforhandlinger.

Det bemærkes, at udvalget i et særskilt dagsordenspunkt behandler anlægsbevilling til rådgiverydelsen til reparation af den vestlige ydermole i Nørrekås Lystbådehavn.

Indstilling

Direktionen indstiller, at

- udvalget oversender anlægsoverslaget til budgetforhandlingerne for budget 2026.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 04-06-2025

Godkendt.

Sagsfremstilling

Skaderne på ydermolen har udviklet sig og har et sådant omfang, at der er risiko for, at ydermolen inden for kort tid ikke længere kan opfylde sin funktion. Et eventuelt kollaps vil medføre at der ikke kan sikres rolig sø til langt størstedelen af fastliggerne såvel som gæstesejlerne. Se bilag 1 for placering og fotodokumentation.

Anlægsoverslaget vedrørende reparation af den vestlige ydermole tager udgangspunkt i rådgivers anlægsoverslag fra 2021 indeholdende erfaringspriser fra tidligere udførte projekter med sammenlignelige konstruktionselementer og prisbøger. Mængderne er skønnet ud fra visuelle inspektioner og skitser. Grundet skadernes omfang og manglende dokumentation på det eksisterende, er der afsat et højere beløb til uforudsete udgifter end almindeligvis. Se bilag 2 for anlægsoverslag.

Under hensyntagen til den presserende restlevetid på ydermolen ønskes det, at rådgiverprojektet skal igangsættes hurtigst muligt, udgiften hertil vurderes at udgøre 1.100.000 kr. og er blevet prioriteret finansieret af puljen til renovering af havne på Natur-, Miljø og Planudvalgets møde den 12. marts 2025.

Rådgiverydelsen skal omfatte et detailprojekt for den samlede strækning, herunder geotekniske undersøgelser, myndighedsbehandling, stillingtagen til en eventuel forstærkning, udbud og kontrahering med option på byggeledelse i form af tilsyn og projektopfølgning samt arbejdsmiljøkoordinering under selve udførelsen.

Anlægsarbejdet vil kunne blive sat i udbud i forlængelse af rådgiverprojektet og forventes at kunne blive udført i en periode på to år. Tidsperspektivet afhænger i høj grad af omfanget af myndighedsarbejdet i forbindelse med anlægsprojektet.

De seneste år er molen blevet forstærket, hvor de mest kritiske huller er blevet lukket med beton men dette er ikke en varig løsning.

Kommunalbestyrelsen godkendte den 22. september 2022 en anlægsbevilling på 160.000 kr. til forstærkning af den vestlig ydermole. Bevillingen blev forhøjet på kommunalbestyrelsens møde den 27. april 2023 og udgjorde derefter 233.500 kr.

Økonomiske konsekvenser

Center for Trafik, Ejendomme og Drift, Havne og Anlæg, har udarbejdet et anlægsforslag vedrørende reparation af den vestlige ydermole i Nørrekås Lystbådehavn, som ønskes oversendt til budgetforhandlingerne for 2026. Se bilag 3 for anlægsforslag.

Bilag

Reparation af vestlig ydermole, Nørrekås Lystbådehavn

Anlægsforslag - Reparation af vestlig ydermole, Nørrekås Lystbådehavn

Lukket punkt_Prioritering af den disponible anlægspulje og pulje til renovering af havneanlæg 2025

Lukket Punkt_Anlægbevilling til forstærkning af vestlig ydermole i Nørrekås Lystbådehavn, april 2023

Punkt 22: Anlægssag til budget 2026. Optimering af faggang på Heldagsskolen

25/9942

Sagsgang

Børne- og skoleudvalget indstiller

Natur-, Miljø- og Planudvalget beslutter

Formål med sagen

Sagen foreligger i udkast

Der er behov for en større og mere gennemgribende modernisering af Heldagsskolen, Almindingsvej 23, 3751 Gudhjem, da skolen ikke var omfattet af de ombygninger, der blev foretaget på skolerne i 2019-2021 med henblik på at skabe nye og mere tilsvarende læringsmiljøer.

En nyopførelse af faggangen er derfor det første og nødvendige skridt i en større og mere gennemgribende modernisering af skolen.

Der er derfor udarbejdet et anlægsskildeslag til budgetforhandlingerne for budget 2026 vedrørende optimering af faggangen på Heldagsskolen på ca. 8 mio. kr.

Anlægsskildeslaget skal kun indgå i budgetforhandlingerne, såfremt kommunalbestyrelsen ikke godkender udmøntningen af Komponentens analyse, fase 2, der bl.a. indeholder planer om at flytte Heldagsskolens elever til området ved Vibegård (se pkt. 11 på indeværende dagsorden).

Indstilling

Direktionen indstiller til Børne- og skoleudvalget, at

- udvalget indstiller, at heldagsskolens faggang optimeres og oversender behovet til budgetforhandlingerne for 2026.

Direktionen indstiller til Natur-, Miljø- og Planudvalget, at

- ud fra anbefaling fra Børne- og skoleudvalget oversender udvalget sagen til budgetforhandlingerne for 2026.

Beslutning Børne- og Skoleudvalget den 03-06-2025

Indstillingen kan ikke godkendes.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 04-06-2025

Ikke godkendt.

Sagsfremstilling

Facaden på faggangen på Heldagsskolen er fra bygningens opførelse og er på grund af den lange levetid i meget dårlig stand. Facaden vurderes ikke til at kunne renoveres, hvorfor en nedrivning og nyopførelse nu er nødvendig.

Faggangen fremstår i dag i en stand, hvor flere vinduer ikke kan åbnes, der er mug og fugt på vægge og gulve og der er i klasselokaler en lugt, der gør det nødvendigt dagligt at udlufte ekstraordinært.

Der er behov for at modernisere faggangen med mere tidssvarende faglokaler for at opnå forbedrede læringsmiljøer. Samtidigt etableres udvendige døre med direkte udgang fra faglokaler til skolens udemiljøer. De nye sløjd og

madkundskabslokaler leveres med fast inventar, mens faglokaler til håndværk og design samt musik leveres uden inventar.

De nye udemiljøer etableres med inspiration fra Svartingedal skole, med store blokke af træ, der fungerer som bænke med flere trin. Der etableres handicapvenlig adgang til faggangen.

I perioden 2019-2021 er gennemført en omfattende etablering af nye og mere tidssvarende læringsmiljøer på de bornholmske folkeskoler. Der blev dog ikke etableret nye læringsmiljøer på Heldagsskolen, hvorfor en nyopførelse af faggangen på Heldagsskolen anses for at være det første, og helt nødvendige skridt i en større og mere gennemgribende modernisering af skolen.

Anlægsarbejdet indpasses med skoledriften og det forventes derfor ikke at have konsekvenser for den daglige skolegang. Arbejdet forventes at kunne starte i 2026.

Opgaven udbydes i henhold til tilbudsloven i hovedentreprise ved indhentning af tilbud fra to til tre håndværksmestre.

.Blok B- rød markering.

De samlede anlægsudgifter til optimering af faggangen på Heldagsskolen er anslået til at udgøre ca. 8 mio. kr.

Rådighedsbeløbene vil skulle fordeles over to år, som anført i nedenstående tabel.

Anlægsudgifter

	2026	2027	I alt
i hele 1.000 kr.			
Heldagsskolen	2.500	5.516	8.016

Der skal tillige afsættes 25.000 kr. årligt fra 2028 under driftsbevilling 55 Ejendomme og service til dækning af afledte merudgifter til service på ventilationsanlæg.

Skolens drift

Anlægsarbejdet indpasses med skoledriften og det forventes derfor ikke at have konsekvenser for den daglige skolegang.

Udbud

Anlægsarbejderne udbydes i henhold til tilbudsloven i hovedentreprise ved indhentning af tilbud fra to til tre håndværksmestre.

Tidsplan

Projektet kan igangsættes primo 2026 og vil forventeligt være afsluttet ultimo 2027.

Økonomiske konsekvenser

Center for Trafik, Ejendomme og Drift, Ejendomsservice, har udarbejdet vedlagte anlægforslag vedrørende optimering af faggangen Heldagsskolen på 8 mio. kr., som ønskes oversendt til budgetforhandlingerne for 2026 (bilag 1).

Jf. anlægforslaget skal der afsættes anlægsmidler på henholdsvis 2,5 mio. kr. og 5,5 mio. kr. i 2026 og 2027. Derudover skal der afsættes et mindre beløb til afledt drift fra 2028 under bevilling 55 Ejendomme og service.

Det udspecificerede anlægsoverslag er tillige vedlagt som et lukket bilag (bilag 2).

Bilag

Anlægforslag - Optimering af faggang, Heldagsskolen

Punkt 23: Anlægssag til budget 2026. Plejehjemmet Toftegården, næste etape af renoveringen

25/5115

Politisk sagsgang

Social- og Sundhedsudvalget indstiller

Natur- og Miljø-, og Planudvalget beslutter

Resumé

Renoveringen af lejlighederne på Toftegården, Toftelunden 5 i Hasle, er påbegyndt, men der er forsat lejligheder der ikke er renoveret.

Forslaget omhandler renovering af 25 lejligheder, så der i alt er renoveret 34 lejligheder på Toftegården. En renovering af lejlighederne vil bringe bygningen op til nutidigt niveau, skabe bedre rammer for de ældre og bedre arbejdsvilkår for personalet.

Social- og Sundhedsudvalget har ønsket at få udarbejdet anlæggsforslaget til yderligere renovering af lejlighederne på Toftegården.

Natur-, Miljø- og Planudvalget anmodes om at tage stilling til, om anlæggsforslaget vedrørende renovering af Toftegården på 13,1 mio. kr. skal indgå i de kommende budgetforhandlinger.

Indstilling

Direktionen indstiller til Social- og Sundhedsudvalget, at

- Udvalget indstiller at 25 antal lejligheder på Toftegården renoveres og oversender behovet til budgetforhandlingerne for 2026.

Direktionen indstiller til Natur-, Miljø- og Planudvalget, at

- Ud fra anbefaling fra Social- og Sundhedsudvalget oversender udvalget sagen til budgetforhandlingerne for 2026.

Beslutning Social- og Sundhedsudvalget den 02-06-2025

Indstillingen anbefales.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 04-06-2025

Godkendt.

Sagsfremstilling

Toftegårde har fået renoveret 9 lejligheder samt ventilationsanlæggene.

De resterende lejligheder er endnu ikke er renoveret, de fremstår slidte og forældede. Der er derfor behov for en istandsættelse, så bygningen og lejlighederne fremstår tidssvarende.

Toftegården har i alt 50 lejligheder, hvoraf der mangler at blive renoveret 41 lejligheder.

På nuværende tidspunkt er det politisk besluttet at have 34 lejligheder i drift, hvoraf de 25 lejligheder endnu ikke renoveret.

Kapacitetsbehovet hvori prognose usikkerhed i forhold til sundhedsreform og psykiatriplanen fremgår er vedlagt som bilag.

Indretningen er optimeret

Der er i samarbejde med Toftegården udarbejdet løsninger til indretningen, der medfører, at beboerne kan være mere selvhjulpne i deres praktiske gøremål. Det øger livskvaliteten for de ældre, når de selv er i stand til at klare deres praktiske opgaver, ligesom det giver bedre arbejdsvilkår for personalet.

Istandsættelse af lejlighederne

Lejlighederne istandsættes med nye vinduer/døre, nyt badeværelse med gulvvarme, ny sanitet, udskiftning af gammelt elmateriel samt gulvbelægninger, væggene bliver malet og der opsættes et skabsarrangement i lejligheden. Herudover vil lejligheder med udgang til terrasse få hævet terrassen, således at det er nemt for gangbesværede og kørestolsbrugere at komme ud og ind fra terrassen.

Renoveringen foregår i etaper. Arbejdsområderne bliver afskærmet med støvvægge og støjgener isoleres bedst muligt. Det betyder at beboerne kan blive boende på plejehjemmet under renoveringen, og der ikke vil være krav om genhusning.

Udførelse af renovering

Renoveringen vil foregå i 3 etaper over 2 år.

I første etape vil der blive renoveret i alt 8 lejligheder.

Alle lejligheder i afdeling K højre fløj vil herefter være nyrenoverede.

I anden etape vil der blive renoveret i alt 8 lejligheder i afdeling G højre fløj og terrasserne hævet.

I tredje etape vil der blive renoveret i alt 9 lejligheder i afdeling G højre og vestre fløj og terrasserne hævet.

Herefter vil afdeling G højrefløj være færdigrenoveret og der bliver påbegyndt renoveringen af 3 lejligheder i afdelings G venstrefløj.

Efter renoveringen vil der mangle at blive renoveret i alt 16 lejligheder.

De samlede anlægsudgifter er anslået til at udgøre 13.088.000 kr.

Rådighedsbeløbene vil skulle fordeles over to år, som anført i nedenstående tabel.

Anlægsudgifter i	År 1 – Etape 1	År 2 - Etape 2+3	Total for renoveringen
------------------	----------------	------------------	------------------------

1.000 kr.

Håndværkerudgifter

Honorar totalrådgiver

Øvrige udgifter

Total	4.916	8.172	13.088
--------------	--------------	--------------	---------------

Økonomiske konsekvenser

Center for Trafik, Ejendomme og Drift, Ejendomsservice, har udarbejdet vedlagte anlægsforslag (bilag 2) vedrørende renovering af Plejehjemmet Toftegården på 13,1 mio. kr., som ønskes oversendt til budgetforhandlingerne for 2026.

De udspecificerede anlægsoverslag er tillige vedlagt (bilag 3) som lukket bilag.

Bilag

Tegning løsning a)

Anlægsforslag A - Renovering Toftegården 25 stuer - final

Notat vedr. renovering af Toftegården

Punkt 24: Anlægssag til budget 2026.-Samling af Tandplejens tilbud og klinikker

25/6459

Politisk sagsgang

Social- og Sundhedsudvalget beslutter

Børne- og Skoleudvalget orienteres

Natur-, Miljø- og Planudvalget orienteres

Resumé

Social- og Sundhedsudvalget er i efteråret 2024 blevet præsenteret for to sager omhandlende den kommunale tandplejes rekrutteringsudfordringer og mulige løsninger herpå. Som en del af en samlet løsning anbefalede administrationen, at der udarbejdes et anlæggsforslag til budget 2026.

Social- og Sundhedsudvalget og Natur-, Miljø- og Planudvalget præsenteres her for et anlæggsforslag til budgetforhandlingerne for budget 2026 på 6,6 mio. kr. vedrørende samling af Tandplejens nuværende to klinikker i Rønne og Nexø til en klinik på Åkirkebyvej 25 i Rønne ved at etablere en tilbygning på adressen. Vedtagelse af anlæggsforslaget vil medføre, at klinikkens lokaler i Nexø fraflyttes.

Social- og Sundhedsudvalget anmodes om at tage stilling til, om dette anlæggsforslag ” Samling af Tandplejens tilbud og klinikker” skal oversendes til de kommende budgetforhandlinger.

Indstilling

Direktionen indstiller til Social- og Sundhedsudvalget, at

- a) det anbefales at børnetandplejen samles i Rønne, og at sagen oversendes til budgetforhandlingerne for 2026.

Direktionen indstiller til Børne- og Skoleudvalget,

- b) Sagen til orientering.

Direktionen indstiller til Natur-, Miljø- og Planudvalget, at

- c) såfremt Social- og Sundhedsudvalget beslutter, at oversende sagen til budgetforhandlingerne for 2026, drøfter Natur-, Miljø- og Planudvalget det udarbejdede anlæggsforslag i forhold til de positive effekter forslaget har i forbindelse med optimeret anvendelse af ejendomme ved en samling af tandplejetilbud i Rønne.

Beslutning Social- og Sundhedsudvalget den 02-06-2025

Social- og Sundhedsudvalget tager ikke stilling til samling i Rønne, men oversender sagen til budgetforhandlingerne 2026, René Danielsson kan ikke medvirke.

Beslutning Børne- og Skoleudvalget den 03-06-2025

Orientering givet.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 04-06-2025

Drøftet.

Sagsfremstilling

Nedenfor opridses hovedargumenterne for at opføre en tilbygning og ombygning mellem den nuværende bygning på Åkirkebyvej 25B og Tandreguleringen på Åkirkebyvej 25C i Rønne.

For uddybende argumenter henvises til [sagen fra september 2024](#).

Fra den 1. november 2024 blev alle behandlingstilbud samlet i Rønne, dog undtaget almindelige og forebyggende undersøgelser udført af tandplejere og tandassistenter, der fortsat foregår i klinikken i Nexø. Administrationen vurderer, at der vil være flere positive effekter ved yderligere samling af tilbuddene i Rønne. For at dette kan lade sig gøre, kræver det mere plads, hvorfor en tilbygning foreslås.

De positive effekter ved en samling i Rønne vurderes at være følgende i forhold til service:

- **Bedre driftssikkerhed og bemanning**
Samling af alle tilbud i Rønne giver mulighed for bedre bemanning og mindre sårbarhed ved sygdom og ferie, da der ikke længere er behov for at dække to klinikker. Dette skaber en mere stabil og effektiv drift.
- **Øget kvalitet i samtlige tilbud og større fagligt fællesskab**
Med et større fagligt fællesskab og tættere samarbejde kan der opnås bedre kvalitet i det daglige arbejde og dermed også bedre behandling og undersøgelser af patienter.
- **Bæredygtig løsning på rekrutteringsudfordringer**
Samlingen af klinikkerne gør Tandplejen mere robust over for rekrutteringsudfordringer, som i øjeblikket præger området, og sikrer en langsigtet løsning på udfordringerne med at tiltrække kvalificerede tandplejere og tandlæger.
- **Øget medarbejdertrivsel**
Et større arbejdsfællesskab og bedre faglig sparring vil bidrage til højere trivsel blandt medarbejderne, hvilket igen kan have en positiv effekt på rekrutteringen og fastholdelsen af medarbejdere.

De positive effekter ved en samling i Rønne vurderes at være følgende i forhold til optimeret anvendelse af ejendomme:

- **Bedre faciliteter for borgere**
Forbedringer i bygningens tilgængelighed, herunder handicapvenlige faciliteter, vil gøre det lettere for borgere med særlige behov at få adgang til tandplejetilbuddene.
- **Mere effektiv udnyttelse af lokaler**
En samlet klinik i Rønne giver bedre udnyttelse af lokaler og lever i højere grad op til Bornholms Regionskommunes indsats om lokaleforvaltning, som er beskrevet i Bornholms Regionskommune Ejendomsstrategi. Dette gælder bl.a. ønsket om at samle reception/venteværelse for alle tandtilbud.

Udvidelse og ombygning af klinik i Rønne

En samling af klinikkerne i Nexø og Rønne vil betyde en større personalegruppe på klinikken i Rønne og der vil være langt flere patienter, der skal behandles indenfor samme tidsrum.

Det stiller krav om at udvide den eksisterende klinik i Rønne. Der opføres en tilbygning på 66 m², som bygges sammen med den eksisterende bygning. Tilbygningen vil opfylde krav til større omklædningsfaciliteter, sterilisationsrum, mødelokale og reception/venteområde og der bliver etableret yderligere 3 behandlerrum.

Den nye lokation i Rønne vil, modsat den eksisterende Tandpleje i Rønne, opfylde krav om handicapvenlig adgang både til tandklinikken og toiletforhold.

De samlede anlægsudgifter til projektet er anslået til at udgøre 6.601.000 kr. Det vurderes, at tilbygningen kan opføres over 2 år med fordeling af anlægsudgifter på henholdsvis 40 pct. i år 1 og 60 pct. i år 2.

Rådighedsbeløbene vil skulle fordeles, som anført i nedenstående tabel.

Anlægsudgifter

	2026	2027	I alt
i hele 1.000 kr.			
Tandplejen	2.640	3.961	6.601

Flytning af udstyr og inventar

Anlægsoverslaget er baseret på at der ikke erhverves nyt tandplejeudstyr til etablering af de 3 behandlerrum i den nye klinik i Rønne. Udstyret fra Tandplejen i Nexø flyttes og reetableres i den nye klinik i Rønne. Udgifterne hertil er indeholdt i anlægsbudgettet. Sterilisationsrummet indrettes med skabs- og skuffearrangement og udgifterne hertil er ligeledes indeholdt i anlægsbudgettet.

Mødelokale, reception/venteområde og omklædningsrum indrettes med eksisterende møbler. Anlægsbudgettet indeholder derfor ikke udgifter til nyt inventar i de nævnte rum.

Udbud

Rådgivningsopgaven udbydes i henhold til udbudsloven.

Anlægsarbejderne udbydes hovedentreprise i henhold til tilbudsloven.

Tidsplan

Projektet kan igangsættes primo 2026 og vil forventeligt være afsluttet medio 2027.

Mulighed for salg eller anden kommunal anvendelse af bygning – Stadionvej 19 i Nexø

Den eksisterende Tandpleje i Nexø har en bygningsmasse på 300 m² og bygningen har et godt tag. Ud fra ejendomsvurderingen og på baggrund af erfaringer vurderes det, at et salg kan indbringe i provenu på 1.100.000 kr.

Samlingen af Tandplejen vil løbe over ca. to år. Der vil derfor også være gode muligheder for at kunne effektuere et salg af ejendommen, hvis processen startes allerede ved en beslutning om samling af Tandplejen.

Hvis Tandplejen er samlet og et salg af ejendommen ikke er effektueret vil der være udgifter til tomgangsdrift på 60.000 kr. årligt.

Reduktion af driftsudgifter ved samling på en lokation i Rønne

En samling af de to klinikker i én klinik vil have en positiv indvirkning på udgifterne til bygningsdrift. Udgifterne vil blive reduceret fra 852.200 kr. til 715.700 kr. årligt. Der vil altså være en årlig driftsbesparelse på 136.500 kr.

Det forventes, at den nye tilbygning kan opføres indenfor for ca. to år og at der vil kunne opnås en driftsbesparelse på 60 pct. i år 2, svarende til 81.900 kr.

Herefter, altså fra år 3 og fremefter, vil der være fuld effekt af driftsbesparelsen.

Årlige driftsudgifter i hele kr.	Tidligere to klinikker i Nexø og Rønne	Ny samlet tandplejeklinik i Rønne	Driftsbesparelse ved samling af klinikkerne
Nuværende driftsudgifter	852.200	852.200	
Reduktion af driftsudgifter ved lukning af klinik i Nexø		-276.500	-276.500
Merudgifter til drift ved udvidelse af klinik i Rønne		140.000	140.000
Total	852.200	715.700	-136.500

Ved et eventuelt manglende salg af den bygning, der pt. rummer klinikken i Nexø, vil der være en udgift på tomgangsdrift på 60.000 kr. årligt, som vil betyde, at driftsbesparelsen reduceres til 76.500 kr. indtil salget af klinikken er effektueret.

Økonomiske konsekvenser

Center for Trafik, Ejendomme og Drift, Ejendomsservice, har udarbejdet vedlagte anlægssforslag vedrørende samling af Tandplejens tilbud og klinikker på 6,6 mio. kr., som ønskes oversendt til budgetforhandlingerne for 2026 (bilag 1).

Jf. anlægssforslaget skal der afsættes anlægsmidler på henholdsvis 2,6 mio. kr. og 4,0 mio. kr. i 2026 og 2027. Derudover skal der indarbejdes en årlig besparelse på bygningsdrift på 0,136 mio. kr. med fuld effekt fra 2028 under bevilling 55 Ejendomme og service.

Det udspecificerede anlægsoverslag er tillige vedlagt som et lukket bilag (bilag 2).

Bilag

Anlægssforslag - Samling af Tandplejens tilbud og klinikker

Punkt 25: Anlægssag til budget 2026. Udskiftning af beredskabets redningslift

25/8988

Politisk sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget beslutter

Resumé

Bornholms Brandvæsen planlægger at udskifte den nuværende 32 meter redningslift, som er nedslidt og ofte ude af drift, med en 32 meter drejestige. Den nye drejestige forventes at være mere driftssikker og billigere i vedligehold. I 2026 igangsættes markedsanalyse og udbud, og køretøjet forventes klar til indsats medio 2027 efter opbygning og uddannelse.

Indstilling

Direktionen indstiller at

- udvalget oversender forslaget til budgetforhandlingerne for budget 2026.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 04-06-2025

Godkendt.

Sagsfremstilling

Bornholms Brandvæsen råder i dag over en 32 meter redningslift, som indgår i det operative beredskab ved brand- og redningsindsatser. Liften anvendes primært i situationer, hvor der er behov for højderedning eller adgang til tagkonstruktioner. Brandvæsenet råder ikke over andet materiel, der kan indsættes til redningsopgaver i højder over tredje sals niveau. I takt med at bygningsmassen på Bornholm udvikler sig med højere og mere komplekse strukturer, vurderes det som nødvendigt at fastholde kapaciteten til højderedning.

Den nuværende redningslift nærmer sig en alder af 20 år og har allerede i dag hyppige driftsstop og behov for omfattende reparationer. Det forventes desuden, at liften inden for en overskuelig årrække skal gennemgå et større teknisk eftersyn, hvilket vil medføre betydelige omkostninger. Da beredskabet ikke har nogen form for reservekapacitet til højderedning, vil et nedbrud på køretøjet have væsentlig negativ indvirkning på beredskabets samlede indsatskapacitet.

På den baggrund ønsker Bornholms Brandvæsen at udskifte redningsliften med en 32 meter drejestige, som vurderes at være mere driftssikker og økonomisk fordelagtig i forhold til vedligeholdelse og service, uden at gå på kompromis med den nødvendige operative funktion.

I løbet af 2026 planlægges der gennemført markedsanalyse, vidensindsamling og udbudsproces vedrørende både køretøjet og den nødvendige specialopbygning. Opbygningstiden for et nyt drejestige-køretøj vurderes til cirka ét år, hvorefter mandskabet skal gennemføre relevant uddannelse. Det forventes, at den nye drejestige vil kunne tages i brug medio 2027.

Budgettet for anskaffelsen er estimeret på baggrund af markedspriser for 2025, og det forventes, at priserne vil stige med 3–3,5 % årligt.

Økonomiske konsekvenser

Estimeret budget til indkøb og opbygning af drejestige er 7.800.000 kr.

Den nuværende redningslift er finansieret ved leasing og der betales 235.000 kr. årligt i leasingydelser. Alternativet til kontantkøb af ny drejelift er at leasingfinansiere denne. Dette er beregnet til en årlig leasingudgift på ca. 400.000 kr. og dermed en øget udgift på ca. 165.000 kr.

Bilag

NMPU-51-A-01 Udskiftning af redningslift i Beredskabet

NMPU-51-xx Udskiftning af redningslift - leasingfinansieret

Punkt 26: Opprioriteringsforslag til budget 2026 om midler til forbedring af den fysiske og digitale sikkerhed i kommunen

25/10405

Sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget beslutter

Økonomi- og Klimaudvalget beslutter

Formål med sagen

Bornholms Regionskommunes bygninger og netværk skal, som følge af det ændrede risikobillede og den skærpede sikkerhedssituation, beskyttes bedre. Der er udarbejdet et opprioriteringsforslag, der indstilles oversendt til budgetforhandlingerne for 2026.

Indstilling

Direktionen indstiller at

- a) Der gives en kassefinansieret tillægsbevilling på 1.300.000 kr. til bevilling 66 It og digitalisering under Center for Job, Uddannelse, Unge og Digitalisering til akut investering i beskyttelsen af kommunens netværk og at der med budget 2026 indarbejdes driftsudgifter på 110.000 kr. årligt fra 2026 og frem
- b) Opprioriteringsforslag vedr. sikring af adgange til kommunens bygninger mm oversendes til budgetforhandlingerne for 2026

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 04-06-2025

Anbefales.

Sagsfremstilling

Sikkerhedssituationen i Danmark er ændret i løbet af de sidste par år. Regeringen udgav den 10. april 2025 et opdateret Nationalt Risikobillede 2025 (vedlagt som bilag), der viser hvilke trusler og hændelser vi som samfund og kommuner skal være forberedte på at håndtere. PET, FE og Styrelsen for Samfundssikkerhed udgiver løbende opdaterede sikkerhedsvurderinger.

Administrationen arbejder løbende med beredskabsplanlægning og sikkerhed og har på den baggrund vurderet at der er behov for investeringer, der kan medvirke til at beskytte adgang til kommunens og borgernes mange data samt adgangen til kommunens bygninger.

Der er lavet en analyse af behovet for nødvendige minimumsinvesteringer, som på den ene side sikrer adgangen til kommunens bygninger og kommunens netværk og på den anden side giver mulighed for at borgere og øvrige gæster kan melde deres ankomst og føle sig velkomne i bygningen.

Nærværende sag omhandler de foreløbige nødvendige investeringer. Der vil givet være behov for yderligere investeringer i de kommende år.

Beskyttelse af data

Investeringen i beskyttelsen af kommunens netværk er akut kritisk og kan ikke afvente 2026 og budgetforhandlingerne herfor. Investeringen i dette system forventes at blive 1.300.000 kr. Dertil kommer en årlig systemudgift fra 2026 på 110.000 kr. Center for Job, Uddannelse, Unge og Digitalisering søger derfor en tillægsbevilling til afholdelse af udgifterne.

Beskyttelse af adgang til kommunens bygninger

Den fysiske adgang til bygningerne skærpes ved at investere i nyt system til styring af adgangen til bygningerne (dørlæsere), nye legitimationskort og kortlæsere til nøgleskabe og multifunktionsmaskiner. Investeringen i dette er beregnet til 1.100.000 kr.

Sikring af adgangen til bygningerne for borgere og andre gæster er ikke beregnet for alle bygninger. Det er ikke endelig afklaret om det skal være samme system, der allerede er installeret hos Borgerservice på Landemærket. Det foreslås at der minimum på rådhusene på Snorrebakken, Ullasvej 17 i Rønne, Tejn og Nexø afsættes en pulje på 200.000 kr til etablering samt 50.000 kr i årlig drift. Investering i adgange på flere lokationer vil følge de kommende år efterhånden som behov for adgang sammenholdt med den forventede optimering af kommunens bygningsmasse løbende afklares.

Den foreløbig samlede investering over årene 2025-2026 udgør således 2,6 mio. kr. og en afledt årlig driftsudgift fra 2026 på 0,16 mio.kr.

Økonomiske konsekvenser

Administrationen arbejder løbende med beredskabsplanlægning og sikkerhed og har på den baggrund vurderet, at der er behov for investeringer, der kan medvirke til at beskytte adgang til kommunens og borgernes mange data samt adgangen til kommunens bygninger.

Center for Job, Uddannelse, Unge og Digitalisering søger om en kassefinansieret tillægsbevilling på 1.300.000 kr. til afholdelse af udgifter til investering i beskyttelse af kommunens netværk, da det er af kritisk betydning at få iværksat disse. Dertil foreslås de løbende driftsudgifter på 110.000 kr. årligt indarbejdet i budget 2026.

Der foreslås oversendt et opprioriteringsforslag til budgetforhandlingerne for 2026 vedr. sikring af adgang til kommunens bygninger på i alt 1.300.000 kr. i investeringer og 50.000 kr. i årlige driftsudgifter. Forslag vedhæftet som bilag til sagen.

Bilag

Opprioriteringsforslag til budget 2026 til forbedring af den fysiske og digitale sikkerhed i kommunen

NATIONALT RISIKOBILLEDE 2025

Punkt 27: Orientering om budgetopfølgning pr. 30. april 2025, Natur-, Miljø- og Planudvalget

25/7057

Politisk sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget orienteres

Resumé

I sagen gennemgås budgetopfølgningen pr. 30. april 2025 på udvalgets områder.

Driftsopfølgningen viser et forventet underskud på 9,6 mio. kr. Underskuddet er sammensat af et overført underskud på 11,4 mio. kr. samt et mindreforbrug i året på 1,8 mio. kr.

Samlet giver budgetopfølgningen anledning til opmærksomhed omkring bevilling 51 Beredskab, hvor der er varslet en væsentlig stigning i aftalen med Beredskabsstyrelsen, der lægger op til en fordobling i kontraktbetalingen, bevilling 52 Teknik, natur og miljø, der er udfordret af færre indtægter end budgetteret vedr. byggesagsgebyrer samt bevilling 57 Kollektiv Trafik, der har et underskud med fra 2024, som skal afdrages over en årrække, hvorfor der samlet set også forventes et underskud ved udgangen af 2025.

Anlægsopfølgningen viser, at der forventes et forbrug på 94,3 mio. kr. ud af et rådighedsbeløb på 139,7 mio. kr., hvilket svarer til et samlet mindreforbrug på 45,4 mio. kr.

Indstilling

Direktionen indstiller

- Sagen til orientering

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 04-06-2025

Orientering givet.

Sagsfremstilling

Drift

Herunder gennemgås i hovedtræk de væsentligste dele af budgetafvigelserne for de enkelte bevillinger, der vedrører udvalgets områder.

Beløb i 1.000 kr.	Overført over- /underskud fra 2024	Forventet mer- /mindreforbrug for 2025	Forventet over- /underskud for 2025
	A	B	C = A + B
51 Beredskab	290	-290	0
52 Teknik, natur og miljø	8.460	-6.544	1.916
53 Veje, parker og anlæg	-67	-2.333	-2.400
54 Vej og park	-718	718	0
55 Ejendomme og service	2.895	-2.595	300
56 Devika	474	-150	324
57 Kollektiv trafik	-9.541	-200	-9.741
58 Affaldshåndtering		0	0
Natur-, Miljø-, og Planudvalget	1.793	-11.394	-9.601
<p>Note: "+" angiver mindreforbrug/overskud, "-" angiver merforbrug/underskud Mer-/mindreforbrug angiver afvigelser ift. det korrigerede budget 2025 <u>ekskl.</u> overførsler fra 2024 Over-/underskud angiver afvigelser ift. det korrigerede budget 2025 <u>inkl.</u> overførsler fra 2024</p>			

Bevilling 51 Beredskab har i udgangspunktet forventet balance i årets budget inkl. overførsel. Dog har Beredskabsstyrelsen i Allinge, som det kommunale beredskab har en kontrakt med varslet en væsentlig stigning i kontraktsummen på 0,9 mio. kr. årligt. Dette er ikke indregnet i årets forventede resultat i denne opfølgning.

Bevilling 52 Teknik, natur og miljø, viser samlet et overskud. Dette dækker over at nogle områder (skadedyr og jordforurening) har et overskud med over, som ikke fuldt anvendes i 2025, mens andre områder (vejmyndighed og byggesagsgebyrer mv) har et underskud med, som ikke forventes at blive hentet. Vejmyndighed er udfordret af implementering af besparelse og færre indtægter sammen et overført underskud. Der søges med tiltagene opnået balance i 2025 og der forventes først at kunne blive afdraget på underskuddet fra 2026.

På sagsbehandlingssiden arbejdes der med flere initiativer for at optimere processerne, men det forventes ikke, at der i 2025 vil kunne hentes byggesagsgebyrer til nedbringelse af det overførte underskud.

For bevillingen samlet set er der et merforbrug som følge af brug af overførte midler fra 2024. Det gælder for eksempel skadedyr og jordforurening samt klimapuljer-/ projekter, der har et planlagt merforbrug som følge af brug af overførte midler.

Bevilling 53 Veje, parker og anlæg forventer et underskud på vintertjenesten. Vintertjenesten skal over en årrække hvile i sig selv, men med de løbende besparelser, der er foretaget på området, er det ikke muligt i 2025 at indeholde udgifterne til snerydningen i 2024 (overført underskud) og 2025. Underskuddet søges afviklet over en årrække. Afviklingen af underskuddet er blandt andet afhængigt af at der er år med få eller ingen dage med sne.

Bevilling 57 Kollektiv trafik forventer at komme ud af året med et underskud, dette dog på baggrund af det overførte underskud fra 2024. Den vedtagne økonomiske genopretningsplan skal over en årrække 2025-2028 få bragt balance i budgettet og afdraget underskuddet. Der fremlægges særskilt budgetopfølgningsskema for BAT.

Anlæg

På Natur-, Miljø- og Planudvalgets område udgør det samlede rådighedsbeløb i 2025 139,7 mio. kr., hvoraf der forventes et forbrug på 94,3 mio. kr., hvilket svarer til et samlet forventet mindreforbrug på 45,4 mio. kr., jf. bilag 2.

Anlægsopfølgningen viser fortsat, at der generelt er udfordringer med forsinkelser eller forlængelser af projekterne, der som resultat medfører et forventet mindreforbrug i 2025 og har indflydelse på sikkerheden omkring vurderingen af det

forventede forbrug. Forsinkelser og forlængelser af projekterne skyldes, at projekterne eksempelvis afventer myndighedsbehandling, udbud, politisk behandling eller anden afklaring.

Økonomiske konsekvenser

På udvalgets områder forventes samlet set et underskud på 9,6 mio. kr. på driften samt et forventet mindreforbrug på 45,4 mio. kr. på anlæg, som beskrevet i sagsfremstillingen.

Bilag

Bilag 1: Budgetopfølgning pr. 30. april 2025, Natur-, Miljø- og Planudvalget

Bilag 2: Anlægsopfølgning pr. 30. april 2025, Natur-, Miljø- og Planudvalget

Punkt 28: Orientering om BAT budgetopfølgning pr. 30. april 2025

24/9511

Sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget orienteres.

Formål med sagen

I sagen gives en status på budget 2024 pr. 30. april 2025. I forventningen til 2025 er indrullet de foreløbige konsekvenser af tiltagene i den økonomiske genopretningsplan for BAT.

Udgiftssiden er pr. ultimo april forbedret i forhold til samme periode sidste år. Forventningen til udgifterne i 2025 er samlet uændret i forhold til den seneste opfølgning ultimo februar.

Den nye køreplan pr. 30. marts har været gældende i en måned, og der foretages fortsat og løbende tilpasninger i vagtsætning og materiel hertil.

Indtægtssiden ser ud til samlet set at holde niveauet fra 2024 muligvis med et lille plus.

Indstilling

Direktionen indstiller

- sagen til orientering

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 04-06-2025

Orientering givet. Helle Munk Ravnborg har stillet spørgsmål til orienteringen, som administrationen besvarer skriftligt efter mødet.

Sagsfremstilling

Der er gennemført budgetopfølgning pr. 30. april 2025.

Ang. udgiftssiden, der samlet set er uændret til sidst er der i forhold til opfølgningen pr. februar:

- indregnet flere chauffører hen over sommeren til ferieafløsning, folkemødekørsel mv.
- der er justeret på regionalrutenettets vognmandsbetaling i forhold til ændret køreplan pr. 30. marts.
- der er nedjusteret i antallet af lejede busser og en lidt senere ankomst af elbusser (var tidligere sat til primo juni)
- for værksted og brændstof er der et mindreforbrug på i forhold til fremregnet. Der er pt ikke ændret på fremadrettet disponeret forbrug idet værkstedsudgifter har det med at variere hen over året. Dertil udestår der at se effekten på brændstof som følge af køreplansreduktionerne.

Opfølgning på øvrige punkter fra statussagen i februar:

Billetsalg: Samlet set ser det ud til at billetsalget nogenlunde rammer niveauet fra 2024 med et lille plus – også når der indregnes takststigning. Der er derfor i denne opfølgning ikke ændret i forventningen til årets indtægter.

Trivsel og fravær:

Sygefraværet falder fortsat og er i april under 2 %

Busflåde og elbusser:

Da de fire elbusser ikke er i fuld drift, kan der ikke hentes den forventede besparelse på kørsel med elbusser frem for dieselbusser. Der er taget højde for dette i den nuværende prognose.

De næste fem elbusser indsættes på rutenettet hen over sommeren. Det forventes først i løbet af efteråret at kunne se en (fuld) driftsøkonomisk effekt heraf.

Der er sket en udskiftning i nogle af de lejede busser og der er lejet flere, der har kunnet erstatte de ældste af BATs egne busser. Der er nedjusteret lidt på behovet for antal lejede busser og der forventes derfor færre udgifter til leje af busser pr. april i forhold til forventningen pr. februar. Benyttelsen af lejede busser forventes, at give en mere jævn udgiftspost, da der derved forventes færre større dyre udgifter, færre nedbrud og at det er muligt at holde en stabil drift.

Andre punkter

En større del af den ekstra kørsel til årets folkemøde forventes at ske med BATs egne busser og chauffører. Det er fortsat forventningen, at der hentes den indlagte nettoindtægt på 170.000,00 kr. fra folkemødet (salg af folkemødebilletter fratrukket merudgifter til kørsel i folkemødeugen).

I forlængelse af den nye køreplan pr. 30. marts er skoleruterne tilpasset og optimeret i overensstemmelse. De nuværende kontrakter for skolebuskørsel gælder til august i år og har en option på forlængelse. Endelig tilpasning af forventning til udgifterne til skolebuskørsel vil ske, når aftalerne for skolebuskørsel i skoleåret 2025/2026 er faldet på plads.

Indtægter

Forventede indtægter er ved årets start fastsat ud fra de faste betalinger fra staten samt en fremskrivning af indtægterne i 2024. Fremskrivningen af budgettet er dog 1-2% mindre end takststigningen således, at der er rum for et lidt mindre antal passagerer, blandt andet som følge af de reviderede køreplaner. Det er dog ikke umiddelbart en nedgang i passagerer set ud fra indtægterne i årets første fire måneder. Grunden til, at de bogførte indtægter pr. april er lavere i 2025 skyldes især, at en stigende del af salget er flyttet over på rejsebilletapp, og dermed er der flere indtægter i år, der først afregnes i den efterfølgende måned. En anden grund er, at der i 2024 fortsat blev bogført en del af skoleårskortene i første halvår, hvor de i år alle forventes bogført i efteråret.

Prognosen

En prognose for 2025 pr 30/4 er et samlet minus på 0,2 mio. kr. i årets drift (uændret til prognosen i februar). Det betyder, at det ud fra ovenstående forudsætninger, at målet om balance i driften og afdrag på underskud endnu ikke helt er nået, men der ses fortsat på tilpasninger til blandt andet den reviderede køreplan. Som ovenfor beskrevet er der endnu usikkerhed om flere udgiftsposter. Disse følges tæt og ny prognose forventes fremlagt for udvalget i august.

Opdateret prognose på de enkelte budgetposter pr. 30. april for 2025 fremgår af bilag 1.

Der vil senere blive set på en opdateret status på den økonomiske genopretningsplan i forhold til en vurdering af helårseffekten i 2026 af den nye køreplan.

Økonomiske konsekvenser

-

Bilag

Bilag 1 BAT budgetopfølgning pr. april 2025

Punkt 29: Orientering om administrative spareforslag til budget 2026 på udvalgets område

25/10411

Sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget orienteres

Formål med sagen

Sagen foreligger i udkast.

Økonomi- og Klimaudvalget har besluttet at give direktionen mandat til at udarbejde budgetforslag til budget 2026.

Der er derfor administrativt udarbejdet prioriteringskatalog til budget 2026 og overslagsår der lever op til den besluttede spareramme på 50 mio. kr.

Der indgår forslag i prioriteringskataloget for 6,3 mio. kr. på Natur-, Miljø- og Planudvalgets område, faldende til 5,2 mio. kr. i 2029.

I tråd med den vedtagne budgetvejledning for 2026 skal udvalgene i juni orienteres om de administrative forslag på udvalgets område

Indstilling

Direktionen indstiller

- sagen til orientering

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 04-06-2025

Orientering givet.

Sagsfremstilling

Den 19. februar behandlede Økonomi- og Klimaudvalget sagen om processen for budget 2026, og det blev besluttet at der administrativt skal udarbejdes et prioriteringskatalog på 50 mio. kr.

Spareforslagene har været drøftet i de respektive CenterMED-udvalg i forhold til arbejds-, personale-, samarbejds- og arbejdsmiljøforhold.

I tabellen nedenfor ses de administrative forslag på Natur-, Miljø- og Planudvalgets område.

Tabel 1: Oversigt over de administrative forslag på Natur-, Miljø- og Planudvalgets område

Natur-, Miljø- og Planudvalget

51 Beredskab

Årlig spareforslag:

NMPU-51-01

Indtægt - flere interne førstehjælps- og brandbekæmpelseskurser for øvrige BRK medarbejdere

52 Teknik, Natur og Miljø**Årlig spareforslag:**

NMPU-52-01 Besparelse på naturforvaltning

NMPU-52-02 Besparelse på stranddrift

53 Veje, parker og anlæg**Årlig spareforslag:**

NMPU-53-01 Reduktion i asfaltarbejder (disponibel anlægspulje)

55 Ejendomme og Service**Årlig spareforslag:**

NMPU-55-01 Driftsbesparelse v. lukning af aktivitets- og samværstilbud (salg af bygning) Vestergade i Allinge

NMPU-55-02 Driftsbesparelse ved bibliotekslukning generelt

NMPU-55-03 Driftoptimeringer på ejendoms- og havneområdet

NMPU-55-04 Nedlæggelse af 2 lejemål (personalerum/kontorer) på Lunden

NMPU-55-05 Lukning af varmvandsbassinet på Sønderbo

NMPU-55-06 Nedlægning af toilet - Kullgården i Rønne

NMPU-55-07 Nedlukning af 13 udvalgte offentlige toiletter

NMPU-55-08 Bygningsbesparelse ved forslag om gentænkning af 0-6 årsområdet, herunder reduktion i antallet af børnehuse

NMPU-55-09 Driftsbesparelse Tandplejen i Nexø ved salg

NMPU-55-10 Lukning af svømmebadet på Søndermarksskolen

NMPU-55-11 Reduceret bygningsvedligehold

NMPU-55-12 Nedjustering af rengøringsstandarden

57 Kollektiv trafik**Årlig spareforslag:**

NMPU-57-01 Køreplanbesparelse på det regionale rutenet

Note: Der tages forbehold for eventuelle justeringer i forslagene.

Udover ovennævnte forslag indgår 4 tværgående forslag i det administrative prioriteringskatalog, der er tænkt placeret under Økonomi- og klimaudvalget med henblik på senere udmøntning.

Det drejer sig om:

- Velfærdsteknologi og digitalisering
- Digitalisering af administrative funktioner
- Strukturelle ændringer, fortætning af aktiviteter og funktioner, der reducerer behovet for kommunale bygninger
- Rammebesparelse som følge af tiltag i forhold til regelforenkligning (statslige og egne)

Samlet udgør de 4 forslag en besparelse på 2,4 mio. kr. i 2026, stigende til 13,9 mio. kr. i 2029.

Den 19. juni vil direktionen give kommunalbestyrelsen en overordnet præsentation af forslagene og fortælle om administrationens tilgang og arbejde med prioriteringskataloget.

Økonomiske konsekvenser

[Klik her for at skrive økonomiske konsekvenser](#)

Punkt 30: Orientering om mindre trafiksikkerhedsprojekter 2024. Afrapportering på anvendelse af midler

25/6338

Politisk sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget orienteres

Resumé

Kommunalbestyrelsen godkendte den 27. juni 2022 en anlægsbevilling på 1.000.000 kr. til mindre trafiksikkerhedsprojekter, herunder 500.000 kr. til en særlig akutpulje for mindre og ikke planlagte trafiksikkerhedsprojekter.

Natur-, Miljø- og Planudvalget skal orienteres om anvendelsen af akutpuljen.

Administration giver i denne sag en orientering om hvilke arbejder og gennemførte tiltag der er udført via akutpuljen.

Indstilling

Direktionen indstiller

- Sagen til orientering

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 04-06-2025

Orientering givet.

Sagsfremstilling

I forbindelse med prioritering af projekter i Trafikikkerhedsplan 2018-2025 godkendte Natur-, Miljø- og Planudvalget den 16. marts 2022, , at prioritere 1.000.000 kr. til mindre trafikikkerhedsprojekter, herunder at afsætte en akutpulje på 500.000 kr.

Akutpuljen kan anvendes til mindre projekter, som ikke er blevet prioriteret af fagudvalget, men som administrationen kan iværksætte med kort varsel og hvis nødvendigt efter aftale med politiet.

Projekterne omhandler blandt andet ønsker fra borgere om mindre trafikikkerhedsmæssige tiltag eller tiltag som begrundes i henvendelser fra Bornholms Politi. Natur-, Miljø- og Planudvalget skal orienteres om gennemførte tiltag.

Der er pr. 27. februar 2025 anvendt 136.438 kr. af akutpuljen på følgende opgaver:

Cykelsti Peter Ipsens vej	8.146 kr.
Fodgængerfelt og skiltning, Nybyvej Aakirkeby	11.125 kr.
Fortov/belægning Aavej i Rønne	58.845 kr.
Tilpasning af eksisterende færdselstavler i Gudhjem	32.486 kr.
Etablering af færdselstavler ved Kæmpestranden i Allinge	30.000 kr.

I alt forbrugt	136.438 kr.
Restbudget pr. 27/2-2025	373.585

Der resterer 373.585 kr. i puljen pr. 27. februar 2025.

Se bilag for oversigtskort på de udførte projekter.

Økonomiske konsekvenser

-

Bilag

Akutupljens anvendelse 2024-oversigtskort over projekter

Punkt 31: Orientering om arbejdet i Grøn Trepert Bornholm

25/5891

Politisk sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget orienteres.

Resumé

Danmark er inddelt i 23 lokale treparter, hvor Bornholm indgår i et samarbejde med Østersøen og Smålandsfarvandet. Bornholm fungerer som sin egen lokale trepart og repræsentanterne i trepartsgruppen mødes jævnligt. Arbejdet i den lokale trepart har fokuseret på rammesætning, vidensdeling og idéudvikling bl.a. med bidrag fra fagpersoner fra Bornholms Regionskommune (BRK), Bornholms Energi & Forsyning (BEOF), en udtagningskonsulent. Der planlægges derudover et møde med Kommunernes Landsforenings (KL) enhed for Grøn Trepert.

Da der endnu ikke er udmeldt indsatsbehov for Bornholm i forhold til kvælstofindsatser og potentialet for udtagning af kulstofrige lavbundsjordener på øen er meget begrænset, er der stort set ikke afsat statslige midler til konkrete indsatser. Trepertsgruppen arbejder derfor på skitser til omlægningsplaner, der skal reducere udledningen af kvælstof til havet, så de er klar når der foreligger konkrete indsatsbehov, forventelig i løbet af 2027. Derudover undersøger trepartsgruppen muligheden for at realisere et eller flere større signaturprojekter med fokus på at fremme natur og biodiversitet.

I forhold til kommunikation og borgerinddragelse er der oprettet en trepartsside på brk.dk og borgere kan bidrage med idéer til trepartsarbejdet via en fælles postkasse trepert@brk.dk. Desuden er et borgermøde ved at blive planlagt.

Indstilling

Direktionen indstiller

- Sagen til orientering.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 04-06-2025

Orientering givet.

Sagsfremstilling

Danmark er opdelt i 23 lokale treparter, der har til opgave at udarbejde omlægningsplaner inden udgangen af 2025. Omlægningsplanerne skal være fuldt dækkende planer for indfrielse af det nationalt udmeldte kvælstofindsatsbehov via arealomlægning og målet om udtagning af lavbundsarealer. Bornholm indgår i en lokal trepart sammen med Østersøen og Smålandsfarvandet, der hver dækker over en række kommuner. I dette samarbejde er Næstved Kommune sekretariatsholder og koordinerer erfaringsudveksling og vidensdeling på tværs af kommunerne. I praksis fungerer Bornholm dog som sin egen lokale trepart, da Bornholm ligger solitært og ikke grænser op til andre kommuner.

Den lokale trepart på Bornholm (trepertsgruppen) havde sit første møde den 24. februar 2025 og har derefter holdt en række møder og yderligere møder er under planlægning. Trepertsgruppen består af 2 repræsentanter fra kommunen, 2 fra landbruget, 2 fra Danmarks Naturfredningsorganisation og 1 fra Naturstyrelsen.

De første treparts møder har primært haft fokus på at afklare opgavens omfang, aftale lokale målsætninger, forventningsafstemme i forhold til de tilgængelige ressourcer, drøfte kommunikation og borgerinddragelse samt generelt drøfte, hvordan gruppen bedst griber trepartsarbejdet an set i lyset af den særlige situation, hvor Bornholm indtil videre er undtaget krav om indsats der skal reducere udledningen af kvælstof til havmiljøet.

For at kvalificere drøftelserne har der til møderne været inviteret ressourcepersoner med særlig ekspertise på relevante fagområder. Det har bl.a. været natur- og miljømedarbejdere fra BRK, som har præsenteret mulige indsats både i

forhold til beskyttelse af natur og biodiversitet samt beskyttelse af drikkevandsinteresser. BEOF har deltaget med input til, hvordan de kan bidrage til den grønne omstilling. Derudover har en udtagningskonsulent (ekspert i udtagning af landbrugsjorder til gavn for miljø, klima og natur) deltaget, og på et kommende møde vil repræsentanter fra KL's enhed for Grøn Trepert deltage for at informere om henholdsvis virkemidler og tilskudsordninger i det videre arbejde med den grønne omstilling.

På nuværende tidspunkt er der endnu ikke er udmeldt kvælstofindsatsbehov for Bornholm og der er heller ikke potentiale for at udtage kulstofrige lavbundsgrunde af landbrugsdriften. De få kulstofrige lavbundsområder, der findes på øen er næsten alle allerede omlagt til natur. Det betyder, at der stort set ikke er afsat statslige midler til arealomlægningsprojekter på Bornholm. Det forventes dog, at der vil komme indsatsbehov for kvælstofreducing i løbet af 2027, når en ny interkalibreringsaftale mellem Østersølandene er på plads. Indtil da arbejder trepartsgruppen ud fra en ambition om at være på forkant og sikre et solidt forarbejde.

I lyset af de nuværende vilkår har trepartsgruppen besluttet, at flytte fokus fra kvælstofreducerende indsatser og lavbundsprojekter til projekter, der understøtter sammenhængende natur og øget biodiversitet. Gruppen har stadig opmærksomhed på kvælstofrelaterede tiltag, men uden indsatsbehov og statslige midler er de vanskelige at gennemføre. Fokus ligger derfor primært på projekter, der potentielt kan realiseres gennem frivillige aftaler, fondsmidler, eksisterende støtteordninger og/eller anden ekstern finansiering.

Senest er det besluttet i trepartsgruppen, at undersøge mulighederne for at realisere et eller flere større signaturprojekter, finansieret af fonde og med sigte på at skabe større og bedre sammenhængende naturområder. Et signaturprojekt skal bidrage til at skabe bedre vilkår for natur og biodiversitet samt være et pejlemærke for den grønne omstilling på Bornholm.

I forhold til kommunikation og borgerinddragelse er der oprettet en hjemmeside om grøn trepart på brk.dk, hvor interesserede bl.a. kan læse en opsamling fra hvert møde i den lokale trepart. Derudover er postkassen trepert@brk.dk oprettet, hvor borgere og foreninger kan bidrage til trepartsarbejdet ved at indsende deres idéer og forslag, herunder forslag til arealomlægninger og andre indsatser. Der er allerede indkommet mange gode input, som trepartsgruppen tager med i det videre arbejde.

Desuden er det aftalt at afholde et borgermøde inden udgangen af maj 2025, hvor arbejdet i den lokale trepart vil blive præsenteret, og der vil være mulighed for dialog og input fra interesserede borgere og aktører.

I den videre proces skal omlægningsplanerne ligge klar efter sommerferien og ved udgangen af året skal kommunalbestyrelserne principvedtage omlægningsplanerne fra de 23 lokale treparter, hver især inden for deres egen kommunegrænse. Omlægningsplanerne er dynamiske og vil efter 2025 løbende skulle opdateres - nye projekter kan tilføjes, og eksisterende skitseprojekter kan erstattes med nye initiativer.

Selvom Bornholm endnu ikke har konkrete indsatsbehov, er forventningen, at arbejdet med den grønne omstilling vil fortsætte i de kommende år. Først når der foreligger konkrete indsatsbehov, kan Bornholm arbejde målrettet med gennemførelse af kvælstofreducerende projekter. Indtil da er ambitionen at udnytte tiden til grundig forberedelse, kvalificeret dialog og udvikling af projektidéer, som kan bringes i spil, så snart mulighederne opstår.

Økonomiske konsekvenser

-

Punkt 32: Orientering om planlægning for boliger til midlertidig arbejdskraft

25/8552

Politisk sagsgang

Erhvervs-, Bolig- og Beskæftigelsesudvalget orienteres

Natur-, Miljø- og Planudvalget orienteres

Økonomi- og Klimaudvalget orienteres

Resumé

Flere brancher på Bornholm er udfordret på grund af mangel på boliger til midlertidig arbejdskraft. Administrationen orienterer i dette dagsordenspunkt om forskellige tiltag, hvor Bornholms Regionskommune som planmyndighed arbejder på at understøtte private grundejeres ønsker om, at deres arealer kan bruges til at etablere sådanne boliger. For nogle af arealerne gælder, at de allerede er omfattet af lokalplaner, der muliggør den ønskede anvendelse. Andre arealer forudsætter, at der gennemføres lokalplanlægning, før de vil kunne anvendes til etablering af boliger til midlertidig arbejdskraft.

Indstilling

Direktionen indstiller,

- Sagen til orientering.

Beslutning Erhvervs-, Bolig- og Beskæftigelsesudvalget den 03-06-2025

Orientering givet.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 04-06-2025

Orientering givet.

Sagsfremstilling

Baggrund

Flere forskellige erhverv på Bornholm er afhængig af arbejdskraft, der opholder sig midlertidigt på øen. For eksempel har virksomheder på Rønne Havn løbende brug for boliger til tilrejsende arbejdskraft i forbindelse med etablering af havmølleprojekter. Med forventede store fremtidige bygge- og anlægsprojekter står Bornholm over for yderligere at skulle huse tilrejsende arbejdskraft. Det kan bl.a. komme til at gælde landanlægget for Energiø Bornholm, som - når byggeaktiviteten er på sit højeste - forventes at have op mod 400 tilrejsende arbejdere. Udover landanlægget må der også forudses en større ombygning og udvidelse af Almegårds Kaserne, som forudsætter indkvarteringsmuligheder for tilrejsende arbejdskraft i byggefasen. Hertil kommer at Bornholms Hospital har et løbende behov for boliger til personale, der opholder sig midlertidigt på Bornholm. Der eksisterer også en vedvarende efterspørgsel på midlertidige boliger i sommerhalvåret for ansatte i turisterhvervene.

Henvendelser fra private grundejere

I forbindelse med kommunalbestyrelsens beslutning den 27. februar 2025 om at igangsætte planlægning for midlertidige arbejderboliger på et kommunalt ejet areal ved Aakirkeby, har administrationen uopfordret modtaget henvendelser fra forskellige private grundejere, som ønsker at stille arealer til rådighed for mulige investorer, der kunne tænkes at opføre boliger for midlertidig arbejdskraft.

På nogle af arealerne vil grundejeren umiddelbart kunne etablere et projekt indenfor rammerne i eksisterende lokalplaner.

For andre af de indmeldte arealer gælder, at der først vil skulle gennemføres en lokalplanproces og foretages miljøscreening, før grundejeren i samarbejde med en investor vil kunne etablere et projekt. I forbindelse med miljøscreening af arealerne vil eventuelle miljøkonflikter blive afdækket, hvilket vil kunne påvirke egnetheden af det pågældende areal. Arealerne og de tilhørende ideoplæg fra de forskellige grundejere er vist i et bilag til dette dagsordenspunkt.

De arealer, som allerede er dækket af lokalplaner, der gør det muligt at etablere boliger for midlertidig arbejdskraft, er disse:

- A. Nordbornholms Feriecenter, Rutsker
- B. Bornholms Hospital, Rønne
- C. Birkebakken 10, Allinge (forudsætter midlertidig dispensation fra helårsboligformål)

De arealer, som forudsætter lokalplanlægning og miljøscreening, før der vil kunne etableres boliger for midlertidig arbejdskraft, er disse:

- D. Strandvejen 175, Rønne
- E. Sportspladsen ved Østre Skole, Rønne
- F. Industrivej 16 – 20, Rønne

Igangsætning af lokalplanlægning for areal D, Strandvejen 175, Rønne fremlægges snarligt som et separat dagsordenspunkt.

Areal E, Sportspladsen ved Østre Skole, Rønne er indtil videre ikke aktuelt, da grundejer finder, at arealets beliggenhed tæt på eksisterende helårsboliger gør det mindre velegnet til opstilling af midlertidige containerboliger.

Med hensyn til mulig igangsætning af lokalplanlægning for areal F, Industrivej 16 – 20, Rønne vil administrationen følge op med sag til politisk behandling, når dette måtte blive aktuelt.

Økonomiske konsekvenser

-

Bilag

Bilag 1 - Orientering om planlægning for boliger til midlertidig arbejdskraft

Punkt 33: Orientering om evaluering af nedrivningspulje 2021

21/5122

Politisk sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget orienteres

Resumé

Kommunalbestyrelsen godkendte den 24. juni 2021 oprettelsen af en ny nedrivningspulje ”Nedrivningsprojekt 2021”. Puljen er medfinansieret af midler fra statens landsbyfornyelsespulje, hvorfra der er givet 60 % refusion til udgifter til nedrivningerne. Med erfaringerne fra BYG360° og som forberedelse til nye lovkrav om selektiv nedrivning var der i forbindelse med nedrivningerne krav om sortering af materialer - og om at genbrugelige materialer så vidt muligt skulle sættes tilbage i kredsløbet.

Puljen er nu afsluttet og der er indhentet erfaringer med krav til den selektive nedrivning. Der var til brug for registreringen i forbindelse med nedrivningerne udarbejdet værktøjer, som vil blive gjort tilgængelige på kommunens hjemmeside og som kan anvendes fremadrettet. Denne pulje var den foreløbig sidste i en række nedrivnings- og istandsættelsespuljer.

Indstilling

Direktionen indstiller

- sagen til orientering.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 04-06-2025

Orientering givet.

Sagsfremstilling

Bornholms Regionskommune har i en årrække haft forskellige nedrivningspuljer, hvorfra der har været ydet tilskud til nedrivning af nedslidte/nedbrudte ejendomme. Det har givet mulighed for at løfte nogle områder, ved at få fjernet bygningerne og dermed forbedre indtrykket af lokalområdet med henblik på tiltrækning/fastholdelse af borgere. Nogle af nedrivningerne har givet anledning til nybyggeri, mens tomten andre steder er taget i brug som landbrugsjord, åbne områder eller en bypark.

Midlerne i [nedrivningspulje 2021](#) (punkt nr. 33 ”Anlægsbevillinger til nedrivningsprojekt 2021, Kommunalbestyrelsen den 24. juni 2021) er nu opbrugt, og der gives derfor en status på de seneste erfaringer. Puljen fra 2021 havde især fokus på at fremme den selektive nedrivning.

Ansøgninger, prioritering og økonomi

Der indkom i alt 14 ansøgninger til projektet. Der blev givet tilsagn om tilskud til fire af de ansøgte nedrivninger. Ansøgningerne blev prioriteret ud fra kriterierne:

Sikkerheds- og sundhedsmæssige forhold, byggeteknisk tilstand samt synlighed i landskabet i forholdet 50/30/20.

Der blev afsat 0,486 mio. kr. i kommunale midler (den oprindelige bevilling blev forhøjet med restmidler fra renoveringspulje 2017). Der har været varierende refusionssatser fra staten i de forskellige år. Nedrivningsprojekt 2021 er hovedsageligt gennemført med 60 % refusion fra staten.

Den samlede økonomi i projektet endte således:

Udgifter til basis nedrivning	994.105
Merudgifter ved selektiv nedrivning	
Forudgående undersøgelser, miljø- og ressourcekortlægning	61.029
Sortering, skånsom nedtagning	287.063
Nedrivningsudgifter i alt	1.342.197
Ejerbetaling (30 % af basisnedrivningsudgifter)	309.107
Af kommunen udbetalt tilskud	1.012.499
Refusion fra statens byfornyelsesmidler i alt	624.249
Kommunens nettoudgifter	408.841

Den ene ejer fuldførte ikke nedrivningen, så de sidste 77.000 kr. er tilført kassebeholdningen.

Selektiv nedrivning

Ved selektiv nedrivning forstås hel eller delvis nedtagning af bygninger på en måde, hvor byggematerialer adskilles og sorteres under nedtagning med henblik på at minimere værditabet og dermed opnå maksimal udnyttelse og recirkulering af materialerne.

I 2021 fik kommunalbestyrelsen indført krav om selektiv nedrivning og genbrug af byggematerialer i det omfang, det vurderes relevant. Dette blev gjort i forbindelse med projektet BYG360°, der var en del af samarbejdet Partnerskab for Cirkulære Kommuner (2019-2021). Erfaringerne fra dette projekt blev fremlagt for [Økonomi- og Klimaudvalget, pkt. nr. 18, den 9. juni 2021](#). For at løfte opgaven videre, deltog regionskommunen i EU-programmet Life IP i det nationale projekt "Circular Economy Beyond Waste" med BOFA som delprojektleder for 5 bornholmske delprojekter. Delprojekt Materialestafetten (2023) indeholdt en række aktiviteter, hvor nedrivningspuljens sager blev brugt som erfaringscases.

Projektarbejdet med nedrivningspuljens sager omfattede forberedelsen af nedrivnings-processen, inklusive udformning af betingelser for tilbudsindhentningen. Målet for de bornholmske cases har været at forberede entreprenørerne på de kommende lovkrav og samtidig skabe bedre forudsætninger for at øge genbruget af byggematerialer ved nedrivninger af de bornholmske ejendomme især i det åbne land.

Nedrivninger af de tre ejendomme, som fik tilskud, blev gennemført sidst i 2024. De konkrete resultater af de tre nedrevne ejendomme viser, at merprisen for ekstra materialesortering samlet set har kostet 23 % og ud af de 1153 m², som blev nedrevet, er der opnået en besparelse på 300 tons affald. De sparede affaldsmængder er blevet genbrugt og genanvendt til andre formål. Det er ikke muligt at opgøre den samlede CO2 besparelse, idet der ikke findes tilgængelige nøgletal på alle de forskellige måder, som materialerne blev genbrugt på.

Derudover har der været et særligt fokus på at facilitere redskaber til at sikre den selektive nedrivning og samtidigt fremme, at genbruget af byggematerialerne sker på en ansvarlig måde. Til det formål er der udviklet simple værktøjer, som også fremover på en enkel måde, kan hjælpe entreprenører med at samle og videreformidle de genbrugte materials egenskaber, herunder bl.a. mulige anvendelse, indhold af eventuelle miljøfarlige stoffer, indlejret CO2-besparelse, mm.

Værktøjerne er testet i praksis af de deltagende entreprenører (fundet ved underhåndsbud) i nedrivningspuljens sager og opkvalificeret i samarbejde med Miljø. Det er aftalt med Miljø, at værktøjerne vil blive formidlet bredt og lagt tilgængelige på kommunens hjemmeside til fri afbenyttelse.

Selektiv nedrivning vil være et lovkrav for bygninger over 250 m² fra 1. juli 2025. *Bekendtgørelse 2024-05-21 nr. 496 om håndtering af affald og materialer fra bygge- og nedrivningsarbejde* indeholder flere betingelser for den selektive tilgang i den nye nedrivningslovgivning. Ovenstående erfaringer tages i betragtning ved arbejdet med implementering af de nye standarder, som kommunen skal stille til rådighed ved ansøgning om nedrivning.

Opsamling

Med tilskud fra nedrivningspuljerne er der løbende blevet fjernet bygninger, som har været for nedbrudte til, at det økonomisk har kunnet betale sig at renovere dem. Det har især været utidssvarende bygninger og boliger. Fjernelsen af disse bygninger har dels fjernet bygninger, der ikke var egnede til boliger eller var skæmmede i et område og har givet mulighed for fokus på at bevare den tilbageblevne bygningsmasse eller opføre nye bygninger.

Med krav om selektiv nedrivning er der høstet erfaringer både med hvilke materialer, der kan udtages og omsættes og med de værktøjer, der er stillet til rådighed for de deltagende entreprenører. Den selektive nedrivning er mere ressourcekrævende, og der er endnu ikke fuld økonomi i at recirkulere materialerne. Dvs. at investeringen i selektiv nedrivning kræver, at bygningsejer/entreprenør ønsker at gøre en indsats for at få recirkuleret materialerne. Det er fra juli 2025 et lovkrav, at der indleveres en standardiseret nedrivningsplan, som også tager højde for materialernes mulige nyttiggørelse. Det er dog kun gældende ved nedrivning af bygninger over 250 m².

Der er med projektet gjort yderligere erfaringer med selektiv nedrivning og nyttiggørelse af materialer, som kan anvendes fremadrettet i alle nedrivninger.

Anbefalinger

Der har gennem de sidste 15 år været flere nedrivningspuljer, som der har været søgning til. Samtidig har nogle af byfornyelsesmidlerne været anvendt til istandsættelse af boliger (forbedring af energiforhold gennem tilskud til udskiftning af vinduer og døre) og forsamlingshuse (forbedring af energiforhold og tilskud til at forbedre adgangsforhold som fx ramper ved indgangen).

Der er fortsat en delmængde af de bornholmske boliger, som har et højt energimærke eller på anden måde kunne trænge til et løft i klimaskærmen for ikke at ende i en stand, hvor nedrivning bliver aktuelt. Det bør derfor overvejes om der ved evt. kommende puljer vedrørende byfornyelse fokuseres på dette.

Da selektiv nedrivning fortsat er en fordyrende foranstaltning og ikke et lovkrav ved nedrivninger under 250 m² (etagemeter) vil der forventeligt fortsat være behov for tilskud for at fremme dette. Der kunne evt. vælges alene at ydes tilskud til denne del og ikke selve nedrivningen.

Økonomiske konsekvenser

-

Punkt 34: Orientering om skolebusudbuddet 2025

25/10894

Sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget orienteres

Økonomi- og Klimaudvalget orienteres

Kommunalbestyrelsen orienteres

Formål med sagen

Skolebusudbuddet 2025 er afsluttet

BAT sendte skolebusudbuddet ud 2 gange og begge gange blev det annulleret pga. for økonomiske høje bud (dobbelte så dyrt ift. budget) og i sidste udbud pga. ukonditionsmæssige svar fra tilbudsgivere.

Dette medførte en forhandling med de 3 nuværende vognmænd (Jan Ole's Turisttrafik, Aakirkeby Turist- og Selskabskørsel og Gudhjem bus) d. 15. maj 2025 om forlængelse af deres kontrakter. Dette lykkedes med 2x12 måneders kontakt forlængelse og en reducere fra 9 skolebuspakker til 7 skolebuspakker, så det passede ind i BAT genopretningsplan. Alt i alt et godt resultat for alle parter.

Indstilling

Direktionen indstiller

- Sagen til orientering.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 04-06-2025

Orientering givet.

Sagsfremstilling

Udbuddet af kommunebuskørsel havde tilbudsfrist den 11. marts 2025. Det viste sig ved evaluering af tilbuddene, at de tilbudte priser ville gøre udgiften for BAT minimum en halv gang højere end budgetteret efter den nye køreplan og ruteomlægning. Udbuddet blev på denne baggrund annulleret.

I det efterfølgende genudbud blev der indskrevet en budgetramme. Såfremt de fremsendte tilbud overskred denne, ville en tildeling skulle politisk godkendes. Der var tilbudsfrist den 13. maj 2025. Ved en gennemgang af de fremsendte tilbud har det vist sig, at der uheldigvis er blevet begået formelle fejl af tilbudsgiverne, hvilket har betydet, at de fleste af de fremsendte tilbud er blevet erklæret ukonditionsmæssige, hvilket resulterer i manglende konkurrence. Udbuddet blev annulleret på denne baggrund den 13. maj 2025.

Idet der ikke var tid til endnu et genudbud, og da de sidste tilbudte priser stadig for BAT vil betyde en forhøjet udgift, ønskede BAT at indgå aftale med de vognmænd, som kører nuværende kontrakter, om at forlænge aftalerne med 2x12 måneder. Til orientering så har de nuværende vognmænd tidligere afvist en forlængelse. Fristen for at varsle forlængelsen jf. kontrakten blev overskredet den 30. april 2025, hvorfor BAT ikke kan kræve forlængelsen med håbe på, at vognmændene er indstillet herpå, på trods af det overskredne varsel.

Den 15. maj 2025 blev der afholdt et møde med de 3 vognmænd. Efter forhandling er der indgået aftale om en forlængelse på 2x12 måneder på de eksisterende kontrakter og med accept af forkortet varsel.

Det er et meget tilfredsstillende resultat for alle parter og det vil betyde, at BAT budgetmæssigt kan holde kursen i 2025 samt, at vi sikrer et fortsat godt samarbejde med øens vognmænd i fremtiden. Alle deltagere på møde var enige i, at det var et godt møde og lettet over at vi kunne fortsætte samarbejdet de næste 2 år.

Økonomiske konsekvenser

-

Punkt 35: Afklaring af muligheder for at visitere service til håndtering af affald

25/10571

Sagsgang

Social- og Sundhedsudvalget orienteres

Natur-, Miljø- og Planudvalget orienteres

Formål med sagen

Udvalgene orienteres om administrationens igangværende arbejde for at beskrive/afgrænse og afsøge mulige løsningsforslag i forhold til borgere, som – efter de generelle nye rammer for affaldshåndtering trådte i kraft d. 1. oktober 2024 - kan have særlige behov for hjælp til at få transporteret affald fra hjemmet og frem til afhentningssted ved vejskel eller Miljø. Blandt andet fremgår det af orienteringen, at der afventes svar fra Ankestyrelsen om hjemmelsgrundlaget.

Indstilling

Direktionen indstiller

- Sagen til orientering.

Beslutning Social- og Sundhedsudvalget den 02-06-2025

Orientering givet.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 04-06-2025

Orientering givet.

Sagsfremstilling

Afgrænsning af problemstillingen

Det er almindelig praksis, at hjemmeplejen hos nogle af de borgere, hjemmeplejen kommer hos, hjælper med at smide skraldeposen ud i affaldsbeholderne på standpladsen lige udenfor hjemmet, når medarbejderen forlader hjemmet. Denne almindelige praksis ændres ikke af de generelle nye rammer for affaldshåndtering, som trådte i kraft d. 1. oktober 2024.

Problemstillingen, som sagen vedrører, omhandler således alene konkrete borgeres eventuelle udfordringer med at få transporteret affald fra borgerens hjem (eller standplads lige udenfor hjemmet) og hen til afhentningssted (vejskel eller Miljø).

Problemstillingen, som sagen vedrører, afgrænses derudover til alene at omhandle borgere, som er bevilget hjemmehjælp. En måde at afgrænse målgruppens omfang yderligere, er ved at se på borgere med bevilget hjemmehjælp til indkøb og/eller tilberedning og anretning af mad. Denne afgrænsning er begrundet i, at i og med, at de pågældende borgere har en funktionsnedsættelse, som berettiger dem til at få hjælp til at bringe indkøbsvarer ind, så må det formodes, at de også kan have behov for hjælp til at få bortskaffet affaldet.

Det bemærkes, at visitation til en eventuel serviceydelse til transport af affald fra hjemmet til afhentningsstedet altid vil blive tillagt et individuelt skøn.

Problemstillingen, som sagen vedrører, kan yderligere inddeles i følgende del-problemstillinger:

1. Målgruppe 1: Borgere med kassetteløsning med behov for hjælp til at bære kassetter og sække til skel

Det er en del af den nye affaldsordning på Bornholm, at borgere kan tilbydes en kassetteløsning. En kassetteløsning betyder, at borgeren løbende sorterer sit affald i fem beholdere: Tre kassetter (til hhv. madaffald, glas/metal og pap/papir) og to store sække (til hhv. plastik/madkartoner og restaffald). På tømningsdagen skal borgeren sætte kassetter og sække ud til nærmeste vejskel, hvorfra affaldet afhentes. Tømningsdagen for de to sække er den samme. Kassetterne har forskellige tømningsdage.

Der er en mindre gruppe af borgere med kassetteløsning, som er bevilget hjemmehjælp til indkøb og/eller tilberedning og anretning af mad (aktuelt tre borgere), som vurderes at have behov for hjælp til på tømningsdagen at bære kassetter og sække ud til vejskel, hvorfra affaldet afhentes.

Målgruppe 2.: Borgere, som har affaldsbeholdere, men har vanskeligt ved at transportere affaldsbeholdere på ejendomme med lang indkørsel

Der findes adresser på Bornholm, som har en lang grusvej eller en lang indkørsel med grus/skærver. BOFA oplyser, at såfremt der ikke er fast underlag mellem, hvor skraldebilen kan holde, og hvor beholderne er placeret, skal borgerne selv sætte deres affaldsbeholdere op til nærmeste vejskel.

En mindre andel af borgere med lang indkørsel/grusvej er hjemmehjælpsmodtagere. Et tidligere skøn over antal af hjemmehjælpsmodtagere med udfordringer ift. lang indkørsel var fem borgere. Skønnet er behæftet med usikkerhed. En endelig vurdering af antallet med behov for en eventuel serviceydelse vil bero på individuelle skøn.

Målgruppe 3.: Borgere med behov for hjælp til at transportere deres affald til en Miljø

Der kan være borgere, som modtager hjemmehjælp, og som bor i områder tilknyttet en Miljø (fx i sommerhusområder), hvor der er relativt langt til Miljøen. Antallet kendes ikke og vil bero på individuelle skøn. Men til illustration viser en opgørelse, at 13 borgere med adresse i et sommerhusområde modtager hjemmehjælp.

Det bemærkes, at der for målgruppe 3 er tale om behov for hjælp til transport af selve affaldsposen/-sækken (ikke affaldsbeholderen) over en længere afstand. Det betyder, at løsningsmuligheder ift. denne målgruppe sandsynligvis ville skulle indbefatte tilvejebringelse af en alternativ affaldsbeholderløsning.

Status på afsøgning af løsningsmuligheder

Det bemærkes, at det alene er borgere, som er i målgruppen for hjemmehjælp, som vurderes at have en funktionsnedsættelse, der kan berettige bevilling af en eventuel serviceydelse til transport af affald fra hjemmet til afhentningsstedet. Andre borgere må formodes at kunne håndtere transport af affald til afhentningssted uden hjælp fra kommunen. Afsøgning af løsningsforslag vedrører således kun borgere, som er i målgruppen for hjemmehjælp.

En løsningsmulighed kan være en serviceydelse, som indbefatter bevilling af transport af affald fra hjemmet til afhentningssted for borgere, samt evt. supplerende affaldsbeholderløsning, som modtager hjemmehjælp, og som ud fra et individuelt skøn vurderes at have behov for denne hjælp. Den rette faggruppe, som kunne udføre opgaven, samt hjemlen hertil, skal afklares. Center for Sundhed og Omsorg har i brev af 7. februar 2025 anmodet Ankestyrelsen om en forhåndsudtalelse om transport af affaldsbeholdere fra standplads til afhentningssted skal anses som en nødvendig huslig og praktisk opgave, jf. servicelovens § 83, og der dermed er hjemmel i sociallovgivningen til, at kommunen kan bevillige denne ydelse. Svar fra Ankestyrelsen afventes.

Jf. Miljøbeskyttelseslovens § 48 har BOFA ikke mulighed for at hjælpe borgerne med at sætte deres affald frem eller tage det hen til en Miljø. Det skyldes, at afhjælpning af sociale forhold ikke defineres som et område, der må dækkes af de almindelige gebyrmidler. Der findes dog mulighed for sæргеbyrer. Sæргеbyrer, herunder dispensationsmuligheder for borgere, som er bevilliget hjemmehjælp og vurderes at have behov for hjælp til transport af affald, afsøges.

Udvalgene præsenteres for oplæg til beslutning, når afsøgning er tilendebragt, herunder afklaring af hjemmelsgrundlaget for en eventuel serviceydelse.

Økonomiske konsekvenser

Afventes endeligt oplæg om løsningsmuligheder.

Punkt 36: Gensidig orientering

Politisk sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget beslutter

Orientering

Gensidig orientering gives.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 04-06-2025

Orientering givet.

Punkt 37: Sager til høring

Politisk sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget beslutter

Indstilling

Sager til høring i Ældre-, Handicap eller Ungerådet.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 04-06-2025

Ingen.

Punkt 38: Lukket: Lukket punkt: Anlægsbevilling til nyt tag på Børnehuset i Hasle

25/6674

Punkt 39: Lukket: Lukket punkt: Anlægsbevilling til udskiftning af rækværker 2025

25/9861

Punkt 40: Lukket: Lukket punkt: Anlægsbevilling til reparation af vestlig ydermole, Nørrekås Lystbådehavn - rådgivning

25/7590

Punkt 41: Lukket: Lukket punkt: Anlægsbevilling til reovering af to trafiksignaler på Borgmester Nielsens Vej 2025

25/8533